

Minnistiina Pahkala

HÄIRIÖTEKIJÖITÄ JA HIPHOP-USKOTTAVUUTTA

Tulkintoja hiphop-artistien lähiöpuheesta
ja kulttuurisesta pääomasta

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Pro Gradu -tutkielma
Huhtikuu 2023

TIIVISTELMÄ

Minnistiina Pahkala: Häiriötekijöitä ja hiphop-uskottavuutta. Tulkintoja hiphop-artistien lähiöpuheesta ja kulttuurisesta pääomasta.

Pro Gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma

Huhtikuu 2023

Lähiöitä koskevissa keskusteluissa alueellinen eriytyminen ja sen vaikutukset ovat viime aikoina nousseet huolenaiheeksi julkisuudessa. Suomessa usein kaupunkien laiduille sijoittuvia lähiöitä toisaalta myös määritellään uudelleen jatkuvasti median, asukkaiden ja populaarikulttuurin taholta. Etenkin hiphop-kulttuurissa kaupunkitila ja paikka ovat merkityksellisiä elementtejä. Hiphop on muodostunut marginaalisesta katukulttuurista valtavirtaiseksi ilmiöksi, joka on tunnettu erityisesti rap-musiikista. 1970-luvun New Yorkissa ja sen urbaaneissa lähiöissä vähemmistöihin afrikkalaisamerikkalaisten ja karibialaisten nuorten luomasta itseilmmaisellisesta kulttuurista muodostunut ilmiö on sulautunut osaksi globaaleja nuorisokulttuureja. Hiphopin parista on mahdollista kommentoida kaupunkien elämään ja arkeen sekä politiikkaan liittyviä teemoja.

Tässä tutkielmassa yhdistän teoreettisesti hiphop- ja kaupunkitutkimuksen sekä kulttuurisosiologian käsitteitä. Tutkielmalla otan kantaa ajankohtaisiin keskusteluihin lähiöstä ja nuorten kulttuureista. Analysoin lähiön diskursiivista rakentumista hiphop-artistien puheessa ja lähiön kytkeytymistä kulttuuriseen pääomaan. Kulttuurisen pääoman käsite juontaa juurensa Pierre Bourdieun sosiologiseksi klassikoksi muodostuneesta pääoman lajien teoriasta. Tässä tutkielmassa sovellan kulttuurisen pääoman käsitettä, ja hyödynnän etenkin Sarah Thorntonin luomaa ja Sune Qvotrup Jensenin kehittämää alakulttuurisen pääoman käsitettä sekä Mike Savagen nousevan kulttuurisen pääoman käsitettä. Lähiötä tarkastelen ensisijaisesti sosiaalisena ja kulttuurisena kaupunkitilana.

Tutkimusaineisto on yhdistelmä YouTubessa julkaistuja musiikkijournalistisia haastatteluja sekä toteuttamiani tutkimushaastatteluja. Aineisto koostuu yhteensä neljän hiphop-artistin haastattelupuheesta. Olen analysoinut aineistoa diskurssi-analyysin menetelmin. Analyysissa painotan kulttuurisen jatkumon näkökulmaa, jolloin teoreettinen ymmärrykseni kehystää aineistosta tekemiäni tulkintoja.

Keskeiset tutkimustulokset kiteytyvät kolmeen diskursiiviseen kokonaisuuteen, jotka olen paikantanut aineistosta. Ensimmäisessä kokonaisuudessa korostuvat merkitykset lähiön erillisyydestä, väkivallasta ja siihen liittyvistä sosiaalisista säännöistä, joita kuvataan esimerkiksi mentaliteetin käsitteellä. Merkityksenantojen vaihtelua kuvaavat kokemukset kaupungin keskusta suuntautuvasta liikkeestä. Alakulttuurinen kaupunkipääoma, ruumiillinen pääoma ja kaupunkipääoma kytkeytyvät puhetapojen kokonaisuuteen. Toisessa diskursiivisessa kokonaisuudessa lähiön resurssit näyttäytyvät kokemustiedon ammentamisena hiphopiin sekä yrittäjähenkisyyteen kasvamisena. Resurssit eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti hyödynnettävissä, vaan toimivat tietyissä konteksteissa. Kolmannessa kokonaisuudessa lähiö rakentuu arkisuusdiskurssin kautta turvalliseksi toiminnan kentäksi. Jäsenystävän voi tulkita olevan ristiriitainen suhteessa muihin aineistosta paikantamiini diskursseihin.

Tutkielman tulokset osoittavat, kuinka puhetapojen voi nähdä heijastavan lähiötä ongelmakeskeisenä alueena. Samanaikaisesti kuitenkin puhutaan lähiöiden leimaantumista vastaan ja alleviivataan niiden arkisuutta. Nämä puhuvat lähiöistä limittyvät toisiinsa ja toimivat esimerkkinä merkityksenantojen moninaisuudesta. Tulokset ohjaavat tarkastelemaan nuorilähtöisen toiminnan merkitystä lähiöissä ja kaupungeissa.

Avainsanat: lähiö, hiphop, alakulttuurinen pääoma, nouseva kulttuurinen pääoma

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Urbaani ja moderni kulttuurinen pääoma	4
2.1	Alakulttuurinen pääoma kulttuurisena tietoutena	4
2.2	Nouseva kulttuurinen pääoma	8
3	Lähiö ja hiphop-kulttuuri – tilan ja paikan merkityksellisyys	13
3.1	Neuvotteluja lähiöstä.....	13
3.2	Hiphop-kulttuurin nousu kaupungin marginaalista	17
4	Tutkimusaineisto	21
4.1	Aineiston konteksti ja esittely	21
4.2	Sosiaalisen median haastatteluaineisto	24
4.3	Tutkimushaastattelu	25
4.4	Tutkimuksen eettiset kysymykset.....	27
5	Metodologiset valinnat ja analyysi.....	30
5.1	Diskurssianalyttinen tulkintatapa	30
5.2	Analyysin vaiheet ja eteneminen.....	32
6	Mentaliteetista kulttuuripaikkaan – lähiön monet merkitykset	34
6.1	Lähiö erillisyyden ja sääntöjen tilana	34
6.2	Lähiö kokemustiedon ja informaalin oppimisen tilana	44
6.3	Lähiö toiminnan ja arkisuuden tilana	48
7	Yhteenveto tuloksista ja johtopäätökset	54
8	Lopuksi.....	59
9	Lähteet.....	64

1 Johdanto

Suomessa usein kaupunkien laitamille sijoittuvat lähiöt pakenevat yksiselitteisiä määritelmiä. Mediassa lähiöitä on usein kehystetty ongelmanäkökulman kautta, kun taas alueiden asukkaiden näkökulmia tarkastelleissa tutkimuksissa asuinalueet saavat huomattavasti moninaisempia sävyjä. (esim. Tuominen 2020; Junnilainen 2019). Nuorisokulttuurista ja sosiaalisen median ilmiöistä kiinnostuneena olen jo pitkään havainnoinut suomalaislähiöiden kuvauksia myös erilaisissa populaarikulttuurin konteksteissa. Nuorten hiphop-artistien kuvauksissa ja musiikissa omaa kasvuympäristöä saatetaan kuvata niin huumorin, ylpeyden kuin haasteidenkin kautta. Hiphop-kulttuurissa tietoisuus tilasta ja paikasta sekä paikallinen identifioituminen ja edustaminen (*represent*) ovatkin hallitsevia elementtejä (Forman 2002). Hiphopin juuret urbaanina poliittisena alakulttuuriliikkeenä ja potentiaali osallistua yhteiskunnallisten asioiden kommentointiin (esim. Deis 2015) kutsuvat tutkimaan myös populaarikulttuurin vaikutuksia käsityksiimme kaupungista. Hiphop ja kaupunkien lähiöt toimivat tämän tutkielman inspiraationa.

Viime vuosina alueellinen eriytyminen on noussut huomion ja keskustelujen kohteeksi. Tiivistetysti asuinalueiden eriytymistä eli segregatiota voidaan ymmärtää yksinkertaisesti tilanteena, jossa alueet ja niiden yhteisöt ovat sijoittuneet elämään erillään urbaaneissa ympäristöissä (Massey & Denton 1988, 282). Eriytymisen ennaltaehkäisyllä ja elintiloista ja palveluista huolehtimalla pyritään ylläpitämään sosiaalista vakautta, ja eriytymisen ehkäisy onkin yksi sosiaalipolitiikan perustavoitteista (Rasinkangas 2013; Musterd ym. 2017). Toisaalta kun julkinen ja jatkuva huoli kohdistuu tiettyihin alueisiin, saattavat alueiden asukkaat kokea tunnustuksen puutetta (Junnilainen 2020).

Ruotsissa poliisi on päättänyt käyttämään kolmetasoista asteikkoa määritellesään haasteellisia asuinalueita, joista korkeimman luokituksen haavoittuvilla alueilla riskinä nähdään rikollisuuden kasautuminen ja jopa ekstremismi sekä rinnakkaiset yhteiskuntarakenteet (Polisen n.d.). Alueellisen eriytymisen ei ole havaittu olevan yhtä voimakasta suurissa suomalaiskaupungeissa. Kuitenkin esimerkiksi oppimistulosten

eriytyminen (Helsingin Sanomat 2022) sekä lähiympäristön sosioekonomisen aseman vaikutus nuorten tulevaisuudenvalintoihin (Sorri 2017) ovat näkökulmia, joita on nostettu esille niin julkisuudessa kuin tutkimuksessakin (esim. Bernelius 2013). Vaikka lähiöiden sosioekonomiseen rakenteeseen ja erilaisiin haasteisiin on jo vuosikymmenien ajan kiinnitetty erityistä huomiota, eivät lähiöiden asukkaat usein allekirjoita ulkopuolelta tulevaa huolipuhetta (Kortteinen 1982; Van Aerschot & Salminen 2018; Tuominen 2020).

Tässä tutkielmassa tarkastelen lähiökokemuksistaan kertovien hiphop-artistien tuottamia diskursseja lähiöstä ja lähiöön kytkeytyvistä resursseista. Resursseja pyrin hahmottamaan soveltamalla kulttuurisen pääoman käsitettä. Kulttuurinen pääoma juontaa käsitteellisesti juurensa Pierre Bourdieun (1986) pääoman lajien teoriasta – sosiaalisesta, kulttuurisesta ja taloudellisesta pääomasta. Teoreettisesti kiinnityn kuitenkin osaksi modernimpaa kulttuurisen pääoman ymmärrystä. Jäsenän artistien kertomuksia etenkin alakulttuurisen pääoman (*subcultural capital*) ja nousevan kulttuurisen pääoman (*emerging cultural capital*) käsitteiden kautta. Käsitteitä on kehitetty kulttuurisosiologisessa tutkimuksessa 1990-luvulta lähtien. Näkökulmani lähtökohtana on käsitys siitä, että kaupunkitilaa rakennetaan sosiaalisissa ja kulttuurisissa käytännöissä, ja näin myös omista kokemuksistaan musiikissa ammentavat artistit osallistuvat keskusteluun siitä, millaisia lähiöt ovat. Rap-musiikki on kasvanut yhdeksi Suomen suosituimmista musiikkigenreistä, ja hiphopin potentiaali haastaa, uudelleen määritellä ja kommentoida etenkin itähelsinkiläisiin lähiöihin kohdistuvaa leimaantumista on tunnistettu myös aiemmassa tutkimuksessa (Kelekay 2022; Cvetanovic 2021).

Tutkielman aineistona toimii yhdistelmä valmista sosiaalisen median aineistoa ja itse kerättyä aineistoa. Aineisto koostuu yhteensä neljän hiphop-artistin haastattelupuheesta: kahdesta YouTubessa julkaistusta artistihaastattelusta sekä kahdesta toteuttamastani tutkimushaastattelusta, joita analysoin diskurssianalyttisesti. Tutkielmassa yhdistän hiphop- ja kaupunkitutkimuksen sekä kulttuurisosiologian teoreettisia käsitteitä sosiaalipoliittisesti ajankohtaisiin kysymyksiin, ja pyrkimyksenäni on nostaa esille lähiöiden roolia ja merkitystä. Tutkielmassani tuon esille näkökulmia, jotka ovat lähtöisin nuorten ihmisten eletystä arjesta ja kokemuksista 2020-luvun kaupungissa ja lähiössä. Lisäksi tarkastelen pääomaa nuorten

itsensä luomana, ei niinkään formaaliin koulutukseen kytkeytyvänä ja valmiiksi annettuna (ks. esim. Morrow 1999). Kulttuurista pääomaa tarkastellessa tutkijat ovat onnistuneet tuomaan esille hallinnan ja eriarvoisuuden muotoja, mutta kaupunkia ja kulttuurista pääomaa ei toistaiseksi ole tarkasteltu yhdessä kovin paljon. (Prieur & Savage 2013; Savage et. al 2018.) Tähän peilaten tutkielmani näkökulmalla on uutuusarvoa.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

Miten lähiöstä neuvotellaan hiphop-artistien puheessa?

Miten nämä käsitykset lähiöstä kytkeytyvät kulttuuriseen pääomaan?

Perehdyn aluksi teoreettiseen kehykseen ja käsitteisiin, jotka ovat oleellisia tutkimusongelman ymmärtämiseksi. Tämän jälkeen esittelen tutkimusaineiston ja pohdin tutkimuksen etiikkaa sekä lyhyesti omaa positiotani. Sen jälkeen tarkastelen tässä työssä sosiaalisesta konstruktionismista ja diskurssianalyysistä ammentavaa metodologista viitekehystä ja käyn läpi analyysini vaiheet. Kuvamaalla analyysin kulkua ja esittämällä aineistokatkelmia pyrin tekemään näkyväksi perustelut tulkinnoilleni. Lopuksi pohdin tutkimustuloksia suhteessa laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin sekä havainnollistan mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

2 Urbaani ja moderni kulttuurinen pääoma

Käsitteellisesti tutkimusongelmani kaipaa modernimpia näkemyksiä, joten tässä luvussa esittelen viimeaikaisemman tutkimuksen näkökulmia kulttuuriseen pääomaan ja suhteutan niitä kaupunkitilaan. Kulttuurin käsite itsessään on monitahoinen, mutta se voidaan ymmärtää Clarken ja kollegoiden (2006) mukaan sellaisina elämäntapoina ja käytäntöinä, joilla yhteiskunnalliset ryhmät antavat sosiaaliselle ja aineelliselle elämäkokemukselleen ilmaistuja muotoja. Heidän mukaansa voikin olla hedelmällisempää puhua kulttuureista monikossa. Pohtiessani kulttuurisen pääoman näkymistä lähiön ja hiphopin risteymissä, jouduin kokoamaan erilaisista urbaanien kulttuurien käsitteellistyksistä relevantin kokonaisuuden.

Alakulttuurisen pääoman voi nähdä tavoittavan paremmin niitä merkityksiä, jotka erottavat esimerkiksi nuoriso- ja katukulttuurin Bourdieun legitiimistä kulttuurista. Toisaalta nykyisin hiphopin kohdalla voi olla kyseenalaista tulkita toiminta pelkäksi alakulttuuriksi, sillä se on myös tutkimuksen kentällä tunnistettu nousseen niin kutsutusti valtavirraksi (esim. Sykäri ym. 2021; Tervo 2014). Uusi tai nouseva, populaarimpaan kulttuuriin ja mediaan liittyvä pääoma, *emerging cultural capital* taas tarjoaa modernimman käsityksen kulttuurisesta pääomasta. Päivitetty näkemys kulttuurisesta pääomasta pohjautuu esimerkiksi siihen, kuinka 2020-luvun yhteiskunnassa kulttuurinen pääoma ei välttämättä ole kytkeytynyt niin voimakkaasti koulutukseen ja korkeakulttuuriksi miellettyihin kulttuuriin orientaatioihin.

2.1 Alakulttuurinen pääoma kulttuurisena tietoutena

Nojaan teoreettisessa viitekehyksessäni ranskalais sosiologi Pierre Bourdieun (1986) teoriaan pääoman lajeista. Sosiologiseksi klassikoksikin muotoutunut bourdieulainen kulttuurisen pääoman käsite toimii kuitenkin tämän tutkielman kontekstissa löyhänä teoreettisena kontekstina. *Questions de sociologie* -teoksen suomennoksessa J.P. Roos (1985, 11–12) tiivistää Bourdieun keskeisiä ajatuksia: ihmiset toimivat sosiaalisessa maailmassa ja sen eri kentillä, eli sosiaalisen toiminnan alueilla, pyrkien vahvistamaan sellaisia ominaisuuksia, jotka kyseisellä toiminnan kentällä ovat arvokkaita. Näitä ominaisuuksia tarkastellaan pääoman käsitteen avulla. Bourdieu jakaa ominaisuudet tai resurssit kolmeen muotoon. Taloudellinen

pääoma on esimerkiksi omaisuutta ja tuloja. Kulttuurisella pääomalla viitataan tietoon ja oppiarvoihin, kun taas sosiaalisella kuvataan suhteita sekä kykyä tunnistaa ja hyödyntää erilaisia sosiaalisen toiminnan tapoja. Pääoma on resursseja, joiden tavoittelun yksilö sisäistää suhtautumistapoina ja asenteina, ja tätä sisäistettyä järjestelmää Bourdieu kuvaa habituksen käsitteellä. Kukin sosiaalisen maailman kenttä ymmärretään tilana (esimerkiksi taide, urheilu, intellektuellien julkinen keskustelu), jolle päästäkseen on osoitettava hallitsevansa ja omaksuvansa kulloinkin vallitsevat säännöt ja rajoitteet.

Kulttuurisia käytäntöjä on perinteisesti tutkimuksessa tarkasteltu maun, osallistumisen ja tietämyksen kautta (Heikkilä 2017, 7), ja laajimmissa tutkimuksissa kaikkia kyseisiä elementtejä yhdistäen. Sosiologi Semi Purhonen työryhmineen (2014) on toteuttanut kattavan suomalaista kulttuurista makua sekä elämäntyylien ja kuluttamisen eriytymistä käsittelevän tutkimuksen, jossa sovelletaan 2000-luvun suomalaiseen kontekstiin Bourdieun distinktiotutkimusta. Sosiaalinen asema tai status esitetään symbolisesti, erilaisten elämäntapa- ja tyylivalintojen kautta, ja näitä valintoja voidaan tarkastella yhteiskunnalliseen luokkarakenteeseen peilaten (em. 12). Kulttuurista pääomaa Bourdieu määrittelee alun tuotannossaan suoraan koulutukseen liittyvänä kompetenssina ja koulumaailman käytäntöjen omaksumiseen liittyvänä ”hiljaisena tietona” tai ”tiedollisena pääomana” (Bourdieu & Wacquant 1995, 149), joka ilmenee tiettyinä makuina ja käytäntöinä. 1980-luvulla hän jatkojalosti kulttuuripääoman käsitettä kolmeen eri ulottuvuuteen, jotka systematisoivat kulttuurisen pääoman käsitettä. Nämä kolme ulottuvuutta ovat ruumiillistunut, objektivoitunut ja institutionalisoitunut kulttuuripääoma. Ruumiillistunut kulttuuripääoma ilmenee yksilön habituksena, objektivoitunut erilaisina materiaalisina ja ”oikein” käytettyinä hyödykkeinä ja institutionalisoitunut kulttuuripääoma taas kiinnittymisenä yhteiskunnassa objektiivisemmin kriteerein mitattavissa olevaan koulutukseen (Purhonen 2014, 17).

Alakulttuurit voidaan pelkistetysti ymmärtää erilaisina tyylien, normien ja arvojen yhteisöinä. Toisaalta ne on nähty myös luokkatietoisesta sosiologisesta näkökulmasta ”valtavirtaiselle” kulttuurille alisteisina sekä jatkuvana kamppailuna tunnustuksesta (Jensen 2006). Alakulttuurisen pääoman (*subcultural capital*) käsite yhdistää teoreettisesti Birminghamin koulukunnan nuorisotutkimusta, kulttuuritutkimuksen perinnettä ja Bourdieun sosiologian

elementtejä (em. 260–26). Käsite pohjautuu sosiologi Sarah Thorntonin (1995) klubikulttuurin tutkimukseen 1980–1990-luvun vaihteen Britanniassa ja Yhdysvalloissa. Hän havainnoi nuorten aikuisten suosimia klubeja sekä erityisesti klubikulttuurien sisällä muodostuvia monimutkaisia hierarkioita, joiden mukaan merkityksellisenä pidetty aitous määrittyy. Alakulttuurin määritelmää värittää suhteutuminen niin kutsuttuun massakulttuuriin, josta se erottuu tietynlaisen sisäpiiritietämyksen osalta. Bourdieun pääomateorian tavoin Thornton ymmärtää alakulttuurisen pääoman ruumiillistuvan juuri tällaisena arvostettuna tietämyksenä (*'being in the know'*), kuten slangin oikeanlaisena käyttämisenä tai sopivana liikehdintänä klubilla. Lisäksi sen on myös vaihdettavissa taloudelliseksi pääomaksi, mikäli yksilö nauttii menestystä alakulttuurin sisällä. Tästä esimerkkinä toimivat Thorntonin tutkimuksessa DJ:t, klubien järjestäjät tai vaatesuunnittelijat.

Erontekona Bourdieun ymmärrykseen kulttuurisesta pääomasta, on alakulttuurinen pääoma määritelty esimerkiksi tiedoiksi ja taidoiksi, joita ei voi opiskella koulussa (em. 27–28). Alakulttuurinen pääomaa ei ole myöskään nähty yhtä luokkasidonnaista perinteiseen korkeakulttuuriseen pääomaan verrattuna, ja alakulttuurin sisällä voikin vallita jopa eräänlainen luokattomuuden illuusio (Thornton 1995, 105). Toisaalta kun 1990-luvun jälkeen alakulttuurisen pääoman käsitettä on kehitetty ja tarkasteltu uudelleen, on luokan käsitteen merkitystä myös painotettu ja Thorntonin näkemyksiä kritisoitu luokan häivyttämisestä. Erilaiset sosiaaliset ja kulttuuriset taustat voivat vaikuttaa siihen, millaisia merkityksiä alakulttuurilla on tai minkälaisia alakulttuurisen pääoman muotoja yksilöt arvostavat. Luokkatietoinen näkemys mahdollistaa alakulttuurien analyysin, jossa sekä asemat alakulttuurien sisällä että yleisten sosiaalisten asemien yhteydet tulevat näkyvämmäksi. (Jensen 2006, 262.) Hänen mukaansa alakulttuurista pääomaa olisikin syytä tarkastella intersektionaalisesti, tutkimalla myös alakulttuurien sisältä löytyviä arvostuksia ja näkemyksiä pääomasta sekä suhteuttaen havainnot tutkimukseen osallistujien taustoihin (em. 266). Konkreettisella tasolla tällaisen hallitsevan ja ei-hallitsevan kulttuurisen pääoman näkymistä on Yhdysvalloissa hahmotettu esimerkiksi sosiaalisesti marginalisoidun ryhmän, afroamerikkalaisten opiskelijoiden parissa. Tutkimuksessa painotetaan kulttuurisen pääoman olevan hyvin kontekstisidonnaista, sillä nuoret hyödyntävät erilaisia toimintatapoja

sopeutuen vallitsevaan kontekstiin. Vastakkain asettuvat instituutioiden läpi navigoiminen ja autenttisuus omassa yhteisössä. (Carter 2003.)

Vaikka hiphopia ei globaalien menestyksensä vuoksi voida enää pitää varsinaisena alakulttuurina, on hiphop-artistien menestystä ja statusta ainakin muutamissa tapauksissa tutkittu alakulttuurisen pääoman kehityksessä. Teorian onkin mainittu olevan hedelmällinen analyysin kohde keiden tahansa luovalla alalla menestyneiden henkilöiden kohdalla (Best ym. 2017, 36). Erilaiset tavat rakentaa autenttisuutta ovat merkittäviä alakulttuurisen pääoman kannalta (em. 2017; Owicz 2018). Aitous ja autenttisuus kytkeytyvätkin voimakkaasti myös rap-musiikkiin, jossa esimerkiksi omaelämäkerrallisuus, paikallisen kokemuksen välittäminen ja hiphop-historian ja -kulttuurin tunteminen ovat keinoja rakentaa autenttisuutta (Westinen & Rantakallio 2021, 125). Autenttisuutta voidaan ilmentää esimerkiksi levy-yhtiöstä riippumattoman ja itsenäisen julkaisutoiminnan kautta, jakamalla musiikkia ilmaiseksi kuunneltavaksi sekä luomalla aktiivisesti suhteita yleisöön sosiaalisessa mediassa. Näin toimii esimerkiksi kristillistä hiphop-musiikkia luova yhdysvaltalainen Chance the Rapper, jonka havaittiin onnistuneen kasvattamaan suosiota ja uskottavuutta edellä mainituin keinoin myös alakulttuurien generajojen yli – hänen suosionsa ei rajoittunut vain hiphopin fanikuntaan vaan myös nuoriin kristillisiin yhteisöihin. (Best ym. 2017.)

Toisaalta kulttuuriseen identiteettiin ja etnisyyteen liittyvät stereotypiat voivat myös kerryttää alakulttuurista pääomaa, joka on mobilisoitavissa taloudelliseksi hyödyksi. Hollantilaisen artistin, Mr. Polskan, puolalaisista juuristaan ammentavan ja puolalaisuuden stereotypioihin keskittyvän representaation on analysoitu tuottavan alakulttuurista pääomaa. Monikulttuurisessa ympäristössä negatiiviseksikin koetut elementit voivat saada positiivisia merkityksiä, ja ”toisena” toimiminen tuottaa toivottua katu-uskottavuutta sekä autenttisuutta, jonka Mr. Polskan tapauksessa ymmärrettiin toimivan erottautuvan profiilin luomisen välineenä. (Owicz 2018, 487–488.) Etnisyys voi toimia joustavana resurssina artistin ilmaisussa, jolloin stereotypioilla ja kategorioilla leikittely voi toimia tunnustuksen, näkyvyyden ja tietoisuuden lähteenä, argumentoi myös Westinen (2021, 262) tarkastellessaan kuulumisen ja etnisyyden näkökulmaa monikulttuurisessa suomirapissa.

Suomessa etenkin nuorisotutkimuksen kentällä nuorten yhteisöjä, tyylejä ja muuttuvia trendejä on lähestytty tutkimalla erilaisia alakulttuureja. Salasuo ja Poikolainen (2012) käyttävät toimittamassaan teoksessa myös laajempaa katukulttuurin käsitettä, joka kattaa kaikenlaisia nuorten urbaaneja ala-, vasta- ja osakulttuureja, joihin esimerkiksi hiphop-kulttuurikin voidaan lukea. Katukulttuurin käsite väistää myös alakulttuurin käsitteeseen liittyviä negatiivisia konnotaatioita (em. 9). Esimerkiksi graffitikulttuurien kautta julkista tilaa voidaan ottaa haltuun elämyksellisen, mutta etenkin kulttuurin ulkopuolelta tarkasteltuna kiistanalaisen toiminnan myötä (Piispa 2012). Tolosen näkemyksen mukaan alakulttuurinen pääoma on hyödyllinen tarkastelunäkökulma etenkin nuorten kulttuurien kontekstissa, mutta hän lisäisi tarkasteluun sosiaalisen pääoman näkökulman merkityksellisenä, ja käyttääkin artikkelissaan käsitettä sosiaalinen alakulttuuripääoma (Tolonen 2007).

Nykyisin nuorten tunnistamat ilmiöt ja ryhmissä muotoutuvat tyylit ovat usein sosiaalisen median kautta välittyviä tai jopa sosiaalisessa mediassa syntyviä. Niiden voi nähdä myös heijastuvan urbaaniin elämään ja julkiseen kaupunkitilaan. Tämän hetken keskeisimmät julkiset keskustelut ovat liittyneet jengiytymiseen, pukeutumisen ja musiikin kulttuureihin sekä niiden vaikutuksiin ja seurauksiin. (Sulin 2022; Nykänen & Orispää 2022; Riihinen 2021). Kaupunkitilaa hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi sosiaalisen median palveluiden, kuten YouTube -ja TikTok -videoiden kuvaamisessa, ja Britanniasta lähtöisin olevan, niin kutsutun roadman-pukeutumistyylin voi tunnistaa osaksi katukuvaa ja nuoria koskevaa huolipuhetta (esim. Malm ym. 2023). Verkkovälitteiseen kulttuuriin ja teknologian hyödyntämiseen palaan seuraavaksi esitellessäni nousevan kulttuurisen pääoman käsitettä tarkemmin.

2.2 Nouseva kulttuurinen pääoma

Bourdieuin kulttuuristen arvostusten, makujen ja kulutuksen näkemystä on kritisoitu viimeisten vuosikymmenien aikana, sillä modernissa yhteiskunnassa populaarimman kulttuurin arvostusta ei enää voida pitää osoituksena ”työväenluokkaisesta mausta” (vrt. Bourdieu 1984; Purhonen ym. 2014; Heikkilä 2017). Eräs kriitikoista on brittiläinen luokkatutkija Mike Savage (2013; 2018), joka on tutkimushankkeissaan kehittänyt nousevan kulttuurisen pääoman (*emerging cultural capital*) käsitteen. Savage argumentoi

tutkimuksissaan luokkayhteiskunnan elävän ja voivan hyvin, joskin yleisesti sosiaalisen eriytymisen voi nähdä olevan Britanniassa syvempää esimerkiksi Suomeen verrattuna. Kollegoineen (Savage ym. 2013) hän on hyödyntänyt laajaa BBC:n kyselydataa tutkimuksessaan, jonka tarkoituksena oli havainnoida brittiläisen yhteiskunnan sosiaalisia luokkia sekä elämäntyyliä 2000-luvulla, soveltaen kriittisesti Bourdieun elämäntyylien ja makujen kenttää. Latentin luokka-analyysin tuloksena he nostavat esille seitsemän yhteiskuntaluokkaa, joissa pääoman muodot jakautuvat eri tavoin. Analyysissa kulttuurinen pääoma on jaettu kahteen: klassiseen eli niin kutsuttuun korkeakulttuuriin sekä nousevaan kulttuuriseen pääomaan.

Nouseva kulttuurinen pääoma on havaittu niin ikään tanskalaisissa kulttuurin ja luokan tutkimuksissa (Prieur & Savage 2011; Prieur & Savage 2013). Tanskalaisen sosiologi Annick Prieurin ja Savagen (2011, 570–571; em. 2013) tarkastelussa kulttuurisen pääoman käsitettä pyritään eriyttämään bourdieulaisesta, legitiimeinä pidetyistä korkeakulttuurisista arvostuksista. He korostavat, kuinka kulttuurinen pääoma tulisi ymmärtää ajassa muuttavana ja suhteellisena ilmiönä. Hyödyntämällä näkemystä liikkeessä olevasta toiminnan kentästä, on mahdollista ymmärtää kulttuurisen pääoman muodostuvan myös muunlaisista kulttuurisista käytännöistä, jotka on tunnustettu arvokkaiksi. Nousevalla kulttuurisella pääomalla kuvataan enemmänkin tieteellistä, teknistä ja mediasuuntautunutta asiantuntijuutta (esimerkiksi sosiaalisen median hyödyntäminen), joka voi toimia pääomana uusliberalistisessa ja kapitalistisessa yhteiskunnassa. Lisäksi se on usein voimakkaampaa suuntautuneisuutta kosmopoliittisiin kulttuureihin sekä niiden hallitsemista, ja tämä näkyy erityisesti nuorten suosimissa kulttuurituotteissa musiikissa ja mediassa. Nousevaa kulttuurista pääomaa on kuvattu myös tietynlaisena kulttuurisena tietämyksenä ja omaksumisena, joka kohdistuu uusiin kulttuurisiin käytäntöihin ottaen etäisyyttä vanhanaikaisista muodoista. (Prieur & Savage 2011; Savage ym. 2013; Prieur & Savage 2013.)

Kulttuurituotanto on globaalissa maailmassa kokenut voimakkaita muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet myös siihen, miten kulttuuria kulutetaan. Kulttuurisen pääoman tutkimuksissa kulttuurista sitoutumista ja osallistumista mitataan usein aktiivisuuden kautta (esim. Purhonen ym. 2014; Heikkilä 2017). Kulttuurista osallistumattomuutta tutkittaessa on

kuitenkin havaittu, kuinka (korkea)kulttuuriosallistumisen osalta passiivisiksi määriteltyjen henkilöiden aktiivisuus saattaa suuntautua monipuolisesti muille elämän osa-alueille. Kulttuurisen passiivisuuden määritelmää voidaankin pitää osittain tutkijoiden luomana metodologisenä konstruktiona, sillä aktiivisuus ja osallisuus eivät välttämättä aktiivisuutta mittaavien, määrällisten tutkimusmenetelmien valintojen takia nouse esiin. (Heikkilä 2017; ks. myös Prieur & Savage 2011, 587.) Kulttuurinen osallistuminen voi nykyisin esimerkiksi tapahtua verkossa. Vaatteiden treidaus eli vaihtaminen netissä ja nuorten luoman *Vitunleija*-katumuotibrändin menestys voivat toimia esimerkkeinä ilmiöistä, joiden nousua sosiaalinen media vauhdittaa ja joissa ylikansallisia vaikutteita voidaan hyödyntää lähes reaaliajassa. (ks. Sulin 2021; Sulin 2022.)

Kulttuurinen pääoma on siis ajassa ja paikassa muuttuvaa, ja nykyisin esimerkiksi sosiaalisen median myötä sosiaalinen pääoma ja kulttuurinen pääoma vaikuttavat kietoutuvan yhteen. Havainnollistan Tolosen (2007) sosiaalisen alakulttuuripääoman käsitteen näkymistä etenkin internetkin kulttuureista tutun termin, cloutin, kautta:

”Kaikil on nii kova vauhti

ku pitää kerää tyylipisteit ja clouttii” .

Ibe: iClout (2019)

”Sosiaalisessa mediassa kerätty ”cloutti”, tykkäyksiin ja seuraajiin perustuva vaikutusvalta, on olennainen osa nuorta rap-kulttuuria. Skene elää nykyisin somessa yhtä paljon ellei jopa enemmän kuin kadulla” kirjoittaa Helsingin Sanomien kulttuuritoimittaja Hilla Körkkö (2022) myös tämän tutkielman aineistossa esiintyvän Ege Zulun haastattelussa. The Atlantic -lehden reportaasissa (Tiffany 2019) cloutin käsitettä määritellään erityisesti yhdysvaltalaisen populaarikulttuurin, musiikkikentän ja sosiaalisen median ilmiöiden kautta. Nykyisin sillä tarkoitetaan digitaalisessa maailmassa ja etenkin sosiaalisessa mediassa syntyvää vaikutusvaltaa, näkyvyyttä, usein rahaa ja valtaa. Cloutin voidaan nähdä tarkoittavan ”kykyä saada oma viesti läpi ja resonoimaan”, ja sen vaikutus voidaan mitata rahassa. ”Cloutin jahtaamista” (*clout chasing*) kuvataan myös ”huomion markkinoilla tapahtuvana teknoosiaalisena kilpailuna”. Käsite on tullut laajasti osaksi hiphop-musiikin sanoituksia,

lähtien 1990-luvun chicagolaisten drill-räppäreiden poliittisen ilmapiirin kuvauksista. Twitterissä cloutiksi kutsutaan twiittien jakoa, joka usein voi julkaisijalle itselleen tuottaa uusia seuraajia. (Tiffany 2019.) Viimeistään rapmuusikko Iben vuonna 2019 julkaistu kappale *iClout* toi cloutin myös suomalaisten sanavarastoon ja osaksi etenkin nuorten puhumaa kieltä.

Evans ja Baym taas (2022) tarkastelevat sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa työtä ja cloutin hankkimisen strategioita mustien chicagolaisten hiphop-artistien kontekstissa. Chicagolaisnuoret kuvaavat, kuinka clout mahdollistaa heille työkaluja sosiaalisen ja ammatillisen statuksen rakentamiseen, autenttisuuden ylläpitoon ja yhteyksien luomiseen. Evans ja Bayum (em.) osoittavat tulkinnessaan, kuinka nuorille artisteille kaupunkien köyhyys, väkivalta ja sosiaalinen eriytyneisyys voivat muuntua omaisuudeksi, mikäli relationaalinen työ ja digitaalinen osallistuminen tuottavat toivottua cloutia.

Savage kollegoineen (2018) on sittemmin jatkanut nousevan kulttuurisen pääoman uudelleenmuotoilua, ja he tarkastelevat uudemmassa tutkimusartikkelissaan kaupungin urbaania ympäristöä elettyinä resurssina. Bourdieun kuvaama kulttuurinen pääoma on ollut kantilaiseen estetiikkaan kallellaan ja etäällä kaupungista, mutta arjen estetiikan ja populaarikulttuurin suosion nousun myötä kaupunkitilasta on tullut keskeinen kulttuuripääoman näkökulmasta. Nykyisin urbaani kaupunkiympäristö voi toimia erottautumisen välineenä ja kulttuuriseen pääomaan liittykin enemmän tilallisia ulottuvuuksia. Kulttuurisen pääoman keskittyminen urbaaniin ympäristöön liittyy yleiseen kaupunkikulttuurin nousukehitykseen – esimerkiksi yliopistojen ja urheilun profiloitumiseen kaupunkiin, gentrifikaatioon sekä toisaalta myös kulttuurisesti sitoutuneiden nuorten keskittymiseen suuriin kaupunkeihin. (Savage ym. 2018.)

Asuinalueella voi toisin sanoen olla merkitystä kulttuurisen pääoman kannalta etenkin silloin, jos alueeseen liittyy jollakin tavalla hyödynnettävissä olevia ennakkokäsityksiä. Asuinalue voi toimia resurssina cloutin hankkimisessa, mutta toisaalta clout voi olla mitä tahansa sillä hetkellä arvostettavaa uskottavuutta, jonka vähintäänkin oma viiteryhmä legitimoii. Yleisesti cloutin ja nousevan kulttuurisen pääoman käsitteiden soveltuvuus tutkimuksessa voidaan myös kyseenalaistaa. Yleisestikin käsittelemäni nuorisokulttuurin ja ilmiöiden rajoitteet voivat

liittyä siihen, että globaalisti leviävät trendit muuttuvat nopeasti. Esimerkiksi cloutin käsite voi nuorten käsityksen mukaan olla jonkin ajan kuluttua jo vanhentunutta kieltä. Toisaalta tällaisen käsitteen hyödyntäminen tarjoaa mielenkiintoisen ajankuvan 2020-luvun maailmasta.

3 Lähiö ja hiphop-kulttuuri – tilan ja paikan merkityksellisyys

Tässä luvussa esittelen hiphop-kulttuurin ja kaupunkimarginaalien historiaa, mitkä toimivat tarpeellisina konteksteina aineistovalinnalleni. Hiphop-kulttuuria taustoitan erityisesti sen urbaaniin elämään kytkeytyvän historian kautta sekä erittelemällä aiempaa tutkimusta aiheesta. Lähiöön liittyen nostan esille näkökulmia, joista arjen sosiaalista järjestystä ja kulttuuria lähiössä on aikaisemmin tarkasteltu tutkimuskirjallisuudessa. Ne toimivat kontekstina tutkielmani käsitykselle lähiöstä kulttuurisen pääoman kytkeytymisen mahdollistavana tilana, johon kuitenkin liittyy verrattain paljon ulkopuolisia määritelmiä ja toimenpiteitä.

3.1 Neuvotteluja lähiöstä

Tutkielmassani ymmärrän lähiön kaupunkiympäristönä, jonka kasvateille antamat merkitykset ovat erityisesti kiinnostukseni kohteena. Kuten johdannossa toin esille, on lähiöitä kehystetty vuosien saatossa hyvin moninaisilla tavoilla. Suomalaisessa kontekstissa lähiön yhtenäinen määritelmä on jokseenkin haastavaa, sillä ympäröivä seutu ja sijainti vaikuttavat lähiöiden kehitykseen ja asemaan (Stjenrberg 2015, 558). Nykyisin suurten suomalaiskaupunkien lähiöt ovat keskenään erilaisia myös sosioekonomisesti, eikä niitä voi niputtaa yhteen. Olen kuitenkin päättänyt tarkastella tässä lähiöitä jokseenkin yhtenäisesti määriteltävinä alueina. Esimerkiksi Junnilaisen (2019; 2020) tutkimuksissa lähiöt on jätetty nimeämättä oikeilla nimillään tarkasteltaessa kulttuurisia käytänteitä, ja oma jäsenykseni lähiöstä tukeutuu vastaavanlaiseen tapaan, sillä alueiden tarkka identifiointi ei ole tutkimusasetelman kannalta merkityksellistä. Junnilaisen näkökulma lähiöön sosiaalisena tilana, jossa kulttuuri on käytäntöjä, toimii inspiraationa myös omalle näkemykselleni lähiöstä.

Huomioni kiinnittyy tiettyjen nimettyjen alueiden ja niiden yhdyskuntarakenteiden sijasta lähiöön laajempaa sosiaalisena tilana. Tämä on linjassa myös haastateltavien kokemusten kanssa, sillä he puhuvat haastatteluissa usein useammasta kuin yhdestä asuinalueesta. He ovat saattaneet muuttaa yhdestä lähiöstä toiseen tai liikkuneet niiden välillä vapaa-ajalla, ja tutut alueet toimivat viitteenä omassa musiikissa. Aineistossa esiintyvien artistien

kokemukset paikantuvat kuitenkin kartalla Itä-Helsingin lähiöihin sekä yhteen Tukholman eteläiseen esikaupunkialueeseen.

Kaupunkitutkimuksen ja lähiötutkimuksenkin juuret voidaan paikantaa Chicagon sosiologien työhön 1910-luvulla, jolloin kaupunkitutkimuksen alkuvaiheissa Chicago toimi ensimmäisenä tutkimuskohteena kaupungista, sen eriytymisestä ja suunnittelusta (Gottdiener & Hutchison 2006, 51–61). Lähiöllä on käsitteenä kuitenkin eri merkitys eri kansallisissa konteksteissa, ja esimerkiksi Yhdysvaltojen ”ghetto” viittaakin usein kaupunkien ytimien ympäristöön, jonne myös hiphopin synty voidaan paikantaa. Yhdysvalloissa ”suburb” viittaa pikemminkin urbaanin keskustan ulkopuolisiin hyväosaisiin lähiöihin, joihin valkoinen väestö keskittyi. (Jeffries 2014, 709.) Suomalaisia lähiöitä ei kuitenkaan voi täysin ymmärtää yhdysvaltaisen yhteiskunta- ja kaupunkirakenteen kautta, joten keskitynkin tarkastelemaan lähinnä pohjoismaisessa kontekstissa käytyä lähiökeskustelua.

Asumisen kysymyksiä ja teollistuvan suomalaisen yhteiskunnan kaupunkielämää on Suomessa tutkittu Heikki Wariksen toimesta jo 1930-luvulla. Sosiaalipolitiinen klassikkoteos *Työläisyhteiskunnan syntyminen Helsingin Pitkänsillan pohjoispuolelle* on kuvaus uuden työväestön asettumisesta Helsingin Kallioon, jossa pääkaupunkiin syntyi ensimmäisiä vuokrakasarmeiksi kutsuttuja asuinalueita. Pitkänsiltaa voidaan pitää myös ”ensimmäisenä suomalaisen luokkayhteiskunnan henkisenä jakolinjana”, seuraavan jakolinjan ollessa 60-luvulla kaupunkien laitamille rakennetut lähiöt (Ilmonen 2016, 106).

Lähiöt ovatkin toimineet eräänlaisina rakennemuutosten näyttämöinä, joita ovat muokanneet niin 1990-luvun laman aiheuttama työttömyys kuin 2000-luvulla kasvanut maahanmuuttokin (Vairimaa 2022). Kun Suomessa rakennettiin lähiöitä 1960–1970-luvuilla, vastasivat ne suhteellisen modernin asumisen ja tilan tarpeisiin, mutta asumistoiveiden muuttuessa lähiöiden vetovoima on hiipunut. Lähiöiden asuntokanta ja fyysinen ympäristö yhdistettynä kielteisiin mielikuviiin asuinalueesta voi potentiaalisesti synnyttää valikoivaa muuttoliikettä, joka kiihdyttää alueellista eriytymiskehitystä entisestään. Niin ikään taloudellisen rakennemuutoksen ja demografisten muutosten voidaan nähdä vaikuttaneen lähiöiden kehityssuuntaan. (Stjernberg 2015, 558.)

Lähiö- ja kaupunkitutkimuksessa lähtökohtana on usein ollut antaa ääni asukkaille etnografisen havainnoinnin ja haastattelujen avulla, ja esimerkiksi Tuomisen (2020) tutkimuksessa Itä-Helsingin kontulalaisten asukkaiden kokemuksissa elävät rinnakkain kokemukset ylpeydestä ja häpeästä. Haastatellut ovat tietoisia stigmasta, ja oppivat usein sopeuttamaan toimintaansa. Esimerkiksi Kontulaa voidaan asukkaiden näkökulmasta pitää myös ”piilotettuna paratiisina”, käy tutkimuksesta ilmi. Lähiöihin liitetty leimautuminen ja etenkin sitä koskevat neuvottelut ja vastapuhe, destigmatisaation strategiat, (Junnilainen 2020) voivat olla myös lähiötä kontekstina käyttävien kulttuurituotteiden yksi merkitys. Tästä syystä lähiöstä ammentava kulttuuri onkin mielenkiintoinen näkymä lähiötä koskeviin neuvotteluihin. Kearns kollegoineen (2013) ovat tutkineet painetun median lähiöistä tuottamaa leimaantumista, ja he painottavat alueen maineen ja alueen leimautumisen olevan hyvin erilaisia muotoiluja ympäristöstä. Maine on eräänlainen jaettu uskomus, joka on levinnyt laajalle väestöön. Leimautuminen taas on enemmänkin vuorovaikutusprosessi, jolla on aina kielteinen vaikutus (em. 2013, 581).

Lotta Junnilainen (2019, 7) kuvaa kaupunkisosiologisen väitöstutkimuksensa kohteena toimivia lähiöitä ”*eriarvoisuuden tiivistyminä*”, tehden eroa käsitykseen huono-osaisuuden kasautumisesta tietyille alueille. Junnilainen tarkastelee lähiöiden elämää sosiaalisina ja kulttuurisina käytäntöinä sekä suhteina – eriarvoisuus rakentuu ja uusintuu vuorovaikutuksen sivutuotteena, ja nämä prosessit tuovat näkyväksi myös yhteiskunnallisen luokkarakenteen. Lähiöistä tuotetun julkisen puheen voidaan todeta olevan usein ongelmakeskeistä, ja stigmaa sekä luodaan että toisaalta puretaan erilaisin keinoin. Lähiöitä tutkineet Melin ja Junnilainen suhtautuvat negatiivisesti ”ongelmalähiön” käsitteeseen paikantaen mieluummin ongelman siihen, kuinka ulkopuoliset näkevät niissä asuvat ihmiset (Hirvonen 2019). Näkemykseen yhtyvät myös muut – esimerkiksi Roivasen (1999) mukaan kansalaiskeskeinen julkisuus lähiöistä vaatii myös asukkaiden mahdollisuuden määrittellä ymmärrystämme lähiöistä, ja Rasinkangas (2013, 34) huomauttaa subjektiivisen tiedonintressin olevan merkityksellistä segregaatiotutkimuksen näkökulmasta. Julkisen puheen ja tutkimusnäkökulmien ristiriitaisuuteen kenties liittyykin lähiökontekstin määrittelyn haaste. Onko näin moninaista todellisuutta mahdollista edes tiivistää yhdeksi käsitteeksi? Yhden näkökulman tarjoaa eräs

tämän tutkielman informanteista, ruotsinsuomalainen Jami Faltin. Kun häntä aineistona toimivassa haastattelussa pyydettiin kuvailemaan hänelle tuttujen ruotsalaisen ja suomalaisen lähiön eroavaisuuksia, näyttäytyi hänen kuvauksessaan lähiöiden kulttuuri yksiselitteisesti ymmärrettynä.

JF: No lähiö on aina lähiö, niin melkein sama kulttuuri.

Suomalaisessa lähiökeskusteluissa nuorten omat näkökulmat asuinalueisiin eivät kuitenkaan ole näytelleet merkittävän suurta roolia. Lähiöissä asuvia nuoria on tutkimuskirjallisuudessa lähestytty esimerkiksi alueella syntyvän sosiaalisen pääoman (Van Aerschot & Salminen 2018) ja pienituloisuuden kautta (Van Aerschot ym. 2016). Marginaalisessa asemassa olevien ja lähiössä asuvien nuorten yhteiskunnallista osallistumista tutkittaessa nuorten on havaittu tulkitsevan oma osallistumisensa yksityiseen piiriin kuuluvaksi. Vaikka nuoret eivät mieltäneet toimintaansa perinteisenä yhteiskunnallisena osallistumisena, olivat he kuitenkin aktiivisia omissa verkostoissaan. Tutkijat myös argumentoivat, kuinka asuinpaikkaan liittyvät sosiaaliset verkostot vaikuttavat tarjoavan kiinnittymisen kohteen etenkin niille nuorille, jotka ovat koulutuksen tai työelämän marginaaleissa. Tällöin kaupunkien sisälle voi muodostua myös virallisen yhteiskunnan ulkopuolelle sijoittuvia osallistumisen tiloja, joiden toiminta pohjautuu arkipäivästä selviämiseen. (Häikiö & Snellman 2017.)

Tarttumapintaa nuorten osallistumiseen ja omaehtoiseen kulttuuriin voi tarjota myös segregatiokeskustelun polttopisteenä toimiva Ruotsi, jossa voimakkaan leimautumisen kanssa elävistä lähiöistä ja niin kutsutusta lähiöliikkeestä käsin mobilisoidaan monenlaista nuoris- ja lähiökulttuuria. Myös Ruotsissa lähiöt ovat suurempien kaupunkien asuinalueita, joissa asuu paljon näkyviä vähemmistöjä ja heikommassa asemassa olevia ryhmiä. *Ortenista* on tullut tunnettu viittaus sosiaaliseen, aineelliseen ja symboliseen tilaan, joka toimii alustana vastarinnalle ja identiteetin muodostumiselle. Monietnisistä lähiöistä on noussut kulttuurista aktivismia siinä määrin, että se voidaan hahmottaa jo lähiöliikkeeksi (*ortenrörelse*), (Ålund & Leon-Rosalez, 2017, 124). Esimerkiksi lähiöpodcasteja (*ortenpoddar*) on analysoitu nuorten tuottamana vapaana sivistystyönä, joiden merkitys näyttäytyy vastakertomusten, antirasistisen työn ja vaihtoehtoisen oppimisen kannalta (Uhnöo & Sernhede 2022). Ruotsin

lähiökulttuurissa myös runous ja puhe taide on yksi merkittäviksi nousseista elementeistä. Tästä esimerkkinä toimii *Ortens bästa poet* -kilpailu, jonka tutkielman aineistossa esiintyvä Jami Faltin on voittanut vuonna 2017.

3.2 Hiphop-kulttuurin nousu kaupungin marginaalista

Hiphopin juuret paikantuvat New Yorkin Bronxiin 1970-luvulle. Hiphop-liikkeen perustajana pidetyn DJ Africa Bambaataan järjestämät korttelibileet toimivat eräänlaisena vastarintana taloudelliseen epäoikeudenmukaisuuteen ja väkivaltaan, jota afrikkalais- ja latinalaisamerikkalaiset sekä karibialaistaustaiset kohtasivat asuessaan huonokuntoisissa kaupunginosissa. Hiphop oli syntyessään julkisen tilan haltuunottoa, katukulttuuria, joka on sittemmin laajentunut maailmanlaajuiseksi kulttuurimuodoksi, jolla on vahva markkina-arvo. Hiphop-kulttuurin osa-alueiksi mielletään perinteisesti DJ-toiminta, MC:n (*mic controller tai master of ceremony*) eli puhekielessä räppäriin (ks. Miettinen 2011) esittämät rap-lyriikat, breakdance eli breikkaus ja graffitit. Hiphopia tulkitaan kuitenkin usein pääosin musiikkiin perustuvana liikkeenä. (Chang 2008; Jeffries 2014; Hiilamaa & Varjus 2000; Söderman & Sernhede 2016; Tervo 2014, 171.) Kulttuuriin ja sen juuriin liittyvää tietämystä voidaan pitää hiphopin viidentenä elementtinä, ja hiphop-tutkimusta tehdään nykyisin akatemioiden ympäri maailmaa (Gosa 2015). Hiphop-musiikin ja rap-lyriikoiden kautta on kommentoitu erilaisia yhteiskunnallisia teemoja kriittisesti, mutta toisaalta huumorin, liioittelun ja parodian keinot ovat osa ilmaisua (ks. Deis 2015; Kärjä 2021). Laaja skaala musiikkia kattaa myös erilaisia alalajeja ja erilaisia tyyliä – kaupalliseksi kutsuttua, undergroundia tai poliittisempaa (Deis 2015, 197).

Suomeen hiphop-kulttuuri rantautui breikin ja graffitien vallatessa tilaa etenkin helsinkiläisessä katukuvassa 1980-luvulla (Tuominen 2021; Nieminen 2021), ja ensimmäiset enemmänkin huumoriräppinä pidetyt suomirap-levytykset näkivät päivänvalon 1980-luvun lopulla (Tervo 2014, 171). Musiikin ja esitystapojen osalta suomalainen hiphop voidaan hahmottaa toisiaan seuraavien aaltoliikkeiden kautta, joista ensimmäinen sijoittuu 80-luvun loppuun ja 90-luvun alkuun ja seuraava 2000-luvun alkuun. Kolmas aalto, jonka aikana rapmusiikki on murtautunut valtavirtamusikiksi, on mahdollista sijoittaa 2010-luvulta

alkaneeseen ajanjaksoon. (Kärjä 2021, 92–93; ks. Rantakallio 2019, 79–82.) Viimeisintä ja meneillään olevaa ajanjaksoa on kuvattu suomalaisen hiphopin neljäntenä aaltona, jonka aikana on nähty muun muassa naisräppäreiden ja feminismin uusi nousu sekä rapin ja muiden taidemuotojen sekoittumista (Rantakallio 2019, 83). Myös monikulttuurisista taustoista tulevat artistit ovat saaneet näkyvyyttä ja suosiota viime aikoina väestön monipuolistuessa (Westinen 2023, 37). Suomessa sekä hiphopin tekijäkaarti että kuuntelijajoukko ovat nykyisin hyvin moninaisia ja sisällöt onnistuvat puhuttelemaan kuulijoita iästä, sukupuolesta, seksuaalisuudesta ja luokkataustasta riippumatta (Rantakallio & Westinen 2020). Toisaalta erityisesti musiikin kenttä on niin globaalisti kuin Suomessakin ollut pitkään miesvaltainen, eivätkä erilaiset vähemmistöt ole olleet näkyvä osa toimijajoukkoa. Hiphopin visuaalisessa estetiikassa ja rap-lyriikoissa esiintyvää seksismiä ja rasismia onkin aiheellisesti tarkasteltu myös kriittisesti (ks. Rantakallio & Strand 2021).

Kulttuuriin voidaan yhä nähdä kuuluvan alakulttuurisia piirteitä, jotka näkyvät esimerkiksi kulttuurin konventioiden tuntemuksen merkityksenä ja yhtenäisenä ilmaisun tyylinä. Hiphop tarjoaa tekijöilleen identifioitumisen ja sosiaalisen pääoman kerryttämisen tiloja (Deis 2015). Myös paikan näkökulma on hallitseva tekijä, joka yhdistää ylikansallista kulttuuria – paikkaa voidaan pitää jopa aseman ja arvostuksen osoittavana elementtinä (Forman 2022, 3). Alueellisen identifioitumisen lisäksi myös sosiaaliset verkostot, (*posset tai crewt*) ja niiden välinen kilpailullisuus ovat leimallinen osa toimintaa. Hiphopissa aitous ja autenttisuus ovat merkityksellisiä, ja McLeod (1999) on havainnollistanut etenkin afroamerikkalaisten hiphop-artistien tuottamia autenttisuuden elementtejä kuuden erilaisen merkitysulottuvuuden kautta. Autenttisuuteen nähtiin muun muassa kuuluvan itselleen ja kulttuurille uskollisena pysyminen, mustuuteen identifioituminen, undergroundina säilyminen sekä tiivis yhteys ja identifioituminen asuinalueeseen, niin sanotusti ”katuun” (McLeod 1999; Tervo 2014, 171).

Katua ja ”hoodeja” voidaan tarkastella paikasta riippumattomana, tilallisena viittauksena (Forman 2002). Suomalaisen hiphop-kulttuurin sisällä näihin kulttuurille yhteisiin aitouden ulottuvuuksiin liittyvät keskustelut piirteet tunnetaan (ks. Westinen & Rantakallio 2021), mutta autenttisuuden rakentumista suomalaisen hiphopin kontekstissa tutkinut Elina Westinen (2014) painottaa muodon, merkityksen ja ilmaisun kuitenkin rakentuvan aina

paikallisissa konteksteissa. Diskurssien ja kielen kautta voidaan rakentaa autenttisuutta, joka ei välttämättä ole niin voimakkaasti sidoksissa kulttuurin afroamerikkalaisiin juuriin. Toisaalta suomalaisen hiphopin parissa kriittistä keskustelua käydään myös siitä, miten mustasta kulttuurista ammentavassa taiteessa etnisen alkuperän häivyttäminen on mahdollista vain artisteille, jotka eivät joudu kohtaamaan rodullistamista omassa elinpiirissään (esim. Masomi & Pessa 2021, 94–95).

Rapmusiikin lokalisoitumista Suomeen tarkasteleva Tervo (2014, 174) kuvaa paikallistumisen muotoutuneen erilaisista kommunikatiivisista ja rinnakkaisista prosesseista. Suomalainen todellisuus ja yhdysvaltalaisen juurien lähiöestetiikka ovat kuitenkin jokseenkin erilaisia. Niin kutsutun ”ghettokuvaston” siirtäminen ja yhteyksien luominen pohjoiseurooppalaiseen pieneen ja sosiaaliturvaltaan kattavaan yhteiskuntaan ei onnistu täysin uskottavilla tavoilla. (em. 2014, 175). Tämä ristiriitaisuus voi toisaalta olla kimmokkeena luoda lähiöstä ironista kuvaa, kuten esimerkiksi Itä-Helsinkiä liioiteltujen ongelmallisuuksien kenttänä hyödyntävä Notkea Rotta tekee (em. 2014). Toisaalta on hyvä muistaa, että syrjäytymisen ja marginaalisuuden tunteet ovat universaaleja (em. 175.), eivätkä ne välttämättä liity kaupunkitilaan. Nykyisin musiikkiskenet ovat innovatiivisia ja internetin välityksellä erilaiset vaikutteet leviävät nopeammin kuin koskaan aikaisemmin. Tämä on mahdollistanut myös suomalaisen omalaatuisen rap-kentän kokoelman, jossa hiphopin juurilta lähteviä paradigmaattisia elementtejä on muunnettu kansalliseen kontekstiin. Myös Westinen (2014, 339) kuvaa suomalaista hiphopia uniikkina ilmiönä, jonka kautta ymmärtää nuorten elämäntyylejä.

Hiphop-tutkimus on nykyisin monitieteinen akateeminen tutkimusalue, ja digitalisaation värittämässä maailmassa hiphopin erilaiset ”glokaalit” muodot inspiroivatkin tutkimaan paikallisuuden ja globaaliuden sekoittumista (Sykäri ym. 2021, 17–18). Suomalaisen ja paikallisuuden kontekstia yhdistää esimerkiksi espoolaislähiö Olarin räppäreiden kotiseutuidentiteettiä ja merkityksiä tutkiva Saaristo (2019; 2021). Toisaalta Suomessa myös syrjäseutujen tarjoamaa lokaalia näkökulmaa on ollut mahdollisuus analysoida, sillä melko aktiivisesti toimiva Lapin skene operoi urbaanin kentän ulkopuolella (esim. Vaattovaara 2012; Strand 2008).

Viime aikoina hiphopista ja kaupungista on Suomessa tullut ajankohtainen mediaa ja poliitikkojakin kiinnostava kysymys, kun gangstarapista ja ”katujen elämästä” ammentavan roadman-tyyli on yhdistetty erityisesti nuorten teräaseiden kantamiseen ja väkivaltaan. Toisaalta termiä on hiphopia tutkineiden Åbergin ja Tyvelän mukaan pidetty myös stigmatisoivana ja rodullistavana, ja nuorten etnisyys nostetaan monissa keskusteluissa tarpeettomasti etusijalle. (Riihinen 2021.) Viime vuosien aikana nuorisotyöntekijät ja poliisi ovat raportoineet levottoman liikehdinnän, jengikulttuurivaikutteiden ja yhä nuorempien tekemien rikosten lisääntyneen (Virtanen 2022). Mediassa tilaa saaneessa, niin kutsussa ”katujengitapauksessa”, nuoria on tuomittu vakavista rikoksista ja osa heistä on ollut rapmusiikkia julkaisevia artisteja (esim. Nousiainen 2023). Hiphopin ja väkivaltaisen käytöksen lisääntymisen syys-seuraussuhdetta on myös kyseenalaistettu mediassa tutkijoiden toimesta, mikä muistuttaa ilmiön kompleksisuudesta. Mielipidekirjoituksessa todetaan rapmusiikin ”demonisoinnin olevan osa moraalipaniikkien pitkää jatkumoa” (Saaristo ym. 2021; ks. Saaristo 2022.) Niin ikään nuorisotutkija Mikko Salasuo painottaa, kuinka vastaavanlaisia ilmiöitä esiintyy säännöllisin väliajoin, eikä tietynlaisten nuorten leimaaminen ole hyödyllistä (Koivuranta 2020). Myös nuoret itse ovat ilmaisseet paikantavansa väkivallan lisääntymisen laajempiin yhteiskunnallisiin teemoihin, kuten näköalattomuuteen ja itsetunto-ongelmiin (Nykänen & Orispää 2021).

4 Tutkimusaineisto

Tässä luvussa esittelen tutkimusaineistoni, sen kontekstin ja artistit, joiden haastattelupuhetta tarkastellaan. Lisäksi pohdin aineistonkeruuseen ja aineistojen yhdistämiseen liittyviä erityispiirteitä sekä reflektoin tähän tutkielmaan liittyviä eettisiä kysymyksiä.

4.1 Aineiston konteksti ja esittely

Laadullinen tutkimusote on toimiva tapa tutkia lähiöiden resursseihin liittyviä merkityksiä ja mahdollisesti tuoda variaatiota kulttuurista pääomaa käsittelevien tutkimusten kaanoniin. Esimerkiksi kulttuurisosiologisen tutkimuksen traditio on usein perustunut kvantitatiivisiin menetelmiin, mutta laadullisten aineistojen on havaittu tuovan tuloksiin enemmän sävyjä (Heikkilä 2017, 16.) Hiphop-tutkimuksessa analyysin kohteena ovat usein artistien lyriikat tai musiikkivideot, mutta tämän tutkielman aineistovalinnassa korostuvat puheessa tuotetut konstruktiot lähiöstä. Kiinnostukseni kohdistuu sellaisille merkityksenannoille, joissa neuvotellaan lähiöstä, joten kulttuurintuotteiden lisäksi puheen analysointi on mielekästä tutkimusongelman kannalta. Näin ollen olen päätenyt kokoamaan aineiston valittujen artistien haastattelupuheesta, jossa kietoutuvat yhtäältä haastateltavien julkinen artistiminuus, musiikin tekeminen ja toisaalta henkilökohtaiset kokemukset.

Niin kutsutut neljännen aallon hiphop-artistit (Rantakallio 2019) ja lähiöitä ”reppaavat”, nousevat artistit olivat itselleni jo ennestään jokseenkin tuttuja musiikin ja sosiaalisen median kautta, ja aineistoa voisikin kutsua tutkielman alulle panevaksi voimaksi (ks. Pietikäinen & Mäntynen 2019, 234.) Aineistovalintojen tekeminen vaatii kuitenkin vielä tarkempaa taustatyötä, vaikka genre ja sen tekijät olisivatkin tuttuja kuuntelijana. Vietin yhä kohdennetummin aikaa sosiaalisessa mediassa, kuuntelin etenkin nuorten artistien tuotantoa, keskustelin hiphop-tutkijoiden kanssa ja kävin muutamien ajankohtaisten artistien keikoilla. Päädyin tekemään aineiston kohdalla seuraavia rajauksia perusteluineen: tutkimuksen informanteilla tulisi olla henkilökohtaisia kokemuksia lähiössä elämisestä ja kasvamisesta sekä edustaa hiphopin tekijäkaanonin nuorempaa sukupolvea. 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa syntyneitä suomalaisia hiphop-artistejä on haastateltu ja heidän

tuotantoaan on analysoitu lukuisissa aikaisemmissa opinnäytetöissä, väitöskirjoissa ja tutkimusartikkeleissa (esim. Westinen 2014; Saaristo 2019; Myllylä & Tolonen 2015; Westinen & Rantakallio 2021). Tarkoitukseni on tuoda tutkimukselliseen keskusteluun jotakin uutta, joten aineistoni informantit ovat nuoria aikuisia, jotka eivät ovat osallistuneet tutkimuksiin haastattelujen kautta informantteina aikaisemmin.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen sekä toteuttamani haastattelukutsukierroksen pohjalta tarkasteluni rajautui neljään alla esiteltävään artistiin. He ovat moninainen joukko, jota yhdistää lähinnä musiikissa tai haastatteluissa esille tuotu kasvaminen lähiössä sekä musiikilliset kytkökset hiphop-kulttuuriin. He eivät yhdessä taustaltaan tai tyyliltään edusta mitään tiettyä ryhmää tai genreä suomalaisen hiphopin sisällä, mutta ajallisesti kaikkien voi nähdä edustavan Rantakallion (2019) ja Westisen (2023) kuvaamaa neljännen aallon hiphop-artistien kaartia. Olen pyrkinyt aineistovalinnassani kokoamaan riittävän monipuolisen näkökulman lähiöön liittyvistä kokemuksista, ja aineistossa esiintyvät artistit kuvaavat lähiöiden moninaista todellisuutta omista ja keskenään erilaisista näkökulmistaan käsin. Aineisto koostuu kahden artistin tutkimushaastattelusta ja kahdesta videopalvelu YouTubessa julkaistusta haastatteluvideosta. Aineistossa läsnä ovat limittyen niin musiikilliset ja performatiiviset valinnat kuin artistien omat elämänkokemukset, ja tutkimushaastatteluissa painotus oli etenkin lähiönäkökulmassa.

Aineisto koostuu seuraavien artistien haastatteluista:

Ege Zulu on Helsingin Roihuvuoresta kotoisin oleva hoppers, YleX Lämpimurto -kilpailun vuonna 2022 voittanut hoppers, joka on julkaissut musiikkia vuodesta 2018 lähtien. Zululla on levytyspöpmus PME Recordsille, ja viime vuosina julkaistut *Swengari* EP:n ja *Oi Maamme Helsinki* -albumin kappaleet ovat nauttineet menestystä suoratoistopalveluissa ja YouTubessa. (PME Records n.d.)

Jami Faltin on Tukholman Flemingsbergissä kasvanut ja nykyisin Suomessa vaikuttava rap-artisti. Hän voitti vuonna 2017 *Ortens bästa poet* -lavarunouskilpailun Ruotsissa ja on julkaissut musiikkia vuodesta 2020 alkaen. Faltinin debyyttialbumi *Kerrostalo* julkaistiin vuonna 2022.

Dilemma on eri genrejä ja tyylilajeja musiikissaan yhdistelevä hiphop-artisti, joka julkaisi musiikkia ensimmäisen kerran vuonna 2016. Dilemma kuvaa kasvaneensa Espoossa, mutta varttuneensa nuoruutensa Itä-Helsingissä, jossa sai kimmokkeen hiphop-kulttuurin pariin. Viimeisin, vuonna 2023 julkaistu albumi kantaa nimeä *Arvokasta kipuu*.

Cvshbaby on Itä- Helsingissä kasvanut artisti, jota musiikkimedia Klangi (Römpötti 2020) on kuvannut suomalaisen drill-räpin pioneerina. Artisti on kertonut musiikistaan ja toiminnastaan *Märkä Money Family* -kollektiivissa Ylen Lähiöiden Finest -dokumenttisarjassa. Cvshbaby julkaisut ensimmäisen kappaleensa vuonna 2018.

Aineisto koostuu kahdenlaisesta haastattelutyypistä, joten aluksi oli tarpeen pohtia myös tutkimushaastattelun ja mediahaastattelun mahdollisia eroavaisuuksia analyysiprosessin kannalta. Etenkin perinteisen median haastattelut ovat usein käsikirjoitettuja ja leikattuja. Mediahaastattelu on myös usein tarkoitettu esitettäväksi sellaisenaan, kun taas tutkimushaastattelu kuuluu osaksi tutkimusprosessia. Lähtökohdiltaan ne ovat kuitenkin samankaltaisia – haastattelu on haastattelijan alulle panema ja ohjailema, ja tilanne on ennalta suunniteltu. (Tiittula & Nuolijärvi 2010, 253.) Sosiaalisessa mediassa julkaistavat haastattelut toisaalta olla myös vapaamuotoisempia ja vailla käsikirjoitusta. Tämän tutkielman aineistona toimivat YouTube -haastattelut olivat kevyesti käsikirjoitettuja, mutta kuvauksissa vapaalle keskustelulle annettiin paljon tilaa. Lopuksi videot myös leikattiin yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. (Zecarias, henkilökohtainen tiedonanto 17.4.2023.) Sekä mediahaastatteluissa että tutkimushaastatteluissa haastateltavien puheenvuorojen sisältöön vaikuttavat niin ikään kysymyksenasettelut, ja tämän pyrin myös huomioimaan analyysissäni, etenkin kun YouTube -haastattelussa haastattelijat osallistuu keskusteluun enemmän. Tästädes suhtaudun kuitenkin aineistooni haastattelupuheen kokonaisuutena, jossa merkityksellisimpiä ovat haastateltavien selonteot.

Sekä tutkimushaastattelut että sosiaalisen median haastattelut olivat äänitetyssä muodossa, ja ensimmäinen vaihe oli niiden purkaminen tekstimuotoon. Litteroinnin avulla tutkija tutustuu aineistoon ja tekee tarvittaessa rajauksia suhteessa tutkimusasetelmaan (Ruusu vuori ym. 2017, 10). Tutkimusasetelma määrittää myös litteroinnin tarkkuutta, ja tässä tutkielmassa

olennaista ovat puheessa tuotetut merkitykset. Näin ollen litteroinnissa on keskitytty puheeseen ja jätetty ulkopuolelle vuorovaikutusta sävyttävät taudit ja yksittäiset äännähdykset. Etenkin YouTube -haastatteluiden litteroinnissa haastetta tuottivat toisinaan päällekkäiset puheenvuorot ja slangisanat. Erityisesti aineistoesimerkkien kohdalla myös luettavuutta tuli pohtia, ja päädyin seuraavaan ratkaisuun: puhe on muodoltaan säilytetty vastaamaan mahdollisimman hyvin artistien puhetta haastatteluissa, mutta olen kuitenkin poistanut puheessa esiintyneitä täytesanoja, kuten ”tota”, ”tiiäks” ja ”niinku”, jotta sisältö tulee selkeämmin esille lukijalle. Kaikkineen haastatteluista muodostui litteroituna 84 sivua tekstiä.

4.2 Sosiaalisen median haastatteluaineisto

Sosiaalinen media on 2020-luvun muusikoille merkittävä kanava sekä musiikin julkaisutoimintaa että ajankohtaisena pysymistä ajatellen. Itse musiikin tekemisen lisäksi uuden sukupolven artistit ovat usein aktiivisia erilaisten visuaalisten, ääntä ja kuvaa yhdistävien palveluiden, kuten Instagramin ja TikTokin käyttäjiä. Videoihin keskittyvä sosiaalisen median palvelu YouTube on maailmanlaajuinen, yhdysvaltalainen, sisältöjen jakamiseen keskittyvä alusta, joka rakentuu liikkuvan kuvan, tekstin, äänen ja näiden yhdistelmien varaan. Sen on kulttuurina avoin kaikille, sillä kanavan voi perustaa kuka tahansa käyttäjä. (Laaksonen ym. 2013, 12; 162.) Videoiden katselu ei myöskään vaadi käyttäjän rekisteröitymistä palveluun.

Globaalissa maailmassa fanikulttuuri on siirtynyt yhä voimakkaammin online-maailmaan, ja rap-genren nojatessa aitouteen, henkilökohtaisuuteen ja rehellisyyteen, voi digitaalinen läheisyys artistin ja kuuntelijoiden välillä tuottaa artistille menestystä (Rantakallio & Westinen 2020). Haynesin ja Marshallin (2018) mukaan internetin ja sosiaalisen median käyttäminen voi hyödyttää artistia ainakin kolmella tavalla. Maailmanlaajuiset verkkopalvelut tarjoavat mahdollisuuden fanikunnan laajentamiselle ja musiikin tunnetuksi tekemiselle. Lisäksi artistit voivat pitää yleisönsä mukana ajankohtaisessa toiminnassaan, ja etenkin ilman levy-yhtiötä toimiville independent -muusikoille internet tarjoaa väylän myydä musiikkia ja siihen liittyviä tuotteita. Evansin ja Baymin (2022) tarkastelussa näkyvyytyö, oman elämän ja ajatusten

jakaminen sosiaalisessa mediassa, onkin merkittävä keino ylläpitää yleisön sitoutumista. Valmis aineistoni onkin juuri eräänlaista näkyvyyttä ja toisaalta myös aiemminkin mainitun digitaalisen läheisyyden (ks. Westinen & Rantakallio 2020) tuottamista. Kappaleiden sanoitusten voi nähdä liittyvän ensisijaisesti musiikin performatiiviseen ulottuvuuteen, haastattelujen toimiessa yleisölle suunnattuna syventävänä elementtinä artistien persoonaan ja julkaisuihin.

Valmiina aineistonani käyttämät haastattelut ovat suomalaisten musiikkimedioiden YouTubeissa julkaisemia, videomuodossa tuotettua sosiaalisen median musiikkijournalismia. Ege Zulun ja Jami Faltinin haastattelut taas ovat suomihiphopin pioneerien Fintelligensin oman levy-yhtiö Rähinä Recordsin sisältöjä. Levy-yhtiön YouTube-kanavalla julkaistaan Hoppipäät nyökkää -nimeä kantavaa videosarjaa, jossa pitkän linjan rap-mielipidevaikuttaja ja mediaosaaja Haben 'Nuorehko H' Zecarias haastattelee artisteja. Videot vaihtelevat pituudeltaan tunnista lähes kolmeen tuntiin, ja niissä keskustellaan musiikin lisäksi haastateltavien taustoista ja yhteiskunnallisista aiheista sekä liikutaan artisteille tärkeissä paikoissa. Haastatteluissa artistien tuotanto toimii keskustelun herättäjänä.

Rakenteeltaan näiden mediahaastattelujen voi nähdä mukailevan tutkimushaastattelua, jossa on sisäpiirihaastattelun piirteitä. Sisäpiirihaastattelussa haastattelija on jossain määrin asianosainen (Juvonen 2017). Tällaista asemaa puoltavat esimerkiksi Zecariaksen rooli hiphop-kulttuurin asiantuntijana sosiaalisessa mediassa, aiempi toiminta hiphop-musiikin parissa ja kasvaminen Itä-Helsingissä. Lisäksi monissa sarjan haastatteluissa myös Zecariaksen eritrealaiset juuret voivat tuoda hänet lähelle etenkin mustien ja ruskeiden haastateltavien kokemusmaailmaa suomalaisessa hiphop-skenessä ja yhteiskunnassa. Zecarias on keskustelevalta haastattelija, joka tuo myös omia näkemyksiään esille haastattelutilanteessa. Tässä tutkielmassa tarkastelen kuitenkin ensisijaisesti haastateltavien artistien puhetta.

4.3 Tutkimushaastattelu

Valmiiden haastatteluaineistojen lisäksi toteutin kahden artistin, Dilemman ja Cvshbabyn, haastattelut itse. Tutkimushaastatteluiden tarkoituksena oli tuoda aineistoon lisää syvyyttä. Haastattelukysymyksiä suunnitellessani tarkoitukseni oli kohdistaa huomio juuri lähiössä

kasvamiseen ja sen koettuihin vaikutuksiin niin hiphop-musiikin parissa kuin laajemminkin (liite 1). Haastattelurunko mukailee puolistrukturoidun haastattelun rakennetta, sillä kysymykset ovat ennakkoon laadittuja, mutta niiden tarkoitus on ensisijaisesti toimia haastattelussa keskustelun tukena (Hyvärinen ym. n.d.)

Laatimani kysymykset kohdistuivatkin suoremmin juuri määrittelemääni tutkimusongelmaan, ja tämän koin haastattelujen aikana osoittautuneen hieman haasteelliseksi haastateltavan näkökulmasta. Ymmärsin haastattelutilanteissa, kuinka tutkijan analyttinen suhtautuminen keskusteltavaan aiheeseen voi vaikuttaa myös kysymyksenasettelujen jonkinlaiseen jäykkyyteen. Joidenkin kysymysten kohdalla ymmärsin näkökulmani tarkemman selittämisen olleen tarpeen, ja näin pääsimme haastateltavien kanssa jälleen samalle sivulle. Haastattelut erosivat toisistaan käytännön toteutuksen osalta, sillä Dilemman kanssa tapasimme Helsingissä Itäkeskuksen kulttuurikeskus Stoassa marraskuussa 2022 ja Cvshbabin kanssa haastattelu tehtiin puhelimitse tammikuussa 2023. Haastattelut olivat kestoiltaan noin 50 minuutin ja puolentoista tunnin väliltä.

Vuorovaikutuksen näkökulmasta haastattelu poikkeaa arkikeskustelusta institutionaalisen luonteensa vuoksi. Haastattelulla on tarkoitus, ja osallistujat yleensä rakentavat rooliensa kautta haastattelutilanteen. (Ruusuvoori & Tiittula 2017, 39.) Haastattelutilanteissa haastattelurunko ohjasi lopulta melko paljon keskustelua, osin kenties hieman jännittävän tilanteen takia. Pyrin kuitenkin antamaan tilaa vastauksille, tarkentaen tarvittaessa jatkokysymyksillä. Jälkikäteen tallennetta tarkastellessani havaitsin usein turvautuneeni minimipalautteeseen, sillä keskityin kuuntelemaan haastateltavan puhetta intensiivisesti. Pohdin etukäteen paljon myös haastattelijan positiota ja sitä, kuinka neutraalina haastattelijan on hyvä pysyä kannanotoissaan. Tutkimushaastatteluissa, kuten muissakin vuorovaikutustilanteissa, episteemiset oikeudet eli keskustelijoiden käsitykset toisen osapuolen omaamasta tiedosta, ovat merkityksellisiä. Tiedon nähdään olevan haastateltavalla, ja haastattelijaa kehoitetaan joidenkin ohjeiden mukaan pysymään tietämättömänä osapuolena (em. 2017, 45–48.) Jos YouTube -haastatteluissa korostuivatkin sisäpiirihaastattelun piirteet, oli näissä tutkimushaastatteluissa siis leimallisempaa tutkijan asettuminen kyselijän rooliin ja haastateltavan tiedonantajan rooliin. Haastateltavien antama

aika ja jaetut kokemukset toimivat lopulta arvokkaana elementtinä tutkielman muotoutumisen ja aineiston monipuolisuuden kannalta.

4.4 Tutkimuksen eettiset kysymykset

Tutkielman konstruktionistinen näkökulma asettaa myös tutkijalle eettisiä vaatimuksia ja vastuuta. Tulos nähdään tällöin tutkijan tulkintana, yhdenlaisena konstruktiona todellisuudesta. Näin ollen myös tutkielma itsessään määrittyy todellisuutta rakentavaksi. (Jokinen n.d.) On siis aiheellista reflektoida niin omaa asemoitumistaan aiheeseen tutkijana kuin myös aineistoon liittyviä valintoja. Tarkastelen työssä itseäni kiinnostavaa aihetta, kuten yhteiskuntatieteilijälle on usein ominaista. Tiedostan siten omien ennakkotietojeni ja -ajatusteni voivan vaikuttaa siihen, millaisten lasien läpi aineistoa katson tai miten toimin haastattelijana ja tulkitsijana.

Oma subjektiivinen positioni suhteessa tutkimukseni kohteeseen ja tutkittaviin on kuitenkin monin tavoin ulkopuolinen, sillä minulla ei ole kokemusta artistina tai muissa julkisissa rooleissa toimimisesta hiphop-skenen sisällä. En ole myöskään kasvanut lähiössä, eikä minulla ole henkilökohtaista ymmärrystä näkyvään etniseen vähemmistöön kuulumisesta suomalaisessa yhteiskunnassa, kuten osalla haastatteluista artisteista. Aihevalintani ja kiinnostukseni on saanut pohtimaan tutkimuksen tekemiseen liittyviä oikeutuksia ja perusteluja. Miten monessakin mielessä ulkopuolelta tuleva tutkija oikeuttaa tarkastelunsa? Myös erilaisten aineistojen yhdistäminen oli mielenkiintoinen haaste, sillä tiedostan että on eri asia puhua haastattelussa hiphop-kulttuurin sisällä toimivalle näkyvälle henkilölle verrattuna tutkijapositionista käsin tulevalle henkilöön.

Etnografisen tutkimusotteen näkökulmasta lähiötutkijan positiota on tarkasteltu kirjallisuudessa, ja esimerkiksi sosiologi Mario L. Small (2015) varoittaa etiikkaa käsittelevässä artikkelissaan sympatisoivan tarkkailijan ja toisaalta rohkean seikkailijan narratiivien sudenkuopista tutkijan roolissa. Hän peräänkuuluttaa tutkijan tehtävää pyrkiä ymmärtämään ja havaitsemaan moniulotteisuutta lähiöissä ja sen asukkaissa. Moniäänisyyteen ja -tulkintaisuuteen ohjaa myös Westinen (2021) tarkastellessaan kuulumisen ja etnisyyden neuvotteluja monimuotoisen suomi-hiphopin kontekstissa. Artikkelissaan Westinen (2021,

235–236) esimerkiksi kuvaa, kuinka termi ”maahanmuuttajataustainen rap-artisti” voi korostaa etnistä taustaa muiden identiteettikategorioiden kustannuksella ja siten toiseuttaa, eivätkä ihonväriä määrittävät käsitteet tai termit ”maahanmuuttaja” tai ”valtaväestö” tuo esille todellisuuden kompleksisuutta.

Tutkielman aineisto ei myöskään ole sukupuolen näkökulmasta monipuolisesti edustava, ja se vaikuttaa tarkastelemieni kokemusten variaatioon. Suomalaisen (ja kansainvälisen) hiphop-kentän miesvaltaisuus on yleisesti tunnistettu asia, vaikka viimeisimpinä vuosina esimerkiksi naisräppäreitä tunnetuksi nostanut D.R.E.A.M.G.I.R.L.S. -kollektiivi on tuonut monipuolisuutta tekijöiden kaanoniin (ks. esim. Ruohonen & Horn 2021). Noudattaen aineistolle edellä esittämiäni rajoituksia, osoittautui haastatteluaineiston kokoaminen muiden kuin miesten haastatteluista haasteelliseksi.

Aineiston huolellinen käsittely ja tutkittavien riittävä informointi ovat tutkimushaastattelujen eettisyyden kannalta avainasemassa (Ranta & Kuula-Luumi 2017, 357.) Laadin tutkimushaastatteluja varten suostumuslomakkeet, jotka sisälsivät yhteystietoni, tutkielman tavoitteen sekä aineiston säilyttämiseen ja käyttöön liittyvät tiedot. Lähetin myös haastattelurungon haastateltaville etukäteen, sillä halusin tarjota mahdollisuuden pohtia teemoja etukäteen. Haastattelutilanteiden aluksi kävimme yhdessä läpi suostumuslomakkeen ja painotin mahdollisuutta keskeyttää osallistumisen halutessaan. Varmistin, että haastateltavat antavat suostumuksensa aineiston käyttöön sellaisenaan ja suostuvat artistinimen käyttämiseen tutkielmassa. Artistinimellä esiintyminen toi aineistoon yhdenmukaisuutta ja selkeyttä, kun käytössä on kahta eri haastattelutyyppiä, valmista sosiaalisen median haastattelua ja tutkimushaastattelua, yhdistävä aineisto.

Sosiaalinen media tarjoaa valtavasti julkista sisältöä, mutta verkkoaineistojen käyttöön liittyy silti joitakin erityisiä tutkimuseettisiä kysymyksiä. Turtiainen ja Östman (2013, 48–61) sekä Leppänen ja kollegat (2015) ovat eritelleet tutkijan eettisiä huomioita verkkotutkimuksen ja sosiaalisesta mediasta ammentavan diskurssintutkimuksen kontekstissa. Tutkimuksen tekijän on syytä pohtia sitä, onko materiaali tarkoitettu julkiseen tarkasteluun vai vaatiiko siihen pääsy erillistä rekisteröitymistä. Myös tutkittavan aiheen arkaluontoisuus ja alustan

käyttäjäkulttuuri voivat vaikuttaa eettisten valintojen tekemiseen. Tutkijan tulee suhtautua asiaankuuluvalla herkkyydellä aineiston sisältämiin henkilökohtaisiin tietoihin, ja tarvittaessa sulkea pois materiaali, joka ei eettisesti sovellu tarkasteluun. Verkkoaineistojen informantit tulee myös anonymisoida tai vaihtoehtoisesti antaa heille riittävästi tunnustusta analysoitavan aineiston yhteydessä. Tässä tutkielmassa olen päätenyt jälkimmäiseen vaihtoehtoon kaikkien tutkittavien kohdalla. Kun internet ymmärretään verkkoympäristönä, se voi muodostua yhtä aikaa niin tutkimuksen kohteeksi, välineeksi kuin lähteeksikin. (Em. 2015.) Verkkoaineistoja käytettäessä taustalla vaikuttavat aina myös yleiset tieteellistä tutkimusta koskevat säännöt. Tutkimus tulee aina toteuttaa siten, ettei siitä aiheudu tutkittaville henkilöille merkittävää haittaa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019).

Omassa tutkielmassani ymmärrän YouTube-aineiston olevan ensisijaisesti sekä lähde että väline. Sosiaalisen median aineistojen kohdalla arvioin, että nuoret artistit tunnistavat YouTube-olevan avoin ja suosittu verkkopalvelu, jolloin he ymmärtävät materiaalin julkisuuden. Vaikka keskustelut sivuavat heidän henkilökohtaisia kokemuksiaan, on artistina haastattelun antaminen kuitenkin myös oman tuotannon ja persoonan markkinointia. Tällöin esimerkiksi artistien haastatteluihin ja musiikkivideoihin liittyy yleensä jo lähtökohtaisesti suuntautuminen potentiaalisesti laajalle yleisölle. Tutkielmassa käytettävien haastattelumateriaalien kohdalla kyse ei tulkintani mukaan ole myöskään erityisen arkaluontoisen tiedon jakamisesta. Kuitenkin käyttäessäni artistien taiteilijanimiä ja heidän haastatteluissaan jakamiaan kokemuksia, on vastuuni huolehtia tarkasteluni eettisestä kestävydestä läpi tutkielman.

5 Metodologiset valinnat ja analyysi

Menetelmällisesti tutkielma on inspiroitunut esimerkiksi alakulttuurisen pääoman tutkimuksesta, jossa arvostukseen ja erottautumiseen liittyviä diskursiivisia käytänteitä on tutkittu aiemminkin (esim. Dynarowicz 2018; Best ym. 2017). Teoreettis-metodologisesta näkökulmasta tutkielma ammentaa sosiaalisen konstruktionismin tutkimusperinteestä ja erityisesti diskurssianalyttisestä tulkinnasta. Tässä luvussa avaan käyttämäni tutkimusmenetelmän keskeisiä käsitteitä sekä analyysin kulkua ja toteutusta käytännössä.

5.1 Diskurssianalyttinen tulkintatapa

Sosiaalisen konstruktionismin tutkimusperinnettä voidaan kutsua diskurssianalyysin teoreettiseksi kodiksi (Jokinen 2016, 201). Konstruktionistinen näkökulma, jossa kiinnostus on sosiaalisen todellisuuden ja merkitysten rakentumisessa, on noussut 1900-luvun niin kutsutun kielellisen käänteiden seurauksena yhä keskeisemmäksi lähtökohdaksi yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa (esim. Kuortti ym. 2008). Konstruktionistisesti suuntautuneessa tutkimuksessa tutkittavat nähdään kulttuurisina toimijoina, jotka yhtäältä tukeutuvat olemassa oleviin kulttuurisiin tulkintaresursseihin, ja toisaalta luovat myös uutta todellisuutta.

Diskurssianalyysia taas kuvataan tutkimukselliseksi lähestymistavaksi, joka pitää sisällään monenlaisia metodologisia suuntauksia ja valintoja (Pietikäinen & Mäntynen 2019; Suoninen n.d.) Diskursseja tutkittaessa keskeistä on aina ajatus kielestä sosiaalisena toimintana, jonka kautta toimijat tekevät asioita ymmärrettäväksi. Kielenkäytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan yksityiskohtainen analysointi voi siis tuottaa tietoa siitä, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan. Diskurssien käsitteellä tarkoitetaan yhteiskuntatieteisessä yleensä vakiintuneita ja tunnistettavia merkitysten kokonaisuuksia, kulttuurisia puhetapoja, jotka toimivat kielenkäytön resurssina. Analyysissa huomio keskittyy erityisesti siihen, miten ja mitä asioita kielellä tehdään, ja millaisin seurauksin. Diskurssianalyttisen näkökulman mukaan kieltä käyttämällä rakennetaan tietoa, valtaa ja muutetaan käytänteitä. (Pietikäinen & Mäntynen 2019; Suoninen 2016, 231–232; Suoninen (n.d.); Taylor 2013.) Diskurssianalyysissä tutkimusaineistojen kirjo voi olla hyvin moninainen ja kielellisyys nähdään kytkeytyvän puhutun kielen lisäksi laajemminkin sosiaaliseen toimintaan. Aineistoina voivat siten toimia

esimerkiksi haastattelut, videot, nettikirjoitukset, kulttuurituotteet tai lehtiartikkelit. (Suoninen n.d.) Erytisen rikkaana voidaan pitää aineistoa, joka on vuorovaikutuksellista ja sisältää erilaisia näkökulmia (Suoninen 2016, 51). Aineisto toimii kuitenkin vain yksittäisenä esityksenä yhteiskunnallisesta todellisuudesta, ”siivuna tai pysäytettynä hetkenä”, eikä sen avulla pyritä ilmiöiden lopulliseen selittämiseen (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 233).

Diskurssianalyysissä yksittäiset toimijat eivät ole tarkastelun keskeinen kohde, eikä analyysissä pyritä selittämään toiminnan motiiveja. Sen sijaan olennaista on tarkastella niitä merkityksiä, joita aineistossa tuotetaan sekä tapoja, joilla toimijat kielen kautta kiinnittyvät niihin. (Jokinen ym. 2016, 32–34.) Diskurssintutkimuksen moninaista kenttää ja analyysitapoja voidaan hahmottaa erilaisten painotusten kautta, joita hyödynnetään yleensä tutkimustehtävän mukaan. Suuntausten hahmotetaan liikkuvan kriittisestä analyttiseen. Etenkin Michel Foucault’n työstä ammentavan kriittisen diskurssianalyysin kohdalla tutkijan huomio tarkentuu etenkin ideologioiden ja vallan rakentumisen teemoihin, kun taas analyttisesti suuntautuneen diskurssintutkijan näkökulma on enemmänkin vuorovaikutustilanteen rakentumisessa sellaisenaan. (Jokinen 2016, 301–302; Suoninen n.d.) Suuntauksia voidaan myös yhdistää kuten tässä tutkielmassa. Tutkimusasetelma ja -kysymykset suuntaavat kuitenkin analyysitapaa pikemminkin kohti kriittistä kuin analyttistä diskurssianalyysiä.

Aineiston analyysissä olen hyödyntänyt erityisesti selontekojen, kontekstin ja kulttuurisen jatkumon käsitteitä metodologisina työkaluina. Selonteot ovat diskurssianalyysissä pelkistetysti niitä kuvauksia maailmasta, jotka otetaan tarkemman analyysin kohteeksi. Selonteolla tehdään ymmärrettäväksi maailmaa ja itseä, eivätkä ne ole riippumattomia ympäröivästä todellisuudesta. (Suoninen 2016, 188.) Selontekoja analysoidessa pyritään yleensä hahmottamaan niiden kautta erilaisia merkityssysteemejä, jotka ovat yhtenäisiä käsitteellistämisen tapoja. Niistä voidaan käyttää esimerkiksi tulkintarepertuaarin tai diskurssin käsitettä, ja tässä tutkielmassa jaettuja merkityssysteemit on nimetty diskursseiksi. (Jokinen & Juhila 2016, 223.)

Tärkeää on ymmärtää myös tutkimusaineiston kontekstisidonnaisuus – tutkittava todellisuus asetetaan tapahtumakontekstiinsa, jolloin esimerkiksi haastattelutilanteessa myös

haastattelijan kysymyksiä voidaan analysoida osana kokonaisuutta. (Jokinen n.d.) Toiminnan kontekstuaalisuus onkin yksi diskurssianalyysin lähtökohdista, ja aineistoa voidaan analysoida niin lausetasolla, vuorovaikutuskontekstissa tai kulttuurisessa laajemmassa kontekstissa. Tutkielmassani haastattelupuheen vuorovaikutusjärjestys ei ole ensisijaisesti kiinnostukseni kohteena, vaikka aineistokatkelmien ymmärtäminen vaatiikin vuorovaikutustilanteen tarkempaa avaamista myös lukijalle. Sen sijaan olen kiinnostunut erityisesti puhetapojen suhteesta aikaisempaan ymmärrykseen lähiöstä osana kaupunkia ja yhteiskuntaa, joten kulttuurinen konteksti on analyysilleni merkityksellinen. Teoreettisen viitekehyksen myötä olen avannut myös lukijalle niitä toimintaympäristöjä, jotka ovat tämän tutkielman ja haastateltavien kannalta tärkeitä ymmärtää. Analyysissä kulttuurisen jatkumon painotus näkyy siten, että pyrin asettamaan havaintoni osaksi aiempaa tutkimusta. Diskurssianalyysissä aineistolla on korkea status, eikä kulttuuristen kehysten ja esiyymmärryksen tarkoitus kuitenkaan ole toimia aineistohavaintoja selittävänä tekijänä (Jokinen & Juhila 2016, 220). Olen siis aloittanut analyysin aineistolähtöisellä havainnoinnilla, mutta teoreettiset käsitteet toimivat analyysissäni välineenä (ks. Eskola & Suoranta 1998, 61). Kytken aineistosta tekemäni havainnot osaksi ajankohtaisia keskusteluja ja lopuksi tulkitSEN erilaisten diskurssien ja niissä muotoutuvien toimijuuksien mahdollisia yhteiskunnallisia seurauksia.

5.2 Analyysin vaiheet ja eteneminen

Suuren tekstimäärän takia kaipasin käsin tehtävään analyysiin systemaattista otetta. Analyysityötä jäsentääkseni tukeuduin Pynnösen (2013, 32–33) malliin diskurssianalyysista kolmivaiheisena, syvenevänä prosessina. Mallissa analyysin vaiheet jaetaan tekstuaaliseen, tulkitsevaan ja kriittiseen. Ensimmäisessä vaiheessa kontekstin rooli on vielä pieni, ja tekstin rakenne ja järjestys ovat pääosassa. Sisällönanalyttinen teemoittelu auttaa diskurssien tunnistamisessa. Tulkitsevan tutkimusotteen vaiheessa erilaiset valinnat ja representaatiot ovat tarkastelun kohteena, kontekstin noustessa merkityksellisemmäksi. Tutkimuskysymyksen niin vaatiessa voidaan siirtyä kriittisen analyysin tasolle. Tällöin

tulkitsevassa vaiheessa tunnistetut representaatiot kyseenalaisestaan ja asetetaan erilaisiin vallan kehyksiin.

Lähdin tarkastelemaan puhetta kaupunkitilan näkökulma edellä ja ensimmäiset kysymykseni aineistolle olivat: missä kohdissa ja konteksteissa lähiö nousee esille? Minkälaisia sanoja käytetään? Minkälaisiin laajempiin yhteiskunnallisiin teemoihin tai keskusteluihin lähiö liittyy haastateltavien puheessa? Tämänkaltaista lukua suoritin erityisesti valmiisiin haastatteluihin, sillä tutkimushaastatteluissa lähiö oli jo haastattelua määrittelevä konteksti. Aineistoa lukiessani paikansin siis tutkimuskysymyksen kannalta tiheitä kohtia (ks. Pietikäinen & Mäntynen 2019, 288) ja pyrin suhtautumaan aineistoon avoimesti. Hyödynsin tässä kohtaa erityisesti teoreettista ymmärrystäni selonteosta ja merkityssysteemeistä.

Analyysin seuraavassa vaiheessa aloin jäsenellä sisältöä luokittelun kautta. Tavoitteenani oli tarkastella, löytyykö haastateltavien puheesta joitakin toistuvia tapoja jäsentää todellisuutta lähiössä kasvamisesta ja siihen liittyvistä kokemuksista ja merkityksistä, tai vastaavasti mahdollisia eroavaisuuksia. Hyödynsin värikoodaamista tässä analyysin vaiheessa, ja merkitsin eri värein erilaiset lausumakokoelmat, joissa toistuivat tietyt teemat. Nimesin teemat alustaviksi diskursseiksi, joissa lähiö nousee esille. Tämä toimi ensimmäisenä, tekstiin keskittyvänä analyysivaiheena. Seuraavalla lukukierroksella keskityin lähilukemaan teemoittain esiintyviä lausumia, keskittyen vielä tarkemmin kielellisiin piirteisiin ja asemointeihin. Suuntasin ajatustani erityisesti resurssien näkökulmaan. Löytyykö haastatteluista puhetapoja, joissa kulttuurisen pääoman erilaiset muodot tulisivat näkyviksi? Lähdin edelleen tiivistämään teemoja ja hahmottelemaan niihin liittyviä teoreettisia keskusteluja. Näin siirryin tulkitsevaan vaiheeseen. Lopulta kokosin analyysin tulokset raportoitavaan muotoon.

6 Mentaliteetista kulttuuripaikkaan – lähiön monet merkitykset

Tässä luvussa esittelen kolme aineiston lähiöpuheesta paikantamaani diskursiivista kokonaisuutta, joihin kytkeytyy puheesta tunnistamiani diskursseja sekä resursseja. Haastatteluissa artistit ovat määritelleet ja kuvanneet lähiötä omana kasvupaikkanaan (osa heistä oli jo muuttanut pois kuvaamiltaan alueilta), eräänlaisena kulttuurisena kontekstina, jonka jaettuina merkityksiä olen analyysissäni koonnut. Aineistossa toinen merkittävä kulttuurinen konteksti on hiphop-kulttuuri, ja nämä kontekstit kietoutuvat haastatteluissa toisiinsa. On kuitenkin yhä tärkeää tiedostaa, ettei aineisto ole kuvaus lähiön todellisuudesta sellaisenaan. Haastateltavat myös edustavat melko pientä ja rajallista – joskin potentiaalisesti etenkin nuoren yleisönsä parissa vaikutusvaltaista – joukkoa lähiöiden kasvatteja.

Diskursiivisten kokonaisuuksien järjestystä voi hahmottaa myös ikään kuin mikrotasolta makrotasolle. Lähiön sisäisen maiseman ja sosiaalisen järjestyksen näkökulmasta liikutaan kohti lähiötilan suhteutumista muuhun kaupunkitilaan ja laajempiin, globaaleihinkin sosiaalipoliittisiin kysymyksiin. Ensimmäisessä kokonaisuudessa kuvataan tarkemmin sitä, millainen sosiaalinen ja kulttuurinen tila lähiö on haastateltavien puheessa. Toisessa kokonaisuudessa esillä ovat keskeiset kulttuuriset resurssit, joihin haastateltavat tukeutuvat puheessaan lähiöstä. Kolmas ja viimeinen kokonaisuus keskittyy toiminnan näkökulmaan, jossa esille nousevat myös käsitykset suomalaisen lähiön suhteesta muuhun maailmaan.

6.1 Lähiö erillisyyden ja sääntöjen tilana

Ensimmäiset kysymykset aineistolle liittyivät siihen, minkälaisena ympäristönä lähiötä kuvaillaan. Miten lähiöstä puhutaan ja miten sitä määritellään? Ege Zulu asettaa Helsingin Itäkeskuksen keskeiseksi paikaksi koko Itä-Helsingille, ja käyttämällä ilmausta ”meidän keskusta”, voi Itä-Helsingin tulkita lähes muusta kaupungista erillään olevaksi tilaksi:

EZ: [...] kun Stadissa on keskusta tää on meidän keskusta, tää on se mesta aina ollu.

Yksi hallitsevimista puhetavoista aineistossa liittyy erityisesti lähiön sosiaaliseen maailmaan, joka erottautuu muusta ympäristöstä. Haastateltavat kuvaavat tätä sisäistettyä ja jaettua järjestystä esimerkiksi mentaliteetin kautta. Ege Zulun haastattelussa käydään keskustelua

väkivallasta, ja niistä tekijöistä, jotka voivat johtaa väkivallan ihannoimiseen. Puheessa jäsennetään ajattelun ja reagoinnin tapaa lähiön mentaliteetin käsitteellä:

EZ: [..]just tollee käy lähiöissä, ei oo tavallaan mitään semmosta hoodia hoodia, mutta niinku mentaliteettii et se ajattelutapa miten sä ajattelet.

H: Tottakai ku on alempii tuloluokkii ja sitten ku on monenlaista törmäämistä.

EZ: Just sitä. Se on se miten sä ajattelet ja toi voi jäädä tosi paljon.

Kuvauksessa mentaliteetti kytkeytyy ensisijaisesti ajattelutapaan, josta ei välttämättä pääse eroon paikkaa vaihtamalla. Toisaalta hän asettuu vastustamaan käsitystä siitä, että lähiö Suomessa toimisi hiphopin alkuperään viittaavana ”hoodina”, ja kuvaa sen pikemminkin olevan enemmän jotakin sisäistettyä kuin kaupunkiympäristöön liittyvää. Haastattelija Zecarias tukee haastateltavan näkemystä, yhdistäen mentaliteetin esimerkiksi tulojen epätasaiseen jakautumiseen. Jami Faltinin haastattelussa Zecarias taas kysyy uusimman albumin *Kerrostalo* nimestä, ja arvelee sen liittyvän artistin kasvuympäristöön ruotsalaisessa lähiössä. Arvaus saa tukea vastauksessa, jossa mentaliteettiin yhdistyy äärimmäinen kielikuva pärjäämisestä ja niukkojen resurssien kilpailusta – jos ei itse pärjää, joutuu kärsimään:

JF: Se on se kerrostalon mentaliteetti siellä pitää pärjätä.

H: On se kyse sitten länsi-Tampere tai etelä-Tukholma?

JF: Niin ja missä sä oot nii syö tai sä päädyt ruoaksi.

Pärjääminen toistuu myös Dilemman kuvauksessa, jossa hän hahmottaa lähiössä olevan normeja, jotka eroavat alueen ulkopuolisesta maailmasta:

D: Sä tulet sieltä tavallaan ihan erilaiseen normistoon, mikä on sen lähiön ulkopuolinen maailma ja tälleen, mut ei se lähiö ikinä lähde susta tiedätkö silleen, et haluatko sopeutua siihen ulkomaailmaan [...] ehkä se haitta on siinä et ne omat käytösmallit ja normit ja se oma koodisto mikä tulee sieltä hiphopkulttuurista ja ehkä sen lähiön hierarkiasta ja lähiön käytösmalleista ja opittujen selviytymismallien kautta niin ei toimi sen ulkopuolella.

Lähiön erillisuus rakentuu kuvauksessa jakoon ulkomaailmasta ja lähiöstä, jonka sisälle jäävät omaksutut normit – ”koodisto”, jonka hän arvelee liittyvän sekä hiphop-kulttuuriin että

”lähiön hierarkiaan ja lähiön käytösmalleihin”. Puheessa opittujen selviytymismallien ilmaistaan toimivan lähiön sisällä, mutta ulkopuolella niille ei riitä ymmärrystä, jota toisaalta kuitenkin kaivataan. Sisäistettyyn ajattelutapaan viittaa myös käsitys siitä, että lähiötausta seuraa ihmistä, ”eikä ikinä lähde susta”, kuten Dilemma kuvaa.

Puheessa kuvattu mentaliteetti toimii tulkintani mukaan kokemuksellisena tietona, joka paikantuu julkiseen ja jaettuun tilaan. Siihen kytkeytyy kertomuksissa oleellisesti myös väkivallan diskurssi, jota havainnollistavat seuraavaksi esittämäni aineisto-otteet. Dilemman kertomuksessa lähiön jaetut normit peilautuvat edellä mainittuihin käsityksiin, ja hän kuvaa käyttäytymiskoodeja, joihin kuuluvat voimakkuus ja kyky pitää puolensa tappelemalla:

D: Mä en osaa sanoa onko se ihan suoraan normisto, mutta ehkä silleen miten mä sen koen niin on se, et sun täytyy olla voimakas ja tunteet ei varsinaisesti ole mikään kieli minkä kautta me kommunikoidaan vaan me kommunikoidaan voiman ja rohkeuden ja vaikenemisen kautta ja lojaliteetin kautta. Silleen mä sen koen esimerkiksi mulla vaikka tunteitten ilmaisuun niin edelleen liittyy alitajuista häpeää [...]

D: [...] ei ei ne mun ei ne kuulunu kyllä siihen maailmaan, että kyl mä koen, että silloin piti osata tapella ja pitää puolensa.

Tämä sisäistetty tieto ja tapa selviytyä ympäristössä rinnastuu Caitlin Cahillin (2000) luomaan katulukutaidon käsitteeseen, jolla hän kuvasi alun perin New Yorkin Lower East Sidella asuvien nuorten kehittämää paikallista tietämystä. Se toimii myös käsitteellisenä viitekehyksenä, jonka avulla voidaan tarkastella ympäristön tulkitsemissa ja tilaan liittyvien käytäntöjen tuottamista. Katulukutaidon kehittymiseen kuuluivat eräänlaiset vaaran hallinnan strategiat, jotka kuvasivat nuorten tapaa vältellä tiettyjä tilanteita tai alueita sekä suhtautua ympäristöön kyynisesti. Nämä niin kutsutut säännöt olivat jaettuina merkityksiä, jotka tutkimuksen newyorkilaisnuoret tunnistivat.

Sekä Cahill (em. 266) että Jensen (2006) ovat tutkimuksissaan havainneet väkivallan ja aggressiivisuuden toimivan etenkin nuorten miesten kohdalla strategiana, jonka avulla on mahdollista saada tunnustusta tai voimakkaampi asema tilan, esimerkiksi marginalisoidussa asemassa olevan lähiön, hierarkiassa. Väkiältä voidaan siis nähdä kamppailuna

tunnustuksesta, jonka puutteesta voivat kärsiä esimerkiksi leimautuneella alueella asuvat nuoret. Myös rodullistamisen kohteeksi joutuminen voi altistaa hyödyntämään väkivaltaista selviytymisen strategiaa, joka voi Jensenin (em. 2006) mukaan toimia alakulttuurisena pääomana tietyissä sosiaalisissa konteksteissa. Myös Cahillin (2000) käsittelemä *mind your business* -ajattelutapa, jota hän kuvaa historiallisena osallistumattomuusstrategiana, näkyy Dilemman kuvauksessa, jossa hänen mukaansa ”vaikeneminen” on yksi tavoista selviytyä ja kommunikoida:

D: Mä en osaa sanoa onko se ihan suoraan normisto, mutta ehkä silleen miten mä sen koen niin on se, et sun täytyy olla voimakas ja tunteet ei varsinaisesti ole mikään kieli minkä kautta me kommunikoidaan vaan me kommunikoidaan voiman ja rohkeuden ja vaikenemisen kautta ja lojaliteetin kautta. Silleen mä sen koen esimerkiksi mulla vaikka tunteitten ilmaisuun niin edelleen liittyy alitajuista häpeää [...]

D: [...] ei ei ne mun ei ne kuulunu kyllä siihen maailmaan, että kyl mä koen, että silloin piti osata tapella ja pitää puolensa.

Myös Ege Zulu avaa haastattelussa tarkempia ajatuksiaan lähiön mentaliteetista ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Hänenkin kuvauksessaan väkivalta nousee esille, joskin haastattelussa hän ottaa kriittisesti kantaa nykyiseen mediassa ja sosiaalisessa mediassa näkyvään väkivallan kuvastoon, painottamalla väkivallan ihannoinnin haittoja. ”Päädyissä”, joka viittaa etenkin Helsingin laiduille ja metrolinjojen päihin sijoittuviin lähiöihin, äärimmäistäkin väkivaltaa käyttäneet ihmiset saavuttivat kuvauksen mukaan ihailua nuorten keskuudessa:

EZ: Tavallaan meidän idolit on ollu päädyissä ihmisiä, jotka on vähän sekasin päästä, esim. me haipattiin tosi paljon ihmisiä jotka on ollu vaikka ”hei tossa on toi tyyppi joka tappoi sen vaimon ja tossa on toi tyyppi joka ampui ja...[...]”

H: tai kovin tappelija

EZ: Joo tai kovin tappelija [...] meil on aina ollu toi, et tosta jää tollanen et sä katot noita ihmisii ylöspäin.

EZ: Kun mä olin neljätoista mä olin semmoinen niin itä-represented et ei mitään rajaa, joka paikka minne meni piti aina näyttää [...] että vitsi me ollaan Itäkeskuksesta mä oon Roihikasta mä oon Hertsikasta ja sä et voi tehdä asialle mitään ja tavallaan sitten kun mä kasvoin ton yli ja aloin vähän sillee kattoo taaksepäin nii vittu mä oon ollu tyhmä ihminen oikeasti. Mut toi oli sillee hauskaa [...] joka ikisel niinku itäläisellä on

tavallaan just toi mitä mä sanoin Kontulasta, toi et mä oon kontulalainen niin just ja kukaan ei voi pottuilla mulle.

Yllä olevassa katkelmassa hän asettuu refleктоimaan omaksutun ajattelutavan seurauksia ja haitallisuutta, irrottautuen samalla kuvaamastaan väkivallan ihannoinnista. Resurssien voi tässä yhteydessä tulkita kytkeytyvän enemmänkin selviytymiseen, joka tulee vahvasti esille myös haastateltavien puheessa.

Aiemmin kuvattu lähiön hierarkia tulee puheessa näkyväksi väkivallan ja todistelun kautta. Väkivalta voi siis toimia lähiön kuvatussa hierarkiassa alakulttuurisena ja ruumiillisena pääomana, joka asettaa yksilöt erilaisiin asemiin (ks. Prieur 1999; Jensen 2006). Ege Zulu jäsentää tällaista väkivaltaisen todistelun asennetta toisaalta myös huumorin ja henkilökohtaisen kasvutarinan kautta. Huumoria ja ironiaa voi jossain määrin pitää osana myös hiphopin kulttuuria ja esitystapaa (ks. Kärjä 2021). Samanlaista tematiikkaa on tunnistettavissa myös itähelsinkiläisyyden representaatioissa, joissa afrosuomalaiset räppärit tekevät huumoria omasta asuinalueestaan ja sen maineesta. Sen voi tunnistaa vastapuheeksi ja strategiaksi neuvotella marginaaliseksi asemasta ja rodullistamisesta (Kelekay 2022). Ruumiilliseen pääomaan, joka tässä aineistossa näkyy kykynä pitää puoliaan väkivalloin, liittyvät haittavaikutukset nousevat kuitenkin esille esimerkiksi Dilemman aiemmassa kuvauksessa siitä, kuinka tunteiden ilmaisuun liittyy yhä häpeää. Se ilmentääkin lähiön niin kutsuttuun mentaliteettiin liittyvän alakulttuurisen pääoman kontekstisidonnaisuutta ja sitä, että tiettyjen resurssien omaksuminen voi olla myös haitallista.

Asuinalueen ja ajatusmaailman vaikutuksista puhutaan myös sen kautta, mitä niiden omaksumisesta seuraa yksilön tulevaisuudelle. Aineistossa kuvataan lähiöön jäämistä, jonka seurauksena on ei-toivottuja tulevaisuudenkuvia. Aiemmissa kuvauksissa esiin tulleen mentaliteetin omaksuminen voi haastateltavien puheessa toimia esteenä tavoiteltavalle tulevaisuudelle, ja näin ollen alakulttuurisen pääoman omaksuminen näyttäytykin haitallisena. Lähiöalueen rajojen ulkopuolinen elämä taas näyttäytyy tavoiteltavana, ja haastateltavien puheessa on näkyvillä käsitys kasvuympäristön riskeistä. Myös Junnilaisen (2019, 194) tutkimuksessa todettiin etenkin aikuisten kiinnittyvän puhetapaan, jossa ”ostarille jääminen” merkitsee ovien sulkeutumista ja menetettyjä mahdollisuuksia. Samankaltainen

narratiivi toistuu haastatteluissa, ja alueelle jääminen kietoutuu artistien kokemuksissa pääosin sosiaalisiin suhteisiin. Nuoria kannustetaan usein aikuisten taholta yhtäältä kiinnittymään asuinalueeseensa ja sen yhteisöllisyyteen, mutta toisaalta pyrkimään asuinalueen ulkopuolelle. Tällaista ristiriitaista mallia tulevaisuudesta Junnilainen kutsuu kulttuuriseksi riitasoinnuksi. Jami Faltin kertoo haastattelussa asuinalueesta, tulevaisuudesta ja kuulumisesta Ruotsin Flemingsbergissä seuraavanlaisesti:

JF: Täällä on semmonen fiilis et ku sä oot täällä niin sä et kuulu mihkään tai tai sä kuulut johki mutta se ei vie sua mihinkään.

H: Mil tavalla?

JF: Sä oot vaan osa jotain kaveriporukkaa kuka hengaa tässä pihassa ja sitte teette vaan tyhmiä asioita ja ei kellään oo mitään tulevaisuudensuunnitelmia tai ei kellään ollut mitään "joo mä aion mennä kouluun" vaan kaikki aatteli vaan vähän eri lailla.

Yllä olevassa otteessa korostuu lähiössä esiintyvä ja kuulumisen kokemukseen yhdistyvä näköalattomuus, johon ei esimerkiksi kuulu suunnitelmia tai unelmia kouluttautumisesta. Faltin peilaa edelleen lähiöympäristöön liitettävä ajattelutapaa, jota aikaisemmissa esimerkeissä tarkasteltiin lähemmin. Käsitys lähiön erillisyydestä tulee jälleen esille, "kaikki aatteli vaan vähän eri lailla". On kuitenkin huomioitava, että nuorten kokemus kuulumisesta ruotsalaisessa lähiössä eroaa yhä todennäköisesti suomalaisen lähiön kontekstista. Sosiaalisten suhteiden vaikutuksia kuvaa kuitenkin myös Cvshbaby, käyttäen ilmaisua "häiriötekijä":

C: Kaikki ei oo välttämättä samalla aaltopituudella kun muut ja onhan siel lähiös paljon häiriötekijöitä kanssa ja sun pitää tietää kenen kanssa liikkuu ja kenen kans sä pystyt tehdä tätä juttua koska se on tosi helppoa mennä takaisin sinne ihan syvälle, kun sä tiput siitä sun on tosi helppo jäädä sinne.

Cvshbabin kuvauksessa merkitykselliseksi nousevat katulukupöydän sosiaaliset ulottuvuudet. Hänen ilmauksessaan on tärkeää tietää, kenen kanssa liikkuu ongelmien välttämiseksi. Seurauksena voi muutoin olla jääminen, tippuminen jonnekin syvälle. Myös Jami Faltin tarkentaa jäämisen riskejä kertoessaan kasvu ympäristöstään Flemingsbergissä:

JF: Moni on tehnyt niitä tyhmiä asioita mitä itekin oon tehny mutta sitten vaan jatkanu niitä jatkanu ja eikä ikinä ole nähnyt mitään loppuu niissä asioissa sitten ne on mennyt vaan niin pitkälle et jollain on lähtenyt henki tai jollekin on sattunut jotain tosi pahaa.

Jami Faltin asemoi itsensä osaksi nuoria, jotka ovat tehneet ”tyhmiä asioita”, viitaten kenties toimintaan, jota pidetään hyväksyttävänä tai sallitumpana toimintana tietyssä ikävaiheessa. Erontekoa tehdään kuvauksessa kuitenkin niiden välille, jotka jäävät lähiöön ja jatkavat, eivätkä ”näe loppua niissä asioissa”. Jäämisen riski realisoituu kuvauksessa väkivallan äärimmäisenä muotona. Huomionarvoista on, kuinka puheessa peilataan omia kokemuksia, eikä vanhempien tai ympäristön aikuisten näkökulma tule merkittävästi esille.

Lähiön rajat tulevat esille myös fyysisen kaupunkiympäristön kautta. Lähiöön jääminen voi toisaalta olla myös valinta, jossa merkityksellisiä ovat pitävät tekijät alueella. Ege Zulu kertoo haastattelussa kappaleestaan *Taskumatti*, jonka tapahtumapaikkana ja kulttuuristen viittausten kontekstina ovat Itä-Helsingin maisemat. Hän kuvaa kappaleen inspiraationa toimineen ihmiset, jotka eivät juurikaan poistua asuinalueelta. Haastattelija Zecarias vahvistaa tunnistavansa ilmiön. Kuvaus on kuitenkin aiempia esimerkkejä neutraalimpi selonteko jäämisen tematiikasta, siitä ettei välttämättä ole tarvetta poistua lähiöstä kaupungin ulkopuolelle:

EZ: [...]no siinä biisis on taas enemmän semmoinen fiilis että [...] mä ajattelin just jonkun ihmisen joka ei tykkää lähtee hoodeilt pois, mul on tosi paljon frendeit jotka ei ikinä oo varmaan käynyt missään niinku baarissa.

H: Sama.

EZ: [...] ne on vaan kesäisin jossain Itiksen penkillä ja siinä vaan juo, toi on vähän niitten fiilis varmaa ollut just sillee ”miks mä lähden tonne mulla on tässä tää, otan Alkosta jotain dokaan täs näin”.

Vaikka tässä lähiöympäristöä kuvaavassa diskurssissa keskeiset puhetavat liittyvät lähiöön sisäpiirimäisenä tilana, ja läsnä ovat haitalliseksi koettujen käytösmallien vaikutus ja jäämisen riskit, nousevat toisaalta esille Ege Zulun puheessa myös vetävät tekijät:

EZ: Itis on ulkomaalaiselle tää on niinku paratiisi tän enempää ei tarvitse että täällä on Puhos täällä kaikki on niin vapaat ja sitten että tää on kulttuuripaikka ja silleen, että voi olla että ihmisiä tulee Myrtsistä asti joo ihan toiselt puolelt Helsingii tai Uusimaata

jengi tulee Puhokseen ostaa jotain niitä tarvikkeita erikoiskaupoista just semmoisia kauppoja mitä ei oo muualla.

Hän kuvaa Itäkeskusta ”paratiisina ulkomaalaiselle” ja ”kulttuuripaikkana”, joka vapaudellaan voi erottua kaupungin muista alueista. Tämä näkyy esimerkiksi Itä-Helsingissä sijaitsevien erikoiskauppojen muodossa. Hän kuvaa, kuinka niitä varten lähiöön tullaan kauempaankin, jolloin liike urbaanista periferiasta ei suuntaudu vain ulospäin muualle kaupunkiin, vaan lähiössä on erityisiä vetovoimaisia tekijöitä. Esimerkissä mainittuun Puhoksen ostoskeskukseen keskittyvä sosiaalinen kansalaistoiminta on herättänyt myös tutkijoiden kiinnostuksen. Etnistä vähittäiskauppaa on jäsennetty esimerkiksi paikanmuodostuksena (*place making*), joka kasvattaa alueen elinvoimaa toimiessaan jo kaupunkisuunnittelun kannalta syrjäytetyssä ostoskeskuksessa. Lisäksi ostoskeskus toimii merkittävänä kohtaamispaikkana, jossa järjestetään esimerkiksi monikulttuurisia festivaaleja. (Hewidy & Lilius, 2022.)

Tutkimushaastatteluiden keskeinen teema oli lähiö, ja YouTube -haastatteluissakin kotiseutu oli merkittävä teema. Tästä huolimatta niissä nousi esille myös oman kasvuympäristön lisäksi yksi merkittävä kaupunkitila – Kampin keskus Helsingissä. Kaikki kolme Suomessa ja Itä-Helsingissä kasvanutta haastateltavaa toivat jossakin vaiheessa esille Kampin, pohtien sen vaikutusta ja merkitystä hengailun mahdollistajana. Merkityksenannot korostavat myös sitä, kuinka lähiön ulkopuolelle myös liikutaan aiemmasta jäämisen tematiikasta poiketen. Kampin kauppakeskuksessa ja sen lähialueilla aikaa viettäneitä nuoria on tutkittu maantieteilijä Sirpa Tanin (2015) johdolla ajalla 2009–2010. Tutkimuksessa tarkasteltiin nuorten oleilulle antamia merkityksiä hengailun maantieteen käsitteen kautta, joka viittaa vuorovaikutukselliseen suhteeseen paikan ja nuorten välillä. Tilaa otetaan haltuun ja sen sääntöjä koetellaan, mutta toisaalta niihin myös sopeudutaan. Nuorten havaittiin venyttävän toiminnallaan julkisen ja puolijulkisen tilan välisiä rajoja, ja hengailun todettiin mahdollistavan myös identiteetin rakentamisen kodin, koulun ja muiden instituutioiden ulkopuolella.

Aineistoni mukaan tähän voi lisätä myös eriytyneisyyden kautta kuvatun kasvuympäristön, jolloin kaupungin keskustalla voi olla erityistä merkitystä kauempana lähiöissä asuville

nuorille. Dilemma kuvaileekin Kampin olleen paikka, jossa paikkaan liittyvät identiteetit menettivät merkityksensä ja mahdollistivat uudenlaisten yhteisöjen synnyn:

D: Ja sitte kaikki alko, ku Kamppi valmistu nii kaikki alko kokoontuu sinne Kamppii. Mä oon vast jälkikätee ymmärtäny, et ihan siis samal taval ku lähiöyhteisöist ja eri paikoista, kaikkii yhdisti se et ei viihtyny omas yhteisös. Koska se ei ollu tavallaa kenenkään maata.

Artistien kuvausten perusteella Kamppi mahdollisti siis sosiaalisten suhteiden laajentamisen asuin ympäristön ulkopuolelle. Hengailun merkityksellisyydestä ja laajuudesta kertoo se, kuinka Kamppiin suuntautunut liike tunnistetaan puheen tasolla ilmiöksi – se määritellään aineistossa ”skeneksi” ja ”trendiksi”, ja nimittipä myös Helsingin Sanomat aikoinaan Kampin kauppakeskusta ”Suomen vilkkaimmaksi nuorisotaloksi” (Tiainen 2008). Nuorten liikkumista kaupunkitilassa voi tarkastella kaupunkipääoman käsitteen avulla, jossa yhdistyvät kaupunkitietous sekä mahdollisuudet liikkua kaupungissa ja tehdä siitä omanlaisensa (Tolonen ym. 2018, 60). Toisaalta kaupunkipääoman muotoutumiseen vaikuttaa myös esimerkiksi aikuisten kontrolli, josta nuoret etenkin niin kutsutusti tiukoissa (ks. Kuusisto-Arponen & Tani 2009) ja säännellyissä tiloissa joutuvat neuvottelemaan. Alla olevassa katkelmassa Cvshbaby kuvailee hengailun laajuutta – kauppakeskus veti puoleensa paljon myös iältään hyvin nuoria, ja monet saattoivat matkustaa jopa naapurikunnista:

C: Me hengailtiin siellä sun täällä mutta [...] nuorempana niin 12-13-vuotiaana niin suurin osa lapsuudesta oli et oltii Kampissa, ku oli viel toi trendi et jengi hengaa Kampissa. Toi oli just niitä aikoja kun siel Kampis oli ihan älyttömästi ihmisii joku 300 200 oli vaa hengailmassa siel Kampis joka päivä.

C: [...] joo Espoon Vantaan [...] jotkut ihmiset matkusti jopa niinku tunti että ne voisi tulla vaa Kamppii hengaa.

Nuorten kulttuurikäsitteitä, kulttuurisia arvoja ja kaupunkiympäristöä tutkittaessa on havaittu, kuinka kaupunkien reuna-alueilla asuvat nuoret ovat usein suuntautuneita omalle lähialueelleen, ja liikkumattomuus kaupungin sisällä voi vaikuttaa mahdollisuuksiin kerryttää kulttuurista ja sosiaalista pääomaa (Manchester & Pett 2015; Kennelly & Dillabough 2008). Toisaalta liikkuminen itsenäisesti voi liittyä myös heikompaan sosioekonomiseen asemaan. Hyvätuloisten perheiden nuoret saattavat kuluttaa vapaa-aikaansa harrastuksissa, joihin

vanhemmat usein kuljettavat (esim. Kauppinen ym. 2023). Haastateltavien kokemukset antavat kansainvälisiin tutkimuksiin nähden erilaisen kuvan liikkumisen mahdollisuuksista suomalaisessa kaupungissa. Ainakin haastateltavien kokemuksissa Kamppiin liikkuminen on ollut mahdollista sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevasta kasvu ympäristöstä huolimatta. Lähiössä asuminen ei näyttäytynyt esteenä osallistumiselle kaupungin materiaaliin ja sosiaaliin tiloihin. Myös nousevan kulttuurisen pääoman tutkimuksissa sujuva kyky liikkua kaupungissa voi liittyä suurkaupungeissa syntyviin kosmopoliittisiin kulttuuri-identiteetteihin (Savage ym. 2018). Hengailun lisäksi myös institutionaalinen toiminta Kampin alueella nousi esille Ege Zulun mainitessa alaikäisille suunnatuista bileistä, joita Nuorisoasiainkeskus järjesti rap-artisti Kevin Tandun johdolla (Tandu, henkilökohtainen tiedonanto 16.2.2023):

EZ: Kakstuhattakakstoista kolmetoista aikaa se oli isoimmillaan mitä toi Kampi- skene on ollut ikinä melkeen koska siel oli, siel hengas, tosi paljon just noita, Kevin Tandu piti niit bileitä, One movei ja tollaisia... [...] Se oli tosi iso juttu, meiän junnun se oli tosi iso juttu.

Haastateltujen näkemykset vahvistavat käsitystä siitä, kuinka Kampi, ja myös Steissi eli Helsingin päärautatieasema, voivat toimia sosiaalisen pääoman kerryttämiseksi otollisena paikkana. Tilojen haltuun ottaminen voi toimia itse tuotettuna kulttuurisena pääomana (ks. Morrow 1999), josta on potentiaalista hyötyä myös tulevaisuuden kannalta, kuten Ege Zulu kuvailee:

EZ: Me oltiin Kampissa ja steissillä, se on vitsin läppä, et moni räppiivistäkin mitä nykyään mä tunnen niin mä oon tuntenut silleen, että Kampin ja Steissin kautta. [...] Steissi on oikeasti ollut aina semmoinen verkostoitumismesta [...] että jos sä oot vaikka idästä päin niin jos sä haluat nähdä jonkun ihmisen joka on Malminkartanosta tai jopa Myyrmäestä [...] sä opit sä opit uusia puolia mitä noi tekee ja mikä noitten juttu on.

Päärautatieasema on ”verkostoitumismesta”, jossa sosiaaliset piirit sulautuvat, mahdollista tavata muita nuoria ja oppia toisilta. Viime vuosina mediassa on käyty keskustelua päärautatieaseman levottomuudesta ja hengailun johtamisesta väkivaltaan, (Koskela 2020), mutta nuoren näkökulmasta steissin sosiaalinen verkosto voi näyttäytyä hyvinkin merkityksellisenä ja olla eräänlaista alakulttuurista sosiaalista pääomaa (Tolonen 2007).

Kamppi-skenelle annetut merkitykset ja kaupungin keskustaan suuntaava liike paljastavat siis sosiaalisen pääoman ja kaupunkipääoman karttumisen nuorten navigoidessa pois lähiöstä. Merkittävämpänä tekijänä liikkumiselle näyttäytyivät sosiaaliset suhteet. Kampin vetovoima hengauspaikkana on sittemmin hiipunut, ja nykyisin vastaavanlaisena sosiaalisen pääoman areenana voisi toimia esimerkiksi Tripla Helsingissä. Se on tunnistettu nuorten kaupunkiliikkumisen solmukohdaksi. (Kauppinen 2023.)

6.2 Lähiö kokemustiedon ja informaalien oppimisen tilana

Tutkimushaastattelussa yksi kysymyksistä liittyi suoraan asuinalueen ja oman taustan mahdolliseen potentiaaliin ja siihen, minkälaisia merkityksiä lähiössä asumisella on saattanut olla omalle musiikkiuralle. Lähiön resurssinäkökulman voi jäljittää selkeimmin liittyvän hiphopin aitouden vaateeseen, ja asuinalue näyttäytyikin haastattelupuheessa kulttuurisen autenttisuuden pohjana. Westinen ja Rantakallio (2021) ovat hahmotelleet rap-artistien aitoutta koskevien argumenttien liittyvän usein kulttuuris-historiallisiin tai yksilöllis-kokemusperäisiin kategorioihin. Kulttuuris-historiallisten argumenttien kautta aitous määrittäyty yleensä sitoutumisena ja yhteytenä paikalliseen ja/tai globaaliin yhteisöön. Omalla tavallaan myös tämän tutkielman artistit mukailevat molempia autenttisuuden kategorioita, joihin lähiötausta linkittyy. Dilemma kuvailee haastattelussaan lähiön ja hiphopin yhteyksiä:

D: Mut on sama juttu, että tääl sä voit saada lähiöstä hiphopilla enemmän valtaa, kun miten joku voi saada käymäl kaikki koulut ja menemään politiikkaan vaikka.

Dilemma tukeutuu hiphopin historiaan ja siihen, kuinka hiphop on toiminut syntysijoillaan keinona tuoda esille tietoa yhteiskunnan marginaaleista, etenkin mikäli yksilö ei lähtökohtiensa vuoksi ole voinut saada ääntään kuuluviin muilla tavoin. Hän asemoi suomalaisen lähiökontekstin toimivan jokseenkin samanlaisena vastatietämyksen (ks. Harrison & Arthur 2019, 13) lähteenä, vaikka luokkaerot ovat yhdysvaltalaiseen kulttuuriin nähden pienemmät. Puhetavan voi nähdä kulttuuris-historiallisena argumentaationa aitouden puolesta (Westinen & Rantakallio 2020). Haastattelupuheessa esille nousi myös alakulttuurisen pääoman ja koulutuksen kautta saadun perinteiseksi mielletyn kulttuurisen pääoman jännitteinen suhde; yllä olevassa katkelmassa Dilemma hahmottaa hiphopilla voivan

saavuttaa enemmän vaikutusvaltaa lähiössä kuin kouluttautumisella tai vaikkapa poliittisella aktiivisuudella. Alla olevassa esimerkissä myös Cvshbaby tukeutuu samankaltaiseen puhetapaan, kun keskustelu kääntyy asuinalueen potentiaaliin:

C: Sata prossaa mä oon oppinu kaduilta enemmän mitä mä oon minun koulussa, koska koulu ei opeta sulle olennaisia asioita tää on vaa mun mielipide kaikki voi olla eri mieltä [...] koulu on niinku aina hyväks en mä sitä sano, mut jos sä haluat nähä laajempaa kuvaa nii sä et opi kaikkee koulussa.

Lähiö asemoidaan puheessa ”laajemmaksi kuvaksi”, josta formaalilla koululla ei ole välttämättä käsitystä. Samalla hän ilmaisee koulun kuitenkin olevan aina hyväksi, vaikkei se onnistukaan opettamaan kaikkia puolia elämästä. Sanan ”katu” käyttäminen viitanneekin hiphopin sanastolle tyypilliseen autenttiseen urbaaniin ympäristöön. Puheessa tuotetaan erontekoa lähiössä tapahtuvan informaalin oppimisen ja formaalin koulutuksen välille. Merkityksenanto poikkeaa suomalaisen yhteiskuntaan juurtuneesta koulutusdiskurssista, jossa formaalia kasvatusta ja koulutusta pidetään suuressa arvossa. Toisaalta se mukailee hiphop-kulttuuriin liittyvää omaehtoisuutta.

Dilemma jatkaa asuinalueella olevan suoraa merkitystä hiphop-artistin aitouteen ja uskottavuuteen. Selonteosta voi tulkita, ettei hyväosaiselta ja varakkaalta asuinalueelta tuleva hiphop-artisti voi omaksua hiphopiin liittyvää autenttisuutta, jolla voi tulla ”isoksi” artistiksi. Kuvauksessa Dilemma asettuu kuitenkin myös kyseenalaistamaan tulkintansa, ja reflektoi oman tulkintansa motiivia:

D: Varmaan hyötyy sillä, että se antaa mun mielestä ainaki hiphop-uskottavuutta paljon, et kyl mä näen itse jos joku äijä tulee tuosta jostain Kauniaisist niin en mä ehkä... niinku mietin silleen että mitä kerrottavaa sulla on. Mut mä ymmärrän, että se on kanssa mun omaa kapeakatseisuutta sillon, mut hiphopin identiteetti on ehkä semmoinen jännäl taval vaan semmoinen kärsimyksestä kumpuava, se on tosi voimakkaasti siinä. Sitten mä mietin, että voiko ilman kärsimystä olla isoa hiphop-artistia.

Oman taustan ja kasvu ympäristön merkitys näkyy myös Cvshbabin tulkinnassa, jonka voi nähdä enemmänkin viittaavan yksilöllis-kokemusperäiseen aitouspuheen kategoriaan. Kuvauksessa kasvu ympäristö ja myös koetut haasteet tulevat näkyväksi ja heijastuu kaikkeen

toimintaan, ja se muodostuu tavaksi erottautua, olla ainutlaatuinen. Oma tausta näkyy pukeutumisessa ja puheessa, muodostuu luonnollisesti identiteetin osaksi:

C: Jos mä olisin kasvanu eri oloiloissa nii enhän mä ois mä, enhän mä tekis tollast musiikkii en mä en olisi koskaan tutustunut tollasii ihmisii, se kipu joka me tuodaan niin se tekee meistä ainutlaatuisii, kun me tullaan ja me halutaan se kaikki että joku meillä on toisenlainen nälkä ja kaikki näkyy siihen miten me kävellään miten me pukeudutaan miten me räpätää ja miten me puhutaan ja kaikki näkyy siinä.

Juuri pukeutumista ja tyylejä on ennenkin tutkittu nuorten alakulttuurien ja ryhmien näkökulmasta (esim. Voltti 2012), ja populaareihin musiikkikulttuureihin voi tunnetusti kuulua erilaisia pukeutumistyylejä. Niin kutsutut katutyylit, jotka usein liitetään alakulttuureihin, voidaan nähdä toimijuuden ja identiteetin ilmaisuna. Esimerkiksi varhaisen hiphopin katutyylin on luonnehdittu heijastaneen rodullistamiseen ja yhteiskuntaluokkaan liittyviä jännitteitä. (Winge 2021, 310; 320.) Tyyllilliset valinnat ja kulutuskulttuurit voivat toisaalta kietoutua myös paikallisuuteen ja lähiöön. Alla olevassa esimerkissä Ege Zulu tarkentaa pukeutumistyyliä, jonka voi tulkita olevan kontulalaisen identiteetin ilmaisua ja nuorten ryhmäidentiteetin rakentamista. Katuvaatemerkki Dickiesin suosion lisäksi paikallisuutta saatettiin ilmentää tuunaamalla Converse-tennareita ilmentämään kotiseutu- ja ryhmäidentiteettiä sekä ylpeyttä omasta naapurustosta:

EZ: Mä muistan, että siis toi juttu on oikeasti [...] Kontula oli silleen, kun sä meet siihen Kontulan ostarille legit ihan joka ikinen, ei ollut yhtään ihmistä jolla ei ollut Dickiesiä päällä.

H: Oikeasti?

EZ: Oikeasti se oli silleen, mä voin jopa sanoa et yhdeksänkymmentäviisi prosenttia jos sä näit junnuist siellä, nii kaikilla oli Dickiesit päällä, niin niillä oli vielä semmoinen Kontula, siin luki East, semmoinen Conversen merkki missä oli Kontula, Converse mut se Kontula korvattu, toises lukee East ja toises lukee Helsinki. Ne on Koman tekemii, ne on niinku Koma, Kontula Mafia, kait. Ne myi tollasii. Välil jos sä meet Kontulan ostarille nii sä voit nähä niitä vieläki tähän päivää asti.

Kokemukset muusta kaupungista erilliseksi koetusta lähiöstä ovat haastateltavien artistien kertomusten mukaan voineet toimia yhtenä teemana musiikin sisällöissä, ja he kuvaavat voineensa purkaa kokemuksiaan kappaleisiin. Musiikin tekeminen voi siis toimia sekä

itsereflektiona että viestimisenä ja yhteytenä muihin ihmisiin. Esille nousee myös itsensä asemointi eräänlaiseksi varoittavaksi esimerkiksi. Lähiön aiemmin kuvatulla ”mentaliteetilla” on toisin sanoen potentiaalia toimia resurssina, jolloin yksilö ei asetu uhriksi tai sopeutujaksi, vaan arvioi toimintansa kautta voivansa vaikuttaa samankaltaisessa tilanteessa oleviin. Haastattelussa Faltin kuvaa, ettei halua ylpeillä raskailla kokemuksilla. Hän kuvaa enemmänkin toimijuuttaan varoittavan esimerkin kautta:

JF: Vaikka mä puhun asioista rajusti ja silleen, miten ne on, nii mä en haluu glorifioida niitä asioita koska ne ei mun mielestä oo hienoja tai mitään mitä kenenkään olisi ihmisen täytyis käydä läpi tai tehdä itse, vaan ehkä enemmän varoitusta että älä tee näin.

Faltinin kertomuksesta voi tulkita, kuinka hiphopilla voi olla kasvatuksellista potentiaalia, ja rajujen, totuutta mukailevien tarinoiden tarkoituksena on herättää kuulijassa reflektointia ihailun sijasta. Tarinoimalla urbaanista kasvu ympäristöstä ja sen haasteista voidaan vaikuttaa yleisöön sekä käsityksiin siitä, minkälaisia käsityksiä kaupungin eri alueista syntyy (vrt. kaupunkipääoma, Tolonen ym. 2018). Hiphopin pedagogisia ulottuvuuksia tarkastelleet Söderholm ja Sernhede (2015) nostavat esille hiphopiin liittyvän itsekasvatuksen lisäksi kulttuurin potentiaalin *folkbildningiin*, kollektiiviseen kasvatukseen, joka voi toimia eräänlaisena kriittisenä pedagogiikkana, ja hiphopin merkitys tiedonvälittämisen kannalta on kiistaton osa kulttuurin juuria (esim. Deis 2015).

Yksi aineistossa toistuvista teemoista on sosioekonominen asema, ja sen seurauksia kuvataan puhetapojen tasolla yhteneväisesti. Taloudellinen niukkuus näyttäytyy esimerkiksi materiaalisina puutteina – merkkipaateita tai uusia kenkiä ei välttämättä saa, eikä perheellä ole varaa tukea nuorten toiveita. Haastateltavien kuvauksissa niukkuuteen ei kuitenkaan tyydytä, vaan sitä pyritään ratkaisemaan aktiivisella toimijuudella. Puheesta voi tulkita, ettei tämänkaltaisen toimijuus kuitenkaan ole oma valinta, vaan pikemmin sosioekonomisen aseman välttämätön seuraus. Näin tehdään, mikäli ”ei ole mitään muuta tsäänssiä”. Jami Faltin avaa erään kappaleensa sanoituksia ja sanomaa seuraavanlaisesti:

JF: Joku on siellä vaan sen takia että sillä ei ole mitään muuta tsäänssiä seki haluaa ne merkkipaateet, vaikka mikä sen frendillä on niin sekin haluaa syödä pihalla niinku sen

frendit mut sen himast ei pystytä mahdollistaa sitä niin sitten pitää tehdä se jollain toisella tavalla, siitä se laini kertoi.

Dilemman näkemyksessä vahvistetaan käsitystä siitä, kuinka monet lähiöissä asuvat nuoret joutuivat käyttämään luovuutta keksiessään keinoja rahan hankkimiseen, mahdollisesti myös laittomia reittejä. Leimallisinta kuitenkin oli, että toimittiin ”omaehtoisesti” ja selviydettiin itse ja yksin, ilman vanhempien tarjoamaa taloudellista tukea.

D: Kukaan ei ollut varsinaisesti omien vanhempiensa suojissa, vaan se mentaliteetti oli koko ajan se, että jos sä haluat jotain, sun täytyy tehdä se. Kun halus isompia kenkiä tai tälleen ja ostaa hienompia kenkiä niin aina piti keksiä keino, ja ei vanhemmat ollut semmoinen emoalus siinä. [...]. Vaan jengi oli puhelinmyynnissä tai kadul tekee jotain muuta kauppaa tai sitten varasti mutta kaikki niin kun nyt tehtiin tosi omaehtoisesti kaikki. [...] aina piti selviytyä itse, se on ehkä se mitä mä täs haen, piti aina selviytyä itse ja se oli kaikista tärkeintä.

6.3 Lähiö toiminnan ja arkisuuden tilana

Kolmannessa diskursiivisessa kokonaisuudessa keskeisiä olivat neuvottelut lähiöstä merkityksellisen toiminnan, kuten harrastusten kautta, ja toisaalta myös suomalaisen lähiön suhde muuhun maailmaan. Kokonaisuudessa lähiö näyttäytyy ennen kaikkea tekemisen tilana (ks. Kuusisto-Arponen & Tani 2009), mutta myös jokseenkin hallitumpana ympäristönä verrattuna aikaisempiin diskursiivisiin kokonaisuuksiin. Haastateltavien puheessa lähiö on omaksutun mentaliteetin lisäksi myös toimintaan ja arkeen oleellisesti liittyvä ympäristö, joka tarjoaa esimerkiksi omaehtoisia tai ohjattuja harrastamisen mahdollisuuksia. Kertomusten pohjalta voi päätellä, kuinka pohjoismaisissa lähiöissä instituutiot ovat läsnä asuinalueiden arjessa, ja nuorille on mahdollista kiinnittyä vaikkapa nuorisotalojen toimintaan. Lisäksi perinteisen ymmärryksen kulttuurisesta pääomasta voi tulkita tulevan esille tässä diskursiivisessa kokonaisuudessa.

Suomalaisissa asuinlähiöissä on usein julkisin varoin rahoitettua toimintaa, joissa tarjotaan konkreettisia tiloja ja tukea esimerkiksi urheilulle tai kulttuuriharrastuksille. Myös lähiöitä poikkihallinnollisesti kehittävässä ympäristöministeriön Lähiöohjelmassa (2020–2022) tavoiteltiin lasten ja nuorten osallisuuden vahvistumista harrastustoiminnan keinoin, ja

asuinalueiden elävöittämiselle taide- ja kulttuuripalvelut nähtiin keskeisenä (Ympäristöministeriö n.d).

Haastatteluissa konkreettisenä toimintana esille nousevat erityisesti jalkapallo matalan kynnyksen harrastuksena sekä nuorisotalon tarjoamat mahdollisuudet esimerkiksi musiikin äänittämiseen. Ege Zulu ja haastattelija Zecarias kulkevat haastattelussa pitkin Itä-Helsinkiä, ja Herttoniemeen saavuttua Zecarias kysyy alueen merkityksestä artistin hiphop-uralle. Ege Zulu kuvailee Herttoniemeä paikkana, jossa *futiskulttuuri* on merkityksellistä ja toimintaa, josta jokainen voi ponnistaa. Ohjatun urheilutoiminnan merkitys kiteytyy myös ruotsalaisen lähiötutkimuksen mukaan energian kanavoimisessa pois epäjärjestyksestä ja riskeistä, ja se voi yksilöllisen fyysisen aktivoinnin lisäksi aktivoida paikallisia yhteisöjä (Dahlstedt & Ekholm 208, 124).

EZ: Tavallaan mun hiphop-uraa tää ei paljon liity mitenkään mut se mihin liittyy, on futikseen tosi paljon. Tää koko paikka on niin futispainotteinen paikka, et tääl on niin iso futiskulttuuri tai semmoinen niinku, kaikki mitä ihmiset on tehnyt täällä, on aina aloittanut jalkapallosta.

Haastattelussa hän tuo myös esille, kuinka jalkapallo toimi kyseisessä lähiössä vetävänä tekijänä myös muille lähialueiden lapsille ja nuorille. Jami Faltinille sen sijaan flemingsbergiläinen nuorisotalo näyttäytyy joustavuudessaan paikkana, johon voi *vain kävellä*, ja jossa nuorelle on tarjolla mahdollisuuksia omaehtoiseen kulttuuritoimintaan. Nuorisotaloilla ja -palveluilla onkin kiistaton merkitys myös suomalaisen hiphop-kulttuurin synnyssä, sillä monelle artistille juuri nuorisotalot ovat tarjonneet välineistön lisäksi mahdollisuuksia päästä esiintymään ja solmimaan suhteita toisten kulttuurista kiinnostuneiden kanssa.¹ Myös Ege Zulu ja Cvshbaby toivat haastatteluissaan esille nuorisotalojen roolin oman musiikin tekemisessä.

JF: Se oli vaan nuta mihin mä kävelin ja sieltä sai alkuun lainata tai varata studioajan itelleen. Se sitten meni siihen, että kun mä oli ainut kuka kävi siellä melkein niin sitten

---

¹ Esimerkiksi hiphop -artisti Palefacen Rappiotaidetta -kirjassa (Miettinen 2011) monet räppärit mainitsevat ensimmäisten hiphop-kokeilujen tapahtuneen nuorisotaloilla.

mulle annettiin sellainen vapaus että ei tarvitse varaa mitään aikaa sinne tai tolleen, vaan mä vaan menin sinne. Mä kävin koulussa, menin studiolle, sitte kun nuorisotalo tuolla meni kiinni niin mä tulin ulos ja hengasin frendien kanssa.

Toisaalta julkisen kaupunkitilan käytöstä ja toiminnasta käydään neuvotteluja asukkaiden välillä, ja joskus Ege Zulu ja Zecarias keskustelevat haastattelussa artistin kappaleesta *Friday*, jossa hän tuo esille kokemuksiaan ennakkoluuloista ja rajoittamisesta, joita etenkin lähiöissä asuvat maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret kohtaavat käyttäessään yhteistä lähiympäristöä omaehtoisesti. Esille nousee tarina siitä, kuinka kesällä jalkapallon pelaaminen helsinkiläisen lähiön jalkapallokentällä kiellettiin nuorilta kello yhdeksän jälkeen illalla. Ege Zulu artikuloi jalkapallon pelaamisen olevan keino pysyä poissa kaduilla hengailemasta ja purkamasta energiaa haitallisemmilla tavoilla. Puheenvuoro osoittaa, kuinka toiminta ja siihen kiinnittyminen näyttävät merkityksellisenä, mutta toisaalta siihenkään ei aikuisten taholta suhtauduta aina positiivisesti:

EZ: Sen jälkeen me oltiin silleen, okei jos me ei voida pelaa niin että eikö tää ole se syy minkä takia sit moni ihminen sitten päätyy siihen että niinku vaikka kello kahdenkymmenen jälkeen kun ei voi enää pelata tässä näin mitä sitten sen jälkeen me tehdään.

H: Jotain muutahan nuoret haluaa keksiä.

EZ: Mitä muutakaa me lähdetään tekemään, no lähdetään sitten vaikka ärsyttää ihmisiä tuol kaduilla niin lähdetään perseilee tai silleen, että toi oli vähän niinku just toi puoli niinku mitä mä haluaisin kertoa että, just sillee "taasko täällä on nää n-ihmiset". Tiedätsä siellä nää vaan pelaa futista.

Kuvauksesta voi tulkita kokemuksen siitä, ettei rajoittamista tehdä yhdenvertaisin perustein. Myös Junnilaisen (2019, 150) väitöstutkimuksessa kuvattiin lähiön asukkaiden välisiä erontekoja, joissa valtaväestöön kuuluvilta naapureilta siedettiin enemmän kuin etnisiin vähemmistöihin kuuluvilta. Käytännöt paljastavatkin, kuinka vuorovaikutuksessa voidaan hienovaraisestikin tuottaa kategorioita "toisista".

Lähiötä on haastateltavien puheessa konstruoitu väkivaltaisuuden, selviytymisen ja omaehtoisuuden sekä erillisyyden merkitysten kautta. Näitä merkityksellistämisen tapoja voi joissakin konteksteissa hyödyntää myös resursseina, kuten edellä on kuvattu. Lähiön

marginalisoitua asemaa rinnastettiin kielellisesti etenkin yhdysvaltalaiseen ”ghettokuvastoon”, mutta samalla puheessa otetaan kantaa myös suomalaisen lähiön arkisuuteen, ja ikään kuin kommentoidaan ja kyseenalaistetaan aiempia lähiöstä tuotettuja diskursseja. Haastatteluissa esille nousivat kysymykset maineesta, ja on ilmeistä, että artistit ovat tietoisia asuinalueisiin liittyvistä uskomuksista. Cvshbabin haastattelussa keskustelemme ulkopuolisten käsityksistä lähiöstä:

C: Joo, et niinku se on kummiski pieni paikka ja siel on helppo tietää ihmisii mut kans ihmisii joita ei tunne tai tiedä mä en sano et siel ois semmosii mestoi mihin ei voi mennä, et sä voit mennä ihan mihin sä haluat mut sit sun pitää kans tietää ihmisiä... et sul ei oo ihan, tai voi olla että sulle tulee semmoinen turvaton vaikka sä oot siellä ja Helsinki, jengi sanoo sitä, mutta ei se oo kumminkaan niin paha, kun mitä jengi sanoo.

Hänen kuvauksessaan Helsinki on pieni paikka, jossa aiemmin kuvatun sosiaalisen katulukutaidon merkitys on kuitenkin suuri etenkin tietyillä alueilla. Hän ilmaisee tunnistavansa keskustelut, joita helsinkiläisistä lähiöistä käydään, mutta henkilökohtaiseen kokemukseensa vedoten kuvaa käsitysten olevan liioiteltuja. Puheessa sosiaalinen katulukutaito näyttäytyy ensisijaisesti sosiaalisten ympäristöjen tuntemisena ja tietämisenä, jolloin näkyvillä ovat ensimmäisessä diskursiivisessa kokonaisuudessa esille nousseet lähiön normit ja mentaliteetti. Toisaalta kielenkäytön vaihtelevuudesta voi tulkita lähiön olevan turvallinen paikka ilman katulukuataidon hallintaakin, ”ei se oo kumminkaan niin paha, kun mitä jengi sanoo”.

Ege Zulu ja Zecarias keskustelevat haastattelussa myös hiphop-kulttuurin historiasta ja afroamerikkalaisten marginalisoidusta asemasta Yhdysvalloista, jossa aseväkivalta on suuri ongelma. He puhuvat väkivallan ihannoimisesta kriittiseen sävyyn, refleктоimalla lähiökontekstien eroavaisuuksia. Keskiössä on käsitys siitä, miten suomalaisen lähiön arkinen todellisuus näyttäytyy hyvin erilaisena kuin Yhdysvalloissa, jossa olosuhteet voivat ajaa yksilön rikollisuuden pariin. Keskustelun voi tulkita liittyvän etenkin mediassa esillä olleisiin keskusteluihin nuorten lisääntyneestä väkivaltaisesta käyttäytymisestä ja esimerkiksi teräaseiden kantamisesta. Zecarias käyttää etenkin gangstarapin estetiikasta tuttua termiä ”opp block”, joka viittaa vihollisten tai vastapuolen alueeseen. Aineistokatkelmassa etenkin

Ege Zulun viimeinen selonteko palauttaa suomalaiset asuinalueet arkiseen, jopa ironiseen kontekstiin:

EZ: Niinku amerikkalainen musta, joka kantaa asetta, se ei pakosti edes kannaa asetta sitä varten, että se haluaa ampua jotain.

H: Se haluaa selviytyä.

EZ: Se haluaa selviytyä, mut me katotaan sitä okei, toi on coolia toi kantaa asetta ja mäki ostan aseensa tiiätsä ja kannan sitä koska [...]

H: Jep koska oppi block tulee?

EZ: [...] koska sitä ei ees oo olemassa, tiiätsä sä et voi omistaa, sä et voi kutsua mitään katua sun omaksi kaduksi, jos siin lukee Pertinkuja.

Puheenvuorossa ilmaistaan implisiittisesti, kuinka hiphop-musiikille ominainen alueellinen identifioituminen ja aitous eivät toteudu autenttisesti ympäristössä, jossa kadutkin on nimetty suurten suomalaisten ikäluokkien mukaan. Tulkitsen Pertinkujan toimivan tässä yhteydessä kielellisenä kulttuurisena resurssina, jonka voi tulkita viittaavan hallittuun ympäristöön. Pertti diskursiivisena kategoriana ei kenties ole sellainen, johon nuori tai maahanmuuttajataustainen henkilö välttämättä kokisi kuuluvuutta tai samastumista. Toisaalta keskustelussa otetaan kantaa myös hiphopin alueellisen kuulumisen ja edustamisen elementtiin. Kun käydään keskustelua siitä, kuka voi kutsua hoodeja omakseen, kytkeytyvät näkökulmat myös kuulumisen kokemukseen. Se herättää pohtimaan laajempia kysymyksiä, kuten minkälaisiin tekijöihin kuulumisen tunne kytkeytyy ja minkälaista merkitystä sillä voi olla nuoren kokemukseen omasta tulevaisuudestaan.

Kaupunginosan leimaantumista niin sanotuksi ongelmalähiöksi sivutaan yhdessä haastatteluista, jossa Zecarias kysyy Jami Faltinilta Flemingsbergin ja melko lähellä sijaitsevan Rinkebyn eroavaisuuksista:

H: Se on ehkä Suomen mediassa tunnettu alue hyvä ja pahas, mutta onks se nyt hirveästi tätä aluetta erilaisempi jos mieltii?

JF: En mä sanoisi sitten se niinku hirveän niin on erilaisempi kuin mikään muu lähiö tai mä nään sen silleen että media on huomioi vaan asioita ja jossain paikoissa ja sitten

jossain paikoissa tapahtuu asioita niitä ei edes kirjoiteta mediaan tiiätkö, media on vaan mustamaalaa tiedätkö noita lähiöitä ja sitten luo tyhmiä kuvia ihmisille että sitten ihmiset sanoo niitä no go zoneiksi että sinne ei voi mennä, et me ollaan täälki ihan chillisti.

Faltin paikantaa median roolin valikoivaksi ja negatiiviseksi asukkaan näkökulmasta, ja tulkinta on yhteneväinen Kearnin (2013) ja muiden tutkimukseen glasgowlaisista tiedotusvälineistä ja niiden lähiöitä koskevasta uutisoinnista. He osoittivat hallitsevia ja toistuvia kertomuksia asuinalueista, jotka muodostuvat yleiseksi kontekstista asuinalueista uutisoitaessa. Myös yllä oleva aineistokatkkelma rakentaa lähiöstä kuvaa paikkana, joka kärsii asuinalueiden ulkopuolisten määrittelyistä. Tämän aineistokokonaisuuden kontekstissa on kuitenkin mielenkiintoista pohtia myös sitä, mikä on suomalaisen lähiöstä ammentavan hiphopin rooli asuinalueiden mainekysymyksissä. Aineistossa esille tuotujen näkemysten perusteella on selvää, että nuorilla artisteilla on kokemustietoa ja resursseja reflektoida lähiöihin liittyviä keskusteluja hyvin vivahteikkaastikin.

7 Yhteenveto tuloksista ja johtopäätökset

Olen tutkielmassani tarkastellut sitä, millaiseksi sosiaalseksi kaupunkiympäristöksi lähiö muodostuu hiphop-artistien puheessa sekä havainnoinut niitä merkityksenantoja, joihin voi paikantaa kulttuurisia resursseja. Tutkimuskysymyksessäni kysyin, miten lähiöön liittyvistä resursseista neuvotellaan hiphop-artistien puheessa ja miten puhetaivat lähiöstä kytkeytyvät kulttuuriseen pääomaan. Sosiaalisen konstruktionismin ja diskurssianalyttisen tulkintatavan mukaisesti ymmärrän aineistosta tulkitsemani merkitykset sosiaalisessa toiminnassa rakentuvaksi tiedoksi, joka muokkaa ymmärrystämme kaupunkitilasta.

Tulokseksi olen muodostanut kolme diskursiivista puhetaipojen kokonaisuutta lähiöstä. Haastateltavien puheessa piirretään rajoja ja tehdään eroa lähiön ja muun kaupunkitilan välille, vaikka toisaalta suomalaisen lähiön eriytyneisyyttä verrataan myös kansainväliseen kontekstiin ja kyseenalaistetaan tosiasiallinen eriytyminen – tai ainakin siitä luotu kuva. Toisinaan haastateltavien selonteot myös risteävät samojen diskursiivisten kokonaisuuksien sisällä, ja tuon tässä tuloksia kokoavassa kappaleessa esille huomioita myös diskurssien variaatiosta. Lopuksi esitän tutkielman päätulokset taulukon muodossa. Neljässä haastattelussa tulivat myös väistämättä esille yksilöllisten kokemusten eroavaisuudet, esimerkiksi perhetaustaan, oman asuinalueen erityispiirteisiin tai kohdattuun rasismiin liittyen. Analyysissä olen kuitenkin keskittynyt havainnoimaan eroavaisuuksien sijasta yhteneväisyyksiä ja jaettuja merkityksiä.

Ensimmäisessä kokonaisuudessa puhetaivat jäsentävät lähiötä erillisenä tilana, jossa on omanlaisensa järjestys. Sen sisälle voi toisaalta paikantaa interdiskursiivisuutta, eli merkityssysteemin sisäistä vaihtelua, joissa lähiön erillisyydestä liikuttiin vaivatta kohti kaupungin keskustaa ja ”ei kenenkään maata”. Toisessa kokonaisuudessa erillisyyden ja resurssien suhde on keskeinen. Puhetaipojen ja todellisuuden moninaisuutta kuvastaa erityisesti kahdesta ensimmäisestä erottuva kolmas kokonaisuus, jossa suomalainen lähiö asettuu osaksi globaalia maailmaa ja näyttäytyykin rauhallisuuden ja arkisuuden kautta. Viime kädessä olen pyrkinyt analyysissä osoittamaan, kuinka lähiön ”menteliteettiä” voidaan käyttää resurssina (vähintäänkin symbolisena) ja puhetaipojen voi nähdä heijastavan lähiötä

ongelmakeskeisenä alueena. Silti voidaan puhua leimaantumista vastaan ja kyseenalaistaa asuinalueen negatiivinen maine (vrt. Kearns ym. 2013). Nämä diskursiiviset kokonaisuudet siis elävät lähiön määrittelyssä yhtä aikaa ja limittyvät toisiinsa.

Ensimmäiseen kokonaisuuteen olen paikantanut erillisyydiskurssin ja väkivallan diskurssin. Lähiö jäsenyy muusta maailmasta erilliseksi tilaksi, jossa on omanlaisensa järjestys. Lähiö näyttäytyy omaksuttuna ajattelutapana, eräänlaisena selviytymisen ja pärjäämisen mentaliteettina. Haastattelupuheessa tuotetaan kuvausta lähiöstä mielentilana, joka kytkeytyy selviytymiseen sosiaalisessa hierarkiassa. Tulkitsin tätä kuvausta esimerkiksi katulukutaidon käsitteen kautta, sillä lähiön mentaliteettiin liitettiin yhtäältä oikeiden ihmisten tunteminen, ja toisaalta myös kyky toimia sosiaalisen hierarkian edellyttämillä tavoilla. Tähän puheapojen kokonaisuuteen voi siis erityisesti paikantaa alakulttuurista kaupunkipääomaa (esim. Tolonen ym. 2018). Mentaliteetin näkökulmasta lähiön sosiaalinen tila mukaileekin aiempia tutkimushavaintoja alakulttuurista, jossa käyttäytymisnormien omaksuminen voi toimia alakulttuurisena pääomana (esim. Jensen 2006), joka on hyödynnettävissä vain tietyissä tilanteissa tai ympäristöissä.

Puheessa lähiön erillisyyks korostuu myös jäämisen tematiikan kautta, ja näkyvillä on riskiympäristön diskurssi. Tätä asuinalueelle jäämistä haastateltavat kuvasivat erilaisten riskien kautta. Heille kulttuurinen riitasointu, joksi Junnilainen (2019) ristiriitaisuutta kutsuu, näyttäytyi omiin kokemuksiin perustuvana uhkakuvana väkivaltaisesta lähiön todellisuudesta. Erillisyyks tuli esille myös alueelta liikkumattomuutena, joskin siitä ja riskien realisoitumisesta puhuttiin toisten ihmisten kautta, asemoimalla itsensä riskiympäristön ulkopuolelle. Tämä asemoituminen kertookin kenties siitä, kuinka aineistossa esiintyvät artistit ovat onnistuneet jollakin tasolla liikkumaan pois riskinä kuvaamastaan kasvu ympäristöstä. Toisaalta etnisiä vähittäiskauppoja ja niiden tuottamaa vetovoimaa kuvaavasta katkelmasta kävi ilmi, ettei lähiön erillisyyks tai erityisyys ole pelkästään negatiivinen seikka. Lähiön erillisyydessä rakentuu myös kotiseutuidentiteettejä ja positiivisia merkityksiä, joka erottaa alueen muusta kaupungista.

Toista kokonaisuutta jäsensivät etenkin hiphopin uskottavuuteen ja aitouteen liittyvät merkitykset lähiöstä. Hiphopiin liittyvän autenttisuusdiskurssin voi tulkita näkyvän puheessa. Haastateltavat kuvaavat, kuinka asuinympäristö on toiminut artisteille myös neuvottelujen ja oppimisen tilana, jolloin myös luokkayhteiskunta on tullut näkyväksi jo nuorena. Omakohtaiset kokemukset kaupunkien marginaaleista ja lähiön omaksutusta mentaliteetista sekä heikko taloudellinen asema voivat aineiston analyysin mukaan tuottaa kokemustietoa, jonka potentiaali tulee näkyväksi erityisesti hiphop-kulttuurin parissa. Erillisyyden kokemuksesta ja omaehtoisuuden välttämättömyydestä voi siis tulla resurssi, josta on ammennettavissa vähintäänkin taiteelliseen ilmaisuun. Yksi hiphopin keskeisistä elementeistä (esim. McLeod 1999) on ammentaa henkilökohtaisista kokemuksista, jolloin suomalaisetkin lähiöt tarjoavat analyysin tilan, joka toimii symbolina omakohtaiselle kerronnalle. Tämä kokemustieto voi siten toimia (ala)kulttuurisena pääomana, joka on mahdollista kääntää taloudelliseksi resurssiksi artistin onnistuessa yleisönsä puhuttelemisessa.

Yleisestikin globaalien identiteettien, joksi hiphop-artistin identiteetin voi tulkita, omaksuminen kenties kerryttää myös nousevaa kulttuurista pääomaa. Tämä yhdessä esimerkiksi digitaalisten ympäristöjen hallintaan voi olla vaihdettavissa taloudelliseksi pääomaksi nykyisessä yhteiskunnassa (ks. esim. Onninen 2023). Nousevaksi kulttuuriseksi pääomaksi tulkitsin myös kaupunkipääoman omaamisen, joka näyttäytyi Kamppi-skenestä puhuttaessa. Puhetapojen voi kokonaisuudessaan nähdä ilmentävän hiphop-kulttuuria ympäröivää eetosta, jossa kokemustiedon lisäksi merkityksellistä on myös yrittäjähenkisyys, omaehtoinen tekeminen. Kulttuurissa yrittäjähenkisyydellä viitataan sekä kapitalistisiin että individualistisiin piirteisiin, mutta myös yhteisölliseksi kuvattuun yrittäjyyteen, jossa merkityksellistä on lojaalius omalle yhteisölle. (Harrison & Arthur 2019, 12.)

Toisesta diskursiivisesta kokonaisuudesta voi tulkita, että kaupunkien marginaaleissa elävät nuoret joutuvat omaksumaan sellaisia omaehtoisuuden tapoja, joista on hyötyä myös lähiön ulkopuolella ja esimerkiksi kilpailukyky-yhteiskunnan työelämässä. Sosiaalinen ja taloudellinen liikkuvuus näyttäytyvät puhetapojen perusteella merkityksellisiltä arvoilta ja tavoitteilta. Tästä kertoo esimerkiksi riskiympäristöajattelun omaksuminen ja aktiivinen toimijuus taloudellisen niukkuuden seurauksena. Toisaalta uusliberaaliin yrittäjähenkisyyteen

nojautuminen voi olla myös jatkuvaa ristiriitaisuutta ja erilaisten maailmojen välissä elämistä, eikä näitä resursseja voi yksiselitteisesti tutkijan näkökulmasta väittää hyödyllisiksi. Ne ovat hyvin kontekstisidonnaisia, ja ristiriitaisuutta lähiöön kytkeytyvistä resursseista voikin tulkita aineistosta kauttaaltaan. Kielenkäytön vaihtelu osoittaa myös sen, ettei lähiö ole vain yhdenlainen sosiaalinen kaupunkitila, vaan kokemukseen vaikuttavat niin sukupuoli, etnisyys kuin sosioekonominen asemakin.

Kolmannessa diskursiivisessa kokonaisuudessa lähiötä kuvataan konkreettisenä toimintaympäristönä, jonka materiaaliset puitteet voivat toimia alustana kulttuurisen pääoman kertymiselle. Tulkitsen arkisuusdiskurssin olevan vahvasti läsnä puheessa. Lähiö on siis haastateltavien puheessa yhtäältä hiphopin yhdysvaltalaisilta juurilta tuttu ”ghetto” väkivallan mentaliteetteineen, mutta toisaalta myös institutionaalisen toiminnan ja kiinnittymisen tila. Kolmannessa diskurssissa irrottaudutaan kuitenkin yhdysvaltalaisesta todellisuudesta, jossa instituutioiden läsnäolo ei ole samalla tasolla kuin pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa. Puheessa tuodaan myös esille suomalaisen lähiön todellisuuden eroavan siitä kerrotuista tarinoista ja kommentoidaan esimerkiksi median luomaa uhkaavaa ja todellisuudesta vääristynyttä kuvaa. Tämä toimii myös ikään kuin vastapuheena niille keskusteluille, joissa segregatiota ja sen haittoja korostetaan julkisessa puheessa. Lisäksi puhe on osoitus aineistossa esiintyvien diskurssien välisestä variaatiosta.

Kulttuuristen resurssien tarkasteleminen analyysissä sai kuitenkin pohtimaan myös sitä, missä määrin tulkitsemani alakulttuurinen ja nouseva kulttuurinen pääoma oikeastaan liittyvät kaupunkien laidoille sijoittuviin lähiöihin. Puhetavoissa lähiön sosiaalisesta tilasta korostuivat omaehtoisuus ja selviytyminen. Voivatko tällaiset resursseiksi tunnistamani käytännöt tulkita enemmänkin hiphop-kulttuuriin tai maskuliinisuuden kulttuurisiin ihanteisiin liittyviksi? Myös Dilemma pohti haastattelussaan lähiössä tuntuneen väkivallan uhan kenties liittyneen nuorisokulttuuriin yleisemmin. Tulkitsen kuitenkin, että vaikkapa yhteiskunnassa marginalisoitu asema ja ulkopuolelta tuleva hallinnan tai määrittelyjen kohteena oleminen vaikuttaa siihen, millaisia resursseja ja pääomaa yksilö omaksuu. Myös Jensen (2006) argumentoi alakulttuurisen pääoman uudelleenmuotoilussaan alakulttuurisen pääoman olevan kytköksissä sosioekonomisiin rakenteisiin.

Taulukko 1. Kokoava taulukko tutkielman päätuloksista.

Diskursiivinen kokonaisuus	Lähiö erillisyyden ja sääntöjen tilana	Lähiö kokemustiedon ja informaalin oppimisen tilana	Lähiö toiminnan ja arkisuuden tilana
Diskurssit	<ul style="list-style-type: none"> • erillisyydiskurssi • väkivallan diskurssi • riskiympäristön diskurssi 	<ul style="list-style-type: none"> • autenttisuuskurssi • yrittäjyydiskurssi 	<ul style="list-style-type: none"> • toiminnan kautta kiinnittymisen diskurssi • arkisuuskurssi
Kytkeytyminen kulttuuriseen pääomaan	<ul style="list-style-type: none"> • alakulttuurinen kaupunkipääoma katulukutaidon ja käyttäytymisnormien omaksumisena • kaupunkipääoma ja nouseva kulttuurinen pääoma liikuttaessa lähiöstä kaupungin keskusta 	<ul style="list-style-type: none"> • kokemustieto alakulttuurisena pääomana ja hiphop-autenttisuuden tuottajana 	<ul style="list-style-type: none"> • kulttuurisen osallistumisen mahdollisuudet lähiössä

8 Lopuksi

Tutkielman tulokset ovat vahvistaneet käsitystä siitä, kuinka monipuolisella tavalla lähiötä voidaan määritellä. Määritelmä riippuu myös siitä, mistä positiosta käsin lähiöstä puhutaan. Lähiöissä kasvaneiden hiphop-artistien puheessa rakentui niin julkisesta puheesta tuttuja eriytymistä koskevia puhetapoja, aiemmasta tutkimuskirjallisuudesta tunnistettavia leimaantumisprosesseja koskevia vastapuheen tapoja, kuin monenlaisia lähiön resursseihin liittyviä näkökulmiakin. Tutkielman näkökulma voi toimia avauksena aihepiirien jatkotutkimukselle. Reflektoin seuraavaksi tutkielmaan liittyviä rajoituksia ja päätuloksia, kytkien tulokset ajankohtaisiin keskusteluihin.

Valmiita sosiaalisen median haastatteluja ja tutkimushaastatteluja yhdistävä aineisto oli kokonaisuudessaan rikas ja tarjosi ajankohtaisen näkökulman lähiötutkimukseen. Vaikka aineisto kattoi vain neljän henkilön haastattelut, olivat ne melko syväluotaavia ja pitkiä. Tutkimushaastatteluissa huomio ja kiinnostukseni kohdistui ensisijaisesti haastateltavien kokemuksiin ja ajatuksiin lähiössä kasvamisesta, jolloin ne olivat hyvin kohdennettuja. YouTube-haastattelut taas täydensivät tutkimushaastattelujen näkökulmia ollessaan pidempiä ja niin sanotusti ”sisäpiiristä” tuotettuja. Tällaisella aineistotriangulaatiolla oli mahdollista tavoittaa jaettu merkityksiä, joten aineiston voi päätellä olleen tutkimuskysymykseen sopiva. Haastateltavien esiintyessä aineistossa artistinimellään ja etenkin sosiaalisen median materiaalia hyödynnettäessä on myös mahdollista tulkita puhetta myös artistiroolia rakentavina kertomuksina. Tämä seikka onkin voinut vaikuttaa siihen, millä tavoin artistit ovat haastattelussa puhuneet.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole tarkoitus tehdä yleistettäviä empiirisiä päätelmiä samassa suhteessa kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa, ja kvalitatiivinen tutkimus on jossain määrin aina tapaustutkimusta (Eskola & Suoranta 1998, 47). Tämän tutkielman tulokset eivät niin ikään ole yleistettävissä sellaisiksi puhetavoiksi, joista kaikki lähiöissä asuvat tai rap-musiikkia tekevät nuoret allekirjoittaisivat. Silti niiden merkitystä voi ja on syytä pohtia laajemmassa kontekstissa. Tämänkaltaisen tutkimusasetelma ja diskursiivinen näkökulma kulttuurisen pääoman tutkimukseen voi olla käyttökelpoinen etenkin tutkittaessa nousevan

kulttuurisen pääoman muotoja tai niitä prosesseja, joiden kautta kulttuurisia resursseja ymmärretään.

Hypoteesittomuus on periaate, joka kvalitatiivisen tutkimuksen kontekstissa tarkoittaa tutkijan pidättäytymistä lukkoon lyödyistä ennako-odotuksista. Tutkijan on ensisijaisesti tarkoitus oppia tutkimusprosessista. (Eskola & Suoranta 1998, 13.) Hypoteesittomuuden reflektointi tulikin eteeni jo työstäessäni tutkimusnäkökulmaa. Toisessa tutkimuskysymyksessäni kysyn, miten lähiötä koskevat neuvottelut kytkeytyvät kulttuuriseen pääomaan. Kysymyksen voi tulkita sisältävän hypoteesin lähiöstä vähintäänkin sellaisena kulttuurisena symbolina, jota voi hyödyntää taiteessa tai populaarikulttuurissa. Tutkimuskysymys heijastui myös haastatteluissa esittämiini kysymyksiin, joiden asettelu saattoi kannustaa haastateltavia kertomaan tietynlaisia näkökulmia. Näkökulmani pohjautui siis osittain ilmiöön, jonka olin tunnistanut ja jota on käsitelty myös tutkimuskirjallisuudessa. Pyrin kuitenkin suhtautumaan mahdollisimman avoimesti aineistoon, ja puheessa rakennetut vaihtelevat diskurssit toivat lopulta keskusteluun jotakin uutta. Ensisijaisesti ne syvensivät näkökulmaani siitä, että resurssit voivat olla hyvin relatiivisia ja kontekstisidonnaisia eivätkä merkitykseltään yksiselitteisiä.

Tutkimusprosessin edetessä havaitsin myös, kuinka haastavaa voi olla tarkastella aihepiirejä ja kulttuureja, joihin ei henkilökohtaisesti ole kovin tiukasti sidoksissa. Tiedostan, ettemme esimerkiksi haastateltavien kanssa aina puhuneet samoilla sanoilla, mutta yhtenä tutkimuksen tekemisen motiivina onkin ollut tuoda esille uusia näkökulmia ja kokemuksia sekä oppia lisää. Dilemma pohti haastattelussa ymmärretyksi tulemisen kokemusta etenkin lähiökontekstissa seuraavanlaisesti.

D: Mun ajatus on silleen, että että mä haluan enemmän, että mua ymmärretään. Se on ehkä yksilöllinen tunne mutta silleen, että mua ymmärretään eikä niin, että mä tuun tänne ulkomaailmaan ja mun pitää ymmärtää sitä.

Katkelma kuvaa mielestäni hyvin myös ymmärtämiseen pyrkivän tutkimusnäkökulman merkitystä. Tutkimuksen tekeminen voi parhaimmillaan edesauttaa yhteiskunnallista dialogia, jonka myötä ymmärrys lisääntyisi puolin ja toisin.

Tämän tutkielman myötä olen entistä vakuuttuneempi siitä, että hiphop-kulttuurin kontekstissa on mahdollista ja tarpeellista tutkia sosiaalipoliittisia kysymyksiä, kuten asuinalueiden eriytymistä tai nuorten hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Deis (2015) kiteyttää, kuinka populaarit ja kulttuuriset ilmiöt ovat paikkoja tutkia poliittista potentiaalia etenkin marginalisoidussa asemassa olevissa yhteisöissä. Poliittisuus piilee siis muuallakin kuin muodollisissa instituutioissa. Samansuuntaista näkökulmaa sivusi myös kulttuuritoimittaja Oskari Onninen (2023) haastatellessaan vuoden artistiksikin valittua Gettomasaa. Hän kirjoitti taiteesta ja työväenluokkaisuudesta vuoden pohtien syitä sille, miksei tällä hetkellä menestystä nauttavia nuoria räppäreitä ole otettu esimerkiksi luokkaloikan tehneistä taiteilijoista. Syyksi hän pohtii esimerkiksi sitä, ”ettei Gettomasa kirjoita kulttuurieliitin näkökulmasta oikealla tavalla ja oikeista asioista”. Onninen myös tulkitsee räpin olevan yksi symboli ilmiölle, jossa nuorten ja etenkin matalasti koulutettujen miesten ongelmia ei tunnusteta. Nousevan kulttuurisen pääoman ja alakulttuurisen pääoman näkökulma tuovatkin esille monipuolisemman näkökulman kulttuuriseen pääomaan.

Tulosten pohjalta on siis mahdollista kommentoida lähiöihin ja nuoriin liittyviä ajankohtaisia aiheita. Kuten johdannossa selvensin, on alueellinen eriytyminen ja suomalaisen yhteiskunnan eriytymiskehitys huolestuttanut julkisuudessa. Lisäksi hiphopista ja jengiytymisestä keskusteltu julkisuudessa. Rap-musiikin sanoitusten vaikutuksesta, todenperäisyydestä ja toimintaan yllyttävästä potentiaalista käydään todennäköisesti julkisia keskusteluja jatkossakin. On myös todettu, että väkivallan ja rapin yhteys on usein etenkin mediassa yksinkertaistavaa, vaikka sanoituksissa olisikin väkivaltaista sisältöä. Esimerkiksi räpin kerronnan kautta voidaan myös tavoittaa etenkin nuorten kokemuksia ongelmista, arjesta ja ympäristöistä, eikä liioittelua hyödyntävä kerronta välttämättä yksiselitteisesti vastaa todellisuutta. (Saaristo 2022.) Tämän tutkielman haastatteluissa kuvatut kokemukset lähiöstä kutsuvat pohtimaan esimerkiksi väkivallan taustalla vaikuttavia tekijöitä, kuulumista, vaikutteita ja tekemistä tai sen puutetta. Etenkin ensimmäisessä diskurssissa on näkyvillä väkivallan diskurssi, sillä puheessa väkivalta ja sen käyttäminen kuvataan osana mentaliteettia, jolla kasvuympäristössä selviydyttiin. Toisaalta artistien puheessa myös

irtisanoudutaan väkivallan glorifioinnista omassa taiteessa ja kyseenalaistetaan lähiöstä tuotettu ongelmakeskeinen kuvaus.

Tulkitsen, että puheessa kuvataan väkivallan olevan pikemminkin osa asuinalueella ja nuorten välillä syntyviä valtasuhteita ja niiden järjestäytymistä, ja tällaisten valtasuhteiden sisäisiin kilpailuihin voi linkittyä myös väkivaltaa. Aineistossa kuvatut haasteet paikantuvat esimerkiksi sosioekonomiseen tilanteeseen tai epäsuotuisiin esikuviin, ja näihin onkin syytä tutkielman tulosten perusteella kiinnittää huomiota. Tutkielman aineistona toimivassa haastattelussa Jami Faltin esimerkiksi kertoi, ettei ole liikkunut paljoakaan asuinlähiönsä ulkopuolelle Tukholmassa. Sen sijaan Helsingissä keskustan julkiset tilat vetävät nuoria puoleensa myös kaupunkien reunoilta. Kuvaus toimiikin yhtenä esimerkkinä siitä, että suomalaiset lähiöt ovat yhä ruotsalaisiin lähiöihin verrattuna erilaisia. Olisikin tärkeää pohtia, miten pidämme yllä mahdollisuutta liikkumiseen ja sosiaalisten verkostojen luomiseen ympäri kaupunkia. Tai millaisin sosiaalipoliittisin toimin ehkäisemme aineistossakin kuvattuja erillisyyden haittavaikutuksia kaupunkien lähiöissä?

Tämän tutkielman tulosten perusteella voi tulkita nuorisotyön ja monipuolisen kulttuuritoiminnan olevan merkityksellistä. Omaehtoinen ja ohjattu toiminta tarjoavat materiaalistien resurssien ja tilojen lisäksi turvallisia aikuisia esikuviksi nuorille. Harrastusmahdollisuuksista olisi siis pidettävä kiinni myös kaupunkien lähiöissä. Nostaisinkin aineiston perusteella esille erityisesti hiphop-kulttuurin ja nuorisotyön yhdistämisen. Sernheden ja Södermanin (2015) ehdotuksessa hiphop-kulttuuriin liittyy ei-muodollisia oppimisprosesseja, joita ei institutionaalisessa kasvatuksessa tunnisteta tarpeeksi. Motivoiva vapaa-ajan toiminta ja esimerkiksi kriittinen hiphop-pedagogiikka voisi toimia välineenä osallistua myös yhteiskunnalliseen keskusteluun, ja rap-lyriikkatyöpajojen ja studiotoinnin myötä tällaista toimintaa jo esimerkiksi Helsingin kaupunki tarjoaakin. Toisaalta myös omaehtoinen tekeminen ja sosiaalinen hengailu saattavat tuottaa nuorista itsestään lähtöisin olevaa kulttuurista pääomaa, vaikka se saatetaan etenkin aikuisten näkökulmasta nähdä riskinä ja vastarintana (esim. Tani 2014). Tämän tutkielman mukaan hengailuun liitettiin ensisijaisesti positiivisia merkityksiä, joten hengailun sallivia tiloja olisikin kenties syytä kehittää myös nuorilähtöisesti.

Aineistossa nousevan kulttuurisen pääoman näkyminen jäi melko pieneksi, ja yksi jatkotutkimuksen paikka olisikin tarkastella sitä enemmän. Tällöin sosiaalisen median merkitys voisi olla kaupunkitilan sijasta konteksti, jonka kautta asiaa tutkia. Nuorten ja menestyvien hiphop-artistien sosiaaliset mediat voivat toimia netnografisen eli internetin sisältöjen havainnointiin pohjautuvan tutkimuksen lähtökohtana, ja allekirjoitan Rantakallion ja Westisen (2020) ehdotuksen fanien ja artistin välisen digitaalisen intiimiyden lähemmästä tarkastelusta. Toinen tässä tutkielmassa huomiotta jäänyt, mutta ehdottomasti lisää tutkimustietoa kaipaava näkökulma olisi tarkastella sukupuolen näkökulmasta monipuolisempaa joukkoa, ja esimerkiksi sitä, millaisena sosiaalisena ympäristönä lähiö näyttäytyy nais erityisestä näkökulmasta.

9 Lähteet

Aineisto

Rähinä Records (2021) Ege Zulu - itä-Stadin räpin swengariprinssi, aina valmiina futaa! | HOPPIPÄÄT NYÖKKÄÄ haastattelu #4. YouTube-video. Julkaistu 27.10.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=kLuiD088RnI> Viitattu 30.9.2022.

Rähinä Records (2022) Jami Faltin - suomiräpin Tupac? Tukholma-spesiaali! SE HOPPIPÄÄT NYÖKKÄÄ kauden finaalihaastattelu. YouTube-video. Julkaistu 15.7.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=mInSSRP-nM0> Viitattu 30.9.2022.

Kirjallisuus

Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital. Teoksessa J. Richardson (toim.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (241–258). Greenwood.

Bourdieu, P. (1985). *Sosiologian kysymyksiä*. (suom. J.P. Roos, alkuteos *Questions de sociologie*, 1980) Tampere: Vastapaino.

Bourdieu, & Wacquant, L. J. D. (1995). *Refleksiiviseen sosiologiaan: tutkimus, käytäntö ja yhteiskunta*. Joensuu: Joensuu University Press.

Bernelius, V. (2013). *Eriytyvät kaupunkikoulut: Helsingin peruskoulujen oppilaspohtajan erot, perheiden kouluvalinnat ja oppimistuloksiin liittyvät aluevaikutukset osana kaupungin eriytymiskehitystä*. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Best, C., Braile, K., Falvey, E., Ross, S., Rotunno, J., & Schreiber, D. (2017). A “chance” of success: The influence of subcultural capital on the commercial success of Chance the rapper. *Journal of the Music and Entertainment Industry Educators Association*, 17(1), 31–58. <https://doi.org/10.25101/17.2>.

Cahill, C. (2000). Street Literacy: Urban Teenagers’ Strategies for Negotiating their Neighbourhood. *Journal of Youth Studies*, 3(3), 251–277. <https://doi.org/10.1080/713684375>

Carter, P. L. (2003). Black’ Cultural Capital, Status Positioning, and Schooling Conflicts for Low-Income African American Youth. *Social Problems*, 50(1), 136–155. <https://doi.org/10.1525/sp.2003.50.1.136>

Chang, J. (2008). *Can’t stop, won’t stop: hiphop-sukupolven historia*. Like.

Cvetanović, D. (2021). ”Mitä merkkää yhden emceen runous, sanat vasta alku, loppu vast vallankumous”. Avaimen Punainen tiili -albumin sanoitukset, rap-sukupolvi ja yhteiskuntaluokka. Teoksessa *Hiphop Suomessa: Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*.

Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 164.
https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkojulkaisut/hiphop_web.pdf

Dahlstedt, M. & Ekholm, D. (2018) Idrotten och frihetens krafter – viljan att aktivera. Teoksessa Dahlstedt, M. (2018) *Förortsdrömmar: Ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering.*: Linköping Studies in Social Work and Welfare 2018:3.

Deis, C. (2015) Hiphop and politics. Teoksessa Williams, J. A. (2015). *The Cambridge companion to hip-hop* (J. A. Williams, Ed.). Cambridge University Press.

Dynarowicz, E. (2018). Stereotypes as source of subcultural capital: Poland and the Polish in the auto-representation project of the Dutch rapper, Mr. Polska. *Popular Music*, 37(3), 466–486. <https://doi.org/10.1017/S0261143018000417>

Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.

Evans, J. M., & Baym, N. K. (2022). The Audacity of Clout (Chasing): Digital Strategies of Black Youth in Chicago DIY Hip-Hop. *International Journal of Communication* (Online), 16, 2669–2688.

Forman, M. (2002). *The 'hood comes first: race, space, and place in rap and hip-hop*. Wesleyan University Press.

Gosa, T. I. (2015) Fift Element: Knowledge. Teoksessa Williams, J. A. (2015). *The Cambridge companion to hip-hop*. Cambridge University Press.

Gottdiener, M., & Hutchison, R. (2006). *The new urban sociology* (3rd ed.). Westview Press.

Hall, S., & Jefferson, T. (2006). *Resistance through rituals youth subcultures in post-war Britain* (2nd ed.). Routledge.

Harrison, A., & Arthur, C. (2019). Hip-Hop Ethos. *Humanities (Basel)*, 8(1), 39–. <https://doi.org/10.3390/h8010039>

Haynes, J., & Marshall, L. (2018). Beats and tweets: Social media in the careers of independent musicians. *New Media & Society*, 20(5), 1973–1993. <https://doi.org/10.1177/1461444817711404>

Heikkilä, R. (2017). Suomalainen kulttuuriosallistuminen ja eriarvoisuus: ei-osallistujien jäljillä. *Kulttuuripolitiikan Tutkimuksen Vuosikirja*, 6–19. <https://doi.org/10.17409/kpt.60095>

Hewidy, H., & Lilius, J. (2022). In the blind spot: Ethnic retailing in Helsinki and the spontaneous placemaking of abandoned spaces. *European Planning Studies*, 30(8), 1493–1513. <https://doi.org/10.1080/09654313.2021.1932763>

Hilamaa, H., & Varjus, S. (2000). *Musta syke: Funkin, diskon & hiphopin historia*. Like.

Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. (n.d.) Haastattelut. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus>. Viitattu 10.2. 2023.

Häikiö, L. & Snellman, K. (2017) Marginaalisessa yhteiskunnallisessa asemassa olevien nuorten osallistuminen. Teoksessa P. Bäcklund, Häkli, J. & H. Schulman (toim) *Kansalaiset kaupunkia kehittämässä* (s. 118–135). Tampere: Tampere University Press. ISBN 978-952-03-0623-6. 2017.

Ilmonen, M. (2016) Tulevat lähiöt – segregaatiota vai gentrifikaatiota? Teoksessa M. Norvasuo (toim.) *Lähiö ja kaupunki -asuinalueiden rajat muutoksessa*. Aalto-yliopiston julkaisusarja/Aalto TT 3/2016.
[https://aalto.doc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/20295/D4_norvasuo_markku_\(toim.\)_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://aalto.doc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/20295/D4_norvasuo_markku_(toim.)_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Jeffries, M. P. (2014). Hip-hop urbanism old and new: Debates and developments. *International Journal of Urban and Regional Research*, 38(2), 706–715. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12106>

Jensen, S.Q. (2006). Rethinking subcultural capital. *Young (Stockholm, Sweden)*, 14(3), 257–276. <https://doi.org/10.1177/1103308806065820>

Junnilainen. (2019). *Lähiökylä: tutkimus yhteisöllisyydestä ja eriarvoisuudesta*. Tampere: Vastapaino

Junnilainen, L. (2020) Place Narratives and the Experience of Class: Comparing Collective Destigmatization Strategies in Two Social Housing Neighborhoods. *Social Inclusion*, 8(1), 44–54. <https://doi.org/10.17645/si.v8i1.2310>

Juvonen, T. (2017) Sisäpiirihaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, M. K., Nikander, P., Ruusuvaori, J., & Aho, A. L. (2017). *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Vastapaino.

Jokinen, A. (2016) Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. Teoksessa Jokinen (2016) Jokinen, A., Jokinen, A., Juhila, K., Suoninen, E., & Jokinen, A. (2016). *Diskurssianalyysi: teorit, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.

Jokinen, A. & Juhila, A. (2016) Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta. Teoksessa Jokinen (2016) Jokinen, A., Jokinen, A., Juhila, K., Suoninen, E., & Jokinen, A. (2016). *Diskurssianalyysi: teorit, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.

Jokinen, A., Juhila, A. & Suoninen, E. (2016) Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa Jokinen (2016) Jokinen, A., Jokinen, A., Juhila, K., Suoninen, E., & Jokinen, A. (2016). *Diskurssianalyysi: teorit, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.

Jokinen, A. (2023) Laadullisen tutkimuksen näkökulmia. Teoksessa J. Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. [Viitattu 9.1.2022.]

Kauppinen, E., Tani, S. Laine, S., Malm, K., Jurvanen, S. & Hoikkala, T. (2023) Nuorten sosiaalinen liikehdintä pääkaupunkiseudulla 2020-luvulla. Teoksessa Laine, S., Kauppinen, E., Malm, K. & Hoikkala, T. (2023) (Toim.) *Nuoruus korona-ajan kaupungissa*.

Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 176.
https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/nuoruus_korona_ajan_kaupungissa.pdf

Kearns, A., Kearns, O. & Lawson, L. (2013.) ” Notorious Places: Image, Reputation, Stigma. The Role of Newspapers in Area Reputations for Social Housing Estates”. *Housing Studies* 28(4):579–98. doi: 10.1080/02673037.2013.759546.

Kelekay, J. 2022. “We’re Not All Thugs in the East”: The Racial Politics of Place in Afro-Finnish Hip Hop. *Teoksessa Finnishness, Whiteness and Coloniality*. Toim. J. Hoegaerts, T. Liimatainen, L. Hekanaho & E. Peterson, 207–37. Helsinki: Helsinki University Press. DOI: <https://doi.org/10.33134/HUP179>

Kennelly, J., & Dillabough, J.-A. (2008). Young people mobilizing the language of citizenship: struggles for classification and new meaning in an uncertain world. *British Journal of Sociology of Education*, 29(5), 493–508. <https://doi.org/10.1080/01425690802263643>

Kortteinen, M. (1982). *Lähiö: tutkimus elämäntapojen muutoksesta*. Otava.

Kuortti, J., Mäntynen, A., & Pietikäinen, S. (2008). Kielen rakennustelineillä: Kielellisen ja yhteiskunnallisen käänteen merkitys. *Media & viestintä*, 31(3), Art. 3.
<https://doi.org/10.23983/mv.63021>

Kuusisto-Arponen, A-K., & Tani, S. (2009). Hengailun maantiede: arjen kaupunki nuorten olemisen tilana. *Alue ja ympäristö*, 38(1), 51-58.

Kärjä, A-V. (2021) Suomiräppiä ennen suomiräppiä: suomalainen rap ja historian poliittisuus. Teoksessa Sykäri, V., Rantakallio, I., Westinen, E., Cvetanović, D., & Nuorisotutkimusverkosto (Toim.). (2019). *Hiphop Suomessa: Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkojulkaisut/hiphop_web.pdf

Laaksonen, S.-M; Matikainen, J. & Tikka, M. (toim.) (2013). *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. (2014). *Media & Viestintä*, 37(3).

Leppänen, S., Møller, J. S., Nørreby, T. R., Stæhr, A., & Kytölä, S. (2015). Authenticity, normativity, and social media. *Discourse, Context and Media*, 8(June), 1-5.
<https://doi.org/10.1016/j.dcm.2015.05.008>

Malm, K., Åberg, E., Gröhn, J. & Wadunombi, M. (2023) Huolipuheesta kohti huolenpitoa? Tiemiehet tulkinnallisissa kamppailuissa. Teoksessa Laine, S., Kauppinen, E., Malm, K. & Hoikkala, T. (2023) (Toim.) *Nuoruus korona-ajan kaupungissa*. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisuja 176.

Manchester, H., & Pett, E. (2015). Teenage Kicks: Exploring cultural value from a youth perspective. *Cultural Trends*, 24(3), 223–231. <https://doi.org/10.1080/09548963.2015.1066078>

Massey, D. S., & Denton, N. A. (1988). The Dimensions of Residential Segregation. *Social Forces*, 67(2), 281–315. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02821.x>

McLeod, K. (1999). Authenticity within hip-hop and other cultures threatened with assimilation. *Journal of Communication*, 49(4), 134–150. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02821.x>

Masomi, D. & Pessa, M. (2021) Herkkyyttä ja uhoa. Muuttuva rap ja maskuliinisuus. Teoksessa Rantakallio, I., Strand, H., & Abdulkarim, M. (2021). *Kuka kuuluu? Kirjoituksia hiphopista ja feminismistä*. Kosmos.

Miettinen, K. (2011) Rappiotaidetta: Suomiräpin tekijät. Like.

Morrow, V. (1999) Conceptualising Social Capital in Relation to the Well-being of Children and Young People: A critical overview. *Sociological Review* 47 (4), 744–765.

Musterd S, Marcińczak S, van Ham M, Tammaru T (2017) Socioeconomic segregation in European capital cities. Increasing separation between poor and rich. *Urban Geography* 38:7, 1062-1083. <https://doi.org/10.1080/02723638.2016.1228371>

Myllylä, A. & Tolonen, L. (2015) Hiphop-artistien käsityksiä artistina kasvuun vaikuttavista tekijöistä. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö.

Nieminen, P. (2021) Graffitit ja katutaide nuorisotyön välineinä. Teoksessa Sykäri, V., Rantakallio, I., Westinen, E., Cvetanović, D., & Nuorisotutkimusverkosto (Toim.). (2019). *Hiphop Suomessa: Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkojulkaisut/hiphop_web.pdf

Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2019). Uusi kurssi kohti diskurssia. Vastapaino.

Prieur, A., & Savage, M. (2011). Updating cultural capital theory: a discussion based on studies in Denmark and in Britain. *Poetics*, 39(6), 566-580. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2011.09.002>

Prieur, A., & Savage, M. (2013). Emerging forms of cultural capital. *European Societies*, 15(2), 246–267. <https://doi.org/10.1080/14616696.2012.748930>

Purhonen, Gronow, J., Heikkilä, R., Kahma, N., Rahkonen, K., & Toikka, A. (2014). Suomalainen maku: kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen. Gaudeamus.

Pynnönen, A.-H. (2013) Diskurssianalyysi: tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen. Working paper. N:o 379/2013. Julkaistu Teoksessa Pynnönen, A.-H. (2015). *Varjosta valokeilaan: Kriittisiä diskurssianalyyssejä huonosta johtamisesta*.

Ranta, J. & Kuula-Luumi, A. (2017) Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa Hyvärinen, M. K., Nikander, P., Ruusuvoori, J., & Aho, A. L. (2017). Tutkimushaastattelun käsikirja. Vastapaino.

Rantakallio, I. (2019). New spirituality, atheism, and authenticity in Finnish underground rap. Turun yliopisto.

Rasinkangas. (2013). Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla: tutkimus asumisen alueellisista muutoksista ja asumusprefenssistä. Siirtolaisuusinstituutti.

Roivanen, I. (1999) Sokeripala metsän keskellä: lähiö sanomalehden konstruktiona. Väitöskirja, Tampereen yliopisto: yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus 1999.

Ruohonen, K. & Horn, N. (2021) ”Hei jäbä veti hyvin!” – naisverkostojen tärkeydestä. Teoksessa Sykäri, V., Rantakallio, I., Westinen, E., Cvetanović, D., & Nuorisotutkimusverkosto (Toim.). (2019). *Hiphop Suomessa: Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (2017) Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa Hyvärinen, M. K., Nikander, P., Ruusuvoori, J., & Aho, A. L. (2017). Tutkimushaastattelun käsikirja. Vastapaino.

Saaristo, A. (2019) ”LÄHIÖPIKNIKILLE OSTARIN VIEREE” Suomiräppäreiden kotiseutuidentiteettejä Espoon Olarista. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Kulttuurien osasto. Folkloristiikka.

Salasuo, M., Poikolainen, J., & Komonen, P. (2012). Katukulttuuri: nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa. Nuorisotutkimusverkosto.

Savage, M., Devine, F., Cunningham, N., Taylor, M., Li, Y., Hjellbrekke, J., Le Roux, B., Friedman, S., & Miles, A. (2013). A New Model of Social Class? Findings from the BBC's Great British Class Survey Experiment. *Sociology*, 47(2), 219–250. <https://doi.org/10.1177/0038038513481128>

Savage, M., Hanquinet, L., Cunningham, N. & Hjellbrekke, J. (2018) Emerging Cultural Capital in the City: Profiling London and Brussels”. *International Journal of Urban and Regional Research* 42(1):138–49. doi: 10.1111/1468-2427.12531.

Small, Mario L. (2015). ”De-Exoticizing Ghetto Poverty: On the Ethics of Representation in Urban Ethnography”. *City & Community* 14(4):352–58. doi: 10.1111/cico.12137.

Stjernberg, M. (2015). Suomalaisten 1960- ja 1970-lukujen lähiöiden sosioekonominen kehitys ja alueellinen eriytyminen. *Yhteiskuntapolitiikka* 80 (2015):6.

Strand, H. (2008) Rollon kollit: Maskuliininen ja paikallinen identiteetti Tulenkantajien sanoituksissa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Suomen kirjallisuus.

- Suoninen, E. (2016) Kielenkäytön vaihtelevuuden analysoiminen. Teoksessa Jokinen, A., Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: teorit, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.
- Söderman, J., & Sernhede, O. (2016). Hip-hop - what's in it for the academy? Self-understanding, pedagogy, and aesthetical learning processes in everyday cultural Praxis. *Music Education Research*, 18(2), 142–155. <https://doi.org/10.1080/14613808.2015.1049257>
- Tani, S. (2015). Loosening/tightening spaces in the geographies of hanging out. *Social & Cultural Geography*. 16. 125-145. [10.1080/14649365.2014.952324](https://doi.org/10.1080/14649365.2014.952324).
- Tervo, M. (2014) From Appropriation to Translation: Localizing Rap Music to Finland. *Popular Music and Society*, 37:2, 169-186, DOI: [10.1080/03007766.2012.740819](https://doi.org/10.1080/03007766.2012.740819)
- Tiittula, L. & Nuolijärvi, P. Mediahaastattelujen analyysi. Teoksessa Ruusuvuori, J., Nikander, P., & Hyvärinen, M. K. (2010). Haastattelun analyysi. Vastapaino.
- Tolonen, T., Aapola-Kari, S., Lahtinen, J. & Wrede-Jäntti, M. (2018) Miten kaupungista tulee oma? Kaupunkipääoma ja nuorten eriytyneet suhteet kaupunkitilaan. *Nuorisotutkimus* 36 (2018):3.
- Tolonen, T. (2007) Social and cultural capital meets youth research. Teoksessa (Toim.) Bynner, J. & Helve, H. *Capitals, Identities and Cultures of Young People*. Tuffnell Press, London, 29-42.
- Tuominen, P. (2020) "Historical and Spatial Layers of Cultural Intimacy: Urban Transformation of a Stigmatised Suburban Estate on the Periphery of Helsinki". *Social Inclusion*, vsk. 8, nro 1, helmikuuta 2020, ss. 34–43. DOI.org (Crossref), <https://doi.org/10.17645/si.v8i1.2329>.
- Tuominen, T. (2021) Silmät, jotka näkevät vain nimiä. Teoksessa Sykäri, V., Rantakallio, I., Westinen, E., Cvetanović, D., & Nuorisotutkimusverkosto (Toim.). (2019). *Hiphop Suomessa: Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkojulkaisut/hiphop_web.pdf
- Turtiainen, R. & Östman, S. (2013) Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia. Teoksessa Laaksonen, S.-M; Matikainen, J. & Tikka, M. (toim.) (2013). *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. (2014). Media & Viestintä, 37(3).
- Uhnoo, S., & Sernhede, O. (2022). Shout out!: Ortenpoddar som folkbildning, motoffentlighet och underhållning. *Sociologisk Forskning*, 59(1–2). <https://doi.org/10.37062/sf.59.23506>
- Vaattovaara, T. (2012). Lapin gangstat: Hiphop-harrastuksen vaikutus lappilaisen miehen kulttuuri-identiteettiin. Teoksessa (toim) Salasuo, M., Poikolainen, J., & Komonen, P. (2012) *Katukulttuuri: nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa*. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto.

- Van Aerschot, L. V., Häikiö, L., Snellman, K., & Kallinen, Y. (2016). Nuoret, pienituloisuus ja asuinalueiden eriytyminen. Lähiössä asuvien nuorten käsityksiä taloudellisesta niukkuudesta. *Yhteiskuntapolitiikka* 81 (2016):5.
- Van Aerschot, L., & Salminen, J. (2018). Hyvä, paha lähiö: nuoret ja asuinalueella syntyvä sosiaalinen pääoma. *Sociologia*, 55(3), 248-262. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-2517452>
- Voltti, S. (2012) Sukellus synkkään syleilyyn – goottityylin pukeutumiskuvan tarkastelua. Teoksessa Teoksessa (toim) Salasuo, M., Poikolainen, J., & Komonen, P. (2012) *Katukulttuuri: nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa*. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto.
- Wacquant, L. (2007). Territorial Stigmatization in the Age of Advanced Marginality. Thesis Eleven, 91(1), 66–77. <https://doi.org/10.1177/0725513607082003>
- Westinen, E. (2014). The discursive construction of authenticity: resources, scales and polycentricity in Finnish hip hop culture. *Jyväskylä studies in humanities*, (227).
- Westinen, E. (2019) Kuulumisen ja etnisyyden neuvottelua monimuotoisessa suomirapissa. Teoksessa Sykäri, V., Rantakallio, I., Westinen, E., Cvetanović, D., & Nuorisotutkimusverkosto (Toim.). (2019). *Hiphop Suomessa: Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkajulkaisut/hiphop_web.pdf
- Westinen, E. & Rantakallio, I. (2021) "Keep it real" – Rap-artistien näkemyksiä autenttisuudesta. Teoksessa Sykäri, V., Rantakallio, I., Westinen, E., Cvetanović, D., & Nuorisotutkimusverkosto (Toim.). (2019). *Hiphop Suomessa: Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkajulkaisut/hiphop_web.pdf
- Westinen, E. (2023) *Aina ollu tääl. Suomirap 4.0*. Johny Kniga.
- Winge, T.M. (2022) Street Styles Serenade. Teoksessa Ross, J. I. (2021). *Routledge handbook of street culture*. Routledge.
- Ålund, A., & León-Rosales, R. (2017). Becoming an Activist Citizen: Individual Experiences and Learning Processes within the Swedish Suburban Movement. *Journal of Education and Culture Studies* (Print), 1(2), 123–. <https://doi.org/10.22158/jecs.v1n2p123>

Helsingin Sanomat (2022) Segregaation kiihtyminen täytyy ottaa vakavasti. Pääkirjoitus. Helsingin Sanomat 16.6. 2022. Viitattu 12.10.2022. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000008884079.html>

Hirvonen, T. (2019) Tutkijoiden mielestä Suomessa ei ole ongelmalähiöitä – "Se on kiertoilmaus, jolla leimataan alemmat luokat". Yle Uutiset. Viitattu 30.9. 2022. <https://yle.fi/uutiset/3-10679301>

Koivuranta, E. (2020) Nuorisotutkija varoo leimaamista: Nuorten rikollisuutta on ollut aina – "Olemme taas tässä samassa keskustelussa". 11.11.202. Yle Uutiset. Viitattu 11.10. 2022. <https://yle.fi/a/3-11642075>

Körkkö, H. (2022) Miksi tuli heiluttua ostoskeskuksessa leluuseen kanssa? Ege Zulu räppää Itä-Helsingin todellisuudesta. Helsingin Sanomat 10.10.2022. Viitattu 3.11.2022. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009082252.html>

Nykänen & Orispää (2022) "Suomi ei ole enää Suomi" – nuoret kertovat, miksi katujengit kiinnostavat. Yle Uutiset 24.10.2022. Viitattu 29.10.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12666145>

Polisen n.d. Utsatta områden – polisens arbete. Verkkosivu. Viitattu 23.10. 2022. <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden/>

Saaristo, A., Kärjä, A-V., Westinen, E. & Rantakallio, I. (2021) Rapmusiikin demonisointi on osa pitkää moraalipaniikkien jatkumoa. Mieliopidekirjoitus. 7.12.2021. Helsingin Sanomat. Viitattu 10.1. 2023. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008456798.html>

Saaristo, A. K. J. (2021). Suomiräpin tarinoita espoolaislähiöistä. AntroBlogi. <https://antroblogi.fi/2021/02/suomirap-ja-tarinoita-espoolaislahioista/>

Saaristo, A. (2022) Folkloristiikan tutkija Annukka Saaristo: Räpin ydin ei löydy väkivallasta. Tiedetoimittaja 3/2022. 18.9.2022. Viitattu 18.4.2023. <https://www.tiedetoimittajat.fi/folkloristiikan-tutkija-annukka-saaristo-rapin-ydin-ei-loydy-vakivallasta/>

Sorri, I. (2017) Helsingin alueiden eriytyminen näkyy nuorten arjessa – "Alepan kulmalta saa helpommin kannabista kuin kaljaa". Helsingin Sanomat 27.6.2017. Viitattu 1.10.2022. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005269185.html>

Sulin, E. (2021) "Haippijuttu" – Neljä nuorta kertoo, miksi alun perin 2 000 euron arvoinen, huonosti istuva villapaita oli pakko saada. Helsingin Sanomat 9.3.2021. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000007848612.html>. Viitattu 10.10.2022.

Sulin, E. (2022) Leija äijä. Helsingin Sanomat 21.10.2022. Viitattu 15.10.2022. <https://www.hs.fi/visio/art-2000008994248.html>

Suoninen, E. (n.d.) Diskurssianalyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus>. (Viitattu 10.1.2023).

Tiainen, A. (2008) Suomen vilkkain nuorisotalo sijaitsee Kampissa. Helsingin Sanomat 29.3.2008. Viitattu 2.3.2023. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000004558243.html>

Tiffany, K. (23.12. 2019). Why Kids Online Are Chasing ‘Clout’. The Atlantic. <https://www.theatlantic.com/technology/archive/2019/12/clout-definition-meme-influencers-social-capital-youtube/603895/>. Viitattu 20.9.2022.

Tutkimuseettinen Neuvottelukunta (2019) Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Viitattu 1.2.2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Onninen, O. (2023) Ammattimies. Helsingin Sanomat. 8.1.2023. Viitattu 4.4.2023. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000009293642.html>

PME Records (n.d.) Ege Zulu. Verkkosivu. <https://pmerecords.fi/artisti/ege-zulu/>. Viitattu 10.10.2022.

Riihinen, E. (2021) 19-vuotias räppäri Einár surmattiin Tukholmassa, ja nyt Suomessa pelätään: Tällaista on katujen väkivaltaisuutta kuvaava drill. Helsingin Sanomat 16.11.2021. Viitattu 7.11.2022. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000008395205.html>

Römpötti, J. (2020) 50/50 uutta ja vanhempaa kamaa – Katutasolle ja Universalille sainatulta Cvshbabytä tuplasingle. Klangi, verkkosivu. 25.11.2020. Viitattu 20.1.2023.

Vairimaa, R. (2022) Lähiö on huonomaineinen, keskiluokkainen ja rakas — ja joka neljännen suomalaisen koti. Yliopisto-lehti, Helsingin Yliopisto 27.1. 2022. Viitattu 20.3. 2023. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/tasa-arvo/lahio-huonomaineinen-keskiluokkainen-ja-rakas-ja-joka-neljannen-suomalaisen-koti>

Virtanen, M. (2022) Nuorten väkivalta on kasvanut ”räjähdysmäisesti”, sanoo Lounais-Suomen poliisi. Helsingin Sanomat 26.8. 2022. Viitattu 30.10.2022. <https://www.hs.fi/kotimaa/turku/art-2000009029940.html>

Ympäristöministeriö. Lähiöohjelma. (n.d). Viitattu 20.3. 20223. <https://ym.fi/lahioiden-kehittaminen>

Westinen, E. & Rantakallio, I. (2020) Näkökulma 59: Räpin aitoutta arvostetaan myös netissä – Katsaus Suomen suosituimpaan nuorisomusiikkiin ja sen faneihin—Nuorisotutkimusseura ry. (16.6. 2020). <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma59>. Viitattu 2.12.2022

Liite 1: Haastattelurunko

- Mistä sä tuut? Asutko siellä edelleen?
- Minkälaisia mielikuvia (paikkaan, josta olet kotoisin) mielestäsi liittyy? Onko paikalla mielestäsi jokin maine?
- Jos sinun itse pitäisi kertoa jollekin täysin ulkopuoliselle tästä alueesta, miten kuvailisit sitä?
- Onko jotakin sellaista, jota ihmiset, jotka eivät asu täällä tiedä? Onko jotakin, jonka haluaisit muualla asuvien tietävän alueesta?
- Millaista siellä oli olla nuorempana? Mikä oli parasta tai huonointa alueessa?
- Mitä tekemistä/mahdollisia harrastuksia alueella oli, kun olit nuorempi? Mitä itse teit vapaa-ajalla ja missä liikutit?
- Onko alueella joitakin sinulle merkityksellisiä paikkoja? Entä ihmisiä tai porukoita?
- Toivoisitko alueen muuttuvan jotenkin? Jos, niin miten?
- Koetko, että olet oppinut jotain sellaista asuessasi tällä alueella, mitä muissa paikoissa asuneet eivät ehkä ole oppineet? Jos, niin minkälaisia asioita?
- Minkälaista musiikkia/taidetta teet? Mistä kiinnostuksesi sen tekemiseen on lähtenyt? Kuinka kauan olet sitä tehnyt?
- Millä tavalla tämä (paikka, josta olet kotoisin) näkyy musiikissasi (tai musiikkivideoilla, somessa)?
- Mitä oman musiikin tekeminen merkitsee sinulle?
- Onko sinulla joitakin tavoitteita musiikin suhteen?
- Minkälaisia hyötyjä voi liittyä siihen, että asuu lähiössä ja tekee musiikkia?
- Voiko lähiössä asumisesta olla jotakin haittaa artistille?
- Mitä ajattelet aitoudesta? Onko artistin taustalla merkitystä sille, onko musiikki aitoa?
- Voiko musiikki ja sen tekeminen opettaa jotakin, jota koulussa ei välttämättä oppisi? Voiko sen kuuntelu opettaa?